ځانځاني بنامار

ليکوال

پوهاند دوکتور سید بهاء الدین مجروح

Ketabton.com

١٣٩٩

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانځاني ښامار

ليکوال: **پوهاند دوکتور سيد بهاء الدين مجروح**

خپروندی: **مجروح فلسفي اکاډمي**

د خپرېدو کال: **۱۳۹۹هـ/ ۲۰۲۱م**

د خپرېدو ډول: **ديجيتال**

ډيزاين: **هارون صافی**

ملاتړ او همکاري: **انسان څېړنيزه موسسه**

يادښت:

د پوهاند مجروح د کتابونو دا مجموعه د انسان څېړنيزې موسسې په همکارۍ چې د مجروح د فلسفي اکاډمۍ اصلي ملاتړی بنسټ دی، بیاځلي خپرېږي.

www.majrooh.org

info@majrooh.org

(c) ketabton.com: The Digital Library

یادښت

په ۲۰۰۱م کال کې په افغانستان کې د نوي نظام د پیل راهیسې تر ننه پورې د هېواد د روشنفکرۍ د ډګر یوه مهمه ستونزه د نږدې ۴۰ کلنې انقطاع په پایله کې رامنځته شوې تشه ده چې په پایله کې یې زموږ د اوسني ځوان روشنفکر نسل معرفتي اړیکه د خپلو اسلافو سره شلولې ده. په بل عبارت د افغانستان نوي نسل ته چې په تېرو ۲۰ کلونو کې روزل شوی دی، تاریخ تر ۲۰۰۱ وروسته پیلېږي. دا نسل تر جګړې وړاندې افغانستان کې د تولید شوي معرفت سره ډېره لږه بلدتیا لري او له همدې امله په معرفتي ډګر کې د هېواد د د یوې معلومې او مشهودې جزیرې د بیاځلي پلټنې او کشف په هلو ځلو کې سرګردانه دی. دې ستونزې ته په کتلو سره زموږ یو رسالت دا هم دی چې د یو ارتباطي پله په توګه نن له پرون سره وصل کړو.

د افغانستان نومیالی فیلسوف، شاعر او لیکوال پوهاند ډاکټر سید بهاؤالدین مجروح د ۱۹۲۸م میلادي کال د فبرورۍ په ۱۲مه د کونړ ولایت د اسمار په ولسوالۍ کې وزیږېدلو او د ۱۹۸۸م میلادي کال د فبرورۍ په ۱۱مه نېټه په پېښور کې په مرموز ډول شهید شو.

پوهاند مجروح په فرانسه او جرمني کې د ادبیاتو او فلسفې په ډګر کې د دوکتورا تر کچې زده کړې وکړې او بیا په کابل پوهنتون کې د فلسفې استاد پاتې شو او تر څنګ یې یو شمېر اداري دندې هم ترسره کړې.

د پوهاند مجروح د زده‌کړو منځپانګه او د ژوند اصلي رسالت د غربي فلسفي مکتبونو او د شرقي – اسلامي فلسفې ځخه د یو په زړه پوري سنتېز رامنځته کول وو. مجروح د افغانستان په معاصر تاریخ کې ممکن لومړنی فیلسوف وي چې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

غرب فلسفه يې د شرق د عرفان سره په ګډه مطالعه کړه او په پایله کې یې د ځايي معرفت بې ساری متن تولید کړ. په بل ساده عبارت هغه فلسفي مباحث چې نوموړي د فرانسې او جرمني په پوهنتونونو کې لوستلي وو، د افغان انسان لپاره د ځايي معرفت سره پخلا او د عيني واقعیتونو په نظر کې نیولو سره یې په ساده ژبه بیان کړل.

د پوهاند مجروح نږدې ټولو آثارو په مرکز کې د نفس، ژوند او آزادۍ د اصطلاحاتو د معنا او مفهوم پلټنه ده. د بېلګې په ډول « د جبر او اختیار په ډیالکټیک » کې د بېلابېلو فلسفي بحثونو په محور کې د ځانپېژندې او انسانپېژندنې تر څنګ د فلسفي مکتوبونو اړوند مباحث شامل دي چې په ساده پښتو لیکل شوی دی. د پوهاند مجروح تر ټولو مهم اثر بیا «ځانځاني ښامار» دی چې په ٦ دفترونو کې لیکل شوی دی او په فلسفي او سمبولیکه ژبه یې د انسان، ټولنې او سیاست په اړه بحث کړی دی. د نوموړي په وینا ځانځاني ښامار د هر هغه بنیادم کیسه ده چې په خپل ځان کې بتان جوړوي او بیا یې عبادت کوي. په حقیقت کې همدا ښامار دی چې هر انسان یې په خپل ځان کې روزي او بلاخره یې همدا په خپل لاس روزل شوی ښامار تر ستوني تېروي.

د محروج فلسفي اکاډیمۍ په پام کې لري چې د ۲۰مې پېړۍ ددې نومیالي فیلسوف (۱۹۲۸- ۱۹۸۸) د ۹۳مې کلیزې او د ۳۳م تلین په مناسبت د نوموړي یو شمېر آثار په وړیا ډول خپاره کړي. په دې آثارو کې (د جبر او اختیار ډیالکټیک)، (د ځانځانۍ ښامار- اژدهای خودی ٦ دفترونه)، (ناآشنا سندرې) او (سید جمال الدین و برخورد شرق و غرب) کتابونه شامل دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې آثارو د خپرولو اصلي موخه نوي ځوانانو ته د پوهاند مجروح د معرفي سربېره په روشنفکري ډګر کې د جګړې وړاندې افغانستان له روشنفکرانو سره د نوي روشنفکر نسل نښلول دي. سربېره پر دې د هېواد په اوسنيو حساسو شرايطو کې پر ټولو فرض ده چې ددې پړاو ځانځاني ښاماران وپېژني. اوسمهال زموږ ټولنه د پوهاند ډاکټر سيد بهاؤالدين مجروح آثارو ته تر بل هر وخت ډېره اړتيا لري.

په درنښت

مجروح فلسفي اکاډيمي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

لړلیک..6
پیغامونه پټ پراته په افسانو کې...9
لاروي:..15
د محبت الهه 21
ایګو: 27
الف، اېګو د دنیا مرکز دی:...30
ب: اېګو په ځان ټینګ باور لري: 31
ج: د نارسیسېزم موضوع:..32
دال: اېګو د نورو په ځېلو کې لویي ویني: 33
ه، اېګو یوازې د ځان په اړه فکر کوي:...34
و، اېګو له نورو سرخه د کشمکش احساس کوي:..35
ز، د ښامار ستاینځای:...36
ح: د اېګو ولې له ماشومانو سره ورانه ده؟ 37
ط: اېګو ځان غلطوي:...39
ی، اېګو یوازې پاتیږي:...40
ل، هر چېرته، هر وخت:..41
م: اېګو په وهمونو کې لاهو کیږي..42
کوم وهمونه:..42
ن، د اېګو ځېلې ټولنې ځینې ځانګړنې:..43
س، مړینه:...45
د اساطیرو ژبه: 46
د دغه اثر ځینې نورې سبکي ځانګړنې: 55

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو څو لومړۍ خبرې.. 58
د ښامار سندره: 60
د ښامار (پیغام): 62
د حکیم سنایي غزنوي په درناوي 64
ځانځاني ښامار 66
پرولوګ 68
د ورك سمندر غاړې 68
لومړی څرخ 78
تور ښامار د مرګ په لور ځي 78
لومړی پړاو 80
هغه ښار چې ټول ښاریان یې رنځوران وو 80
لوی فاتح د ټول جهان... 83
سراعظم.. 89
دویم پړاو... 98
دمه ځای، چې پکې ځای د دمې نه و................................. 98
درېیم پړاو 116
د دوزخ له درشل دېخوا 116
رب النوعه الهه د عشق او مینې 117
اژدها ته هر کلی: 119
د اوهامو جهنم۲ 123
څلورم پړاو 136
د دوزخ له درشل هاخوا... 136
دوزخیان یاغي یاغي ۱ 139
پرښته د ترووږمو: 148

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانځاني ښامار 156
دويم څرخ 156
يو ځل بيا راستون ښامار شو 156
پنځم پړاو 158
د ژوندون د چينې غاړه په تورتم کې 158
نابلد ملګرى 166
د بېلتون شپه تورتم نه وه 172
زېړنځاى د ښامارانو: 178
سر الاسرار 184
شپږم پړاو 188
هغه ښار چې تور ښامار ور باندې ناست و 188
شاه ليلى په تمه ناسته ګريوان څيرې 189
ښار د زړه په سترګو ړوند و 193
په ړندو کې يو بينا نوم يې مجنون شو 197
د مرګي سيورى روان و ژوندي سري ور پسې تلل 218
ابدي څرخ 251

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغامونه پټ پراته په افسانو کې

اسدالله غضنفر

ځانځاني ښامار د ازاد شعر په قالب کې سیمبولیک روایت دی. روایت په ادبي اصطلاحاتو کې د هغو خیالي یا واقعي پېښو بیان ته وایي چې ارتباط سره لري. له سیمبولیک روایته منظور دا دی چې په دې اثر کې تر ډېره حده له پېښو، ځایونو، کرکټرونو او مفاهیمو هم لومړی مستقیمه معنا اخلو، هم د پردې شاته معناوې پکې موندلی شو. د ځانځاني ښامار لیکوال پوهاند ډاکټر بهاوالدین مجروح له سیمبوله همدا معنا اخلي او د خپل کتاب په سریزه کې لیکي: « په سیمبول کې ظاهري معنا باطني معنا له ځان سره راکاږي او باطني معنا په ظاهري معنا کې تجسم کوي،د مثال په ډول د کتاب په متن کې چې د (ښار) یا د(دښت) او(صحرا) مفاهیم راغلي دي، په بشپړه سیمبولي معنا را اخیستل شوي دي.د (ښار) څخه مراد په خپله ښار یعنې د خلکو متراکمه ټولنه ده او هم ټولنیز ژوند او اجتماعي روابط او هم د دې ژوند او روابطو تاثیر او شورماشور د انسان په ذهن او نفس کې ترې مراد دی. همدا شان دشت او صحرا په خپله دغه محسوس واقعیت دی او هم د یو وچ بې حاصله فکر او د یو بې دردہ ذهن معنا ترې راولاړیږي.»

سیمبول د هغه مطلب د بیان له پاره چې چندان واضح نه دی او زموږ پوهه وربانديې پوره برلاسې نه ده، ښه ذریعه بلل کیږي. څرنگه چې په دغه کتاب کې د بنیادم د ذهن د سپړلو هڅه کیږي او د ذهن لویه برخه د لا شعور په تیاره کې پټه ده نو سیمبول د داسې موضوع د بیان له پاره مناسبه ذریعه ده. موږ خوبونه په سیبمولیکه ژبه وینو، مثلاً په نورو باندې د برلاسي ارزو په خوب کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ممکن د ښار له پاسه د الوت په وسیله ځان ښکاره کړي. داسې څکه کیږي چې په خوب کې شعور ویده او لا شعور ویښ وي. لاشعور د خپل مبهم او ناڅرګند ماهیت په وجه د خپل ځان د څرګندولو له پاره په سیمبولونو غږیږي.
پوهاند مجروح د ځانځاني ښارمار د موضوع په اړه لیکي:« ځانځاني ښامار د انساني ژور طبیعت د تمرد او عصیان بیان دی او دا واقعیت درې جلا اړخونه لري، یو یې نفسي انفرادي اړخ دی، یو بل یې اجتماعي او سیاسي اړخ دی او دریم یې د دې دواړو اړخونو ترکیب دی او هغه د انساني موجودیت فلسفي معنا ده؛ نو اوس دا پوښتنه کیږي چې د داسې انساني درې اړخیز واقعیت د بیان د پاره به کومه ژبه او کوم راز کلام مناسب وي؟ د دې پوښتنې ځواب به دا وي چې د دې بیان د پاره دوه لارې شته. یوه هغه لاره ده چې دا درې اړخه جلا،جلا وخېړل شي او د یو عملي تحلیلي کلام په کومک او د علمي دقیقو مفاهیمو په وسیله بیان شي. بل به یو داسې ترکیبي کلام وي چې عین مضمون او عین بیان دغه درې معناګانې په ځان کې ځای کړای شي او درې واړه معناګانې په یو آن بیان کړی شي. دا کلام شعري ترکیبي کلام دی چې د سیمبولونو او رمزونو څخه کار اخلي. د رښتیني شعري کلام ارزښت او عمق په سیمبولېزم کې دی.»
دلته وینو چې لیکوال غواړي له یوې کلمې څو معناوې واخلي او دا کار یوازې د سیمبول په وس کې دی، څکه په عادي ژبه کې خو له هرې کلمې ایکې یوه مستقیمه معنا اخلو. کله چې وایو اوبه نو منظور مو همدا اوبه وي. په استعاره کې مو که څه هم د کلمې مستقیمه معنا منظور نه وي مگر هغه پټه معنا یې ایکې یوه وي. په دې جمله کې چې وایو« په مخ یې ملغلرې بهېدلې » له ملغلرو منظور یوازې اوښکې دي، مگر سیمبول داسې دال دی چې څو مدلوله لري، لکه په ځانځاني ښامار کې چې ښار هم ښار دی او هم نور، نور څه.
ځانځاني ښامار د بل هر روایت غوندې راوي لري. د دې روایت د اولې برخې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوي يو لاروی دی. دی د خپل سفر پيل داسې بيانوي:

يوه ورځ د ورځ ماښام خړه تياره وه
زه راووتم د ښار له شور ماشوره
دروازې د ښار شوې پورې
شوم روان د دښت په لورې
حال ويجاړې
لټولې مې د ورک سمندرغاړې.

دغه لاروی ولې ماښام راووت؟ ځکه ماښام تياره خپريږي او لږ وروسته بيا سترګې چندان څه نهويني. راوي نيت کړی دی چې له برسېرن او ظاهري ژونده د ژوند پټې معنا او اصلي بنې ته ورسيږي، يعنې هغه څه ته چې د ورځنې ژوند او ظاهري پوهې له رڼا ورهاخوا زموږ د ناخبرۍ په تياره کې پټ دي. ماښام د يو وخت د پای او د يو بل وخت د پيل معنا هم لري. لاروی غواړي ژوند ته په يوه نوي نظر وګوري. ده د سفر په پيل کولو سره د ژوند يو پړاو ختم کړی او يو بل پړاو يې شروع کړی دی. دلته ماښام د دې معنا په رسولو کې هم برخه اخلي.
لاروی ولې د ورک سمندر غاړې لټوي؟ ځکه په سمندر کې اوبه وي، اوبه د ژوند نښه ده. په قرآنکريم کې لولو چې:« وجعلنا من الماء کل شیء حی».
اسکندر هم د تلپاتې ژوند په تياره کې ورکه چينه پسې ګرځېده . خضر چې د دې چينې اوبه څښلې وې په کيسو او افسانو کې يې همېشنی ژوند موندلی دی. زيګمنډ فرويډ وايي چې په خوبونو کې ولادت د اوبو په ذريعه بيانيږي او همدا وجه ده چې څوک اوبه په خوب ويني تعبير يې دا دی چې د اولاد څښتن به شي.
لاروی د ژوند د حقيقت د موندلو له پاره ولې له ښاره راوځي؟ له ښاره منظور

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه دی؟ ښکاره منظور خو په خپله ښار دی چې د امن په دېوالونو کې یې اوسو او ځان خوندي احساسوو. ښار زموږ د ټولنې ځای دی. زموږ فکرونه له هغې اجتماع را اخیستل شوي چې پکې ژوند کوو. زموږ ټولنې زموږ مشرانو او زموږ دودونو چې کوم شی ښه بللي موږ هم بې له څه فکره ښه ګڼلي او چې هغوی بد ګڼلي موږ هم په پټو سترګو بد بللي دي. لاروی غواړي په ښار یعنې اجتماع کې د منل شوي فکر او تعبیر له تاثیره را ووځي، د ژوند حقیقت او د انسان په حیث د خپل ځان حقیقت ته ورسیږي، نو ښار په خپلو بندو دروازو او بندو فکرونو کې پرېږدي او د خپل ذهن په بیابان کې سفر پیلوي. دی هڅه کوي چې د یو انسان په توګه د خپل وجود هغه تل ته لاره وکړي چې هېر کړی غوندې یې دی او پردی ورته ښکاري. ښار دلته د بنیادم د شعور معنا هم لري. هغه څه چې زموږ په ذهن کې دي او ترې خبر نه یو موږ لاشعور دی.

نامتو ارواپوه زیګمنډ فروېډ وایي چې د انسان ذهن د یخ داسې ټوټې ته ورته دی چې نهه برخې تر اوبو لاندې او یوازې یوه برخه یې راوتلې وي. معنا دا چې د ذهن صرف ډېره وړه برخه بیداره او هوښیاره ده. ارواپوهنې ثابته کړې ده چې زموږ خوی او شخصیت د ناهوښیار ذهن او ضمیر یعنې لاشعور تر اثر لاندې دی. زموږ اصلي څېره تر ډېره حده په لا شعور کې پټه ده، هغه څېره چې زموږ نه خوښیږي او هېره کړې مو ده. د ځانځاني ښامار له اقتباس شوي متنه څو پاڼې وروسته [د ۱۳۸۵ کال چاپ په اتلسم مخ کې] لاروی وایي چې زموږ ښار په بیابان کې د کوچیني ځای مثال لري چې که له رېګستانه توپان راشي، لاندې به یې کړي، یعنې لا شعور کولای شي چې شعور (ښامار) تباه کړي.

په دې ډول وینو چې د ځانځاني ښامار د متن لړ تر لړه اصلي کلمې او اصلي پېښې سیمبولیکې او څو اړخیزې معناوې لري. دا یوازې د فرد د حقیقت د موندلو سفر نه دی بلکې دلته د ټولنې د حقیقت او د انسان د فلسفي مفهوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لټون هم روان دی.

لکه څنګه چې مو وویل په لا شعور کې زموږ اصلي څېره پټه ده. زموږ اصلي څېره چې په ټولنه کې د ظلمونو، دروغو او رياکاريو په وجه او زموږ د برلاسي غوښتونکي او ځان ماري خودپست خوی په وجه له عقدو ډکه ده، موږ د خپل شعور له ساحې اېستلې او د لا شعور تورې سمڅې ته مو تمبولې ده. پوهاند مجروح د لاشعور سمڅه چې د بنيادم د ځپل شويو غوښتنو ښامار پکې زيږي، د نکلونو د انداز په مرسته دا رنګه انځوروي:

« وايي، وايي
يو لوی غار دی چېرته پټ پروت
توره خوله يې هيبتناکه، ننوتې ځمکې تل ته
رسېدلې د دوزخ ناشنا درشل ته
نيمه شپه ترې ډارونکې ارواګانې وځي ځينه
غرو غونډو کې ننوځي
ژوندي کېږي لوی کونډونه، ګړنګونه
تور ديوان ترې نه جوړيږي
د وچ رود کوږ وږ بستر هم
راژوندی شي اژدها شي
بيا روان د دشت پر لور شي
کله،کله هم نژدې ځي د ښار پورې دروازو ته.»

دلته ظالم ټولنيز نظام ته هم چې خپلو وګړيو ته حق او ازادي نه ورکوي يو خبرداری شته، يعنې د عقدو او کينو ښاماران ممکن د ټولنيز نظام د بربادۍ په نيت د ښار په لور حرکت وکړي.

په دغه روايت کې وينو چې د انسان سياسي، اجتماعي او نفساني حقايق يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځايي بيانيږي؛ البته نفساني عامل مهم ګڼل کيږي او راوي د روايت په ابتدا کې دا وايي چې:

جهنم نه چېرته لرې دی نه پټ په بل جـهان کې
جهنم د هر انسان دی هر انسان ته په خپل ځان کې

نو د هغه روايت د پېژندلو له پاره چې د ستونزې سرچينه د بنيادم په نفس کې ګڼي، بهتره ده ارواپوهنيزه کره کتنه هېره نه کړو.

اروپوهنيزه کره کتنه معمولاً د زيګمنډ فرويډ نظرياتو ته په پام سره کيږي.

فرويډ په ۱۹۳۹ ميلادي کال په درې اتيا کلنۍ کې ومړ. د ده په مړينه که څه هم ډېره موده تيريږي خو لا تر اوسه د اروپوهنې د ډګر ترټولو مهم او اغېزمن کس دی. نوې اروپوهنې ته د فرويډ تر ټولو لوی خدمت د وګړي د ذهن په لاشعوري اړخ باندې ټينګار بلل شوی دی. ده ثابته کړه چې د وګړي عملونه، فکرونه، عادتونه او غوښتنې بې له دې چې په ځان پوی شي د لاشعور تر اغېز لاندې دي. بنيادم خپله هره غوښتنه چې ورباندې څوريږي د خپل ياد او شعور له ساحې باسي لاشعور ته يې ټېل وهي او هلته يې بندي کوي. بنيادم خپلې ګڼې غوښتنې او خاطرې ځکه له خپل شعوره شړي چې د ده له وجدان، کورنۍ روزنې، دودونو، عقيدو او اقدارو سره په ټکر کې وي. د فرويډ په نظر کله چې د لا شعور په سمڅه کې ايسارې غوښتنې ډېرې زوروري او د شعور ساحې ته د راتلو له پاره يې فشار ډېر شي نو وګړي ته روحي ناروغي پيدا کيږي. ځانځاني ښامار د همدې ناروغي داستان دی. موږ به د فرويډ د اروپوهنې په رڼا کې په دې اثر نورې خبرې هم وکړو خو اوس به دا وګورو چې د دې روايت جوړښت په څه شکل دی؟

په دغه روايت کې پېښې تکراريږي او دغه شی ځو تعبيره لرلای شي. يو خو دا چې پېښې که څه هم په ظاهره په ښار او بيابان او سمڅه کې واقع کيږي مګر

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اصل کې ټولې ذهني تجربې دي. هغه څه چې پرون په ذهن کې وو نن ممکن بيا په ذهن کې راتېر شي. بله دا چې د پېښو په تکرار سره مو دې ټکي ته لا ښه پام کيږي چې دغه کيسه په هر وخت کې د هر انسان کيسه ده.

کتاب له لويه سره په دوو برخو وېشل شوی دی. ليکوال اوله برخه اول څرخ او دوهمه دوهم څرخ بللې ده.

په دې اثر کې درې کرکټره اصلي رول لوبوي: لاروی، ايګو او د محبت الهه. دوی هم بېل کسان او هم د يو کس د ذهن بېلو- بېلو ځانګړنو استازي بللای شو؛ لکه په ګڼو تمثيلي کيسو کې چې مختلف ژوي د انسان د مختلفو خويونو استازيتوب کوي، مثلاً په ځنګل کې زمری ممکن د انسان د زړورتوب، ګيدړه يې د چل او مکر او لېوه يې د بې رحمي ښوونديې وي.

د محبت الهه له نورو سره د بنيادم د مينې جذبه ده او ايګو د ځان ماري او ځان ولي تمايل دی چې انسان له نورو انسانانو پردی کوي او خودخواه، بې لحاظه، په ځان مين کس ورنه جوړوي.لاروی د انسان هغه څه ده چې د ځان د پېژندلو له پاره يې کوي.

کله چې د ځانځاني ښامار له متنه سياسي او اجتماعي معنا اخلو، بيا کولای شو هر کرکټر ځانته کس وبولو. مثلاً ايګو په ټولنه کې د هغو کسانو استازی دی چې ځان ويني بل نه ويني او لاروی د ټولنې د هغو کسانو نمايندګي کوي چې د حقايقو د موندلو او د خلکو د خبرولو فکر ورسره وي.

لاروي:

ځانځاني ښامار د ده په روايت پيليږي. دی راته د خپل سفر کيسه کوي وايي ماښام له ښاره راووتم بيابان مې کچ کړ، د يوې سمڅې خولې ته راورسېدم... لاروی د سمڅې خولې ته نژدې ودان شوي ښار کنډوالې ويني، له ځان سره وايي چې کاشکې څوک راپيدا شي د دې ښار د ژوند کيسه راته وکړي. دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت د يو جنت خاورين خاورين تر عنوان لاندې د ښار سرگذشت بيانيږي، د پيل جمله يې دا ده: **وايي دلته پخوا ښکلې ښايسته ښار و.**
څوک وايي؟ لوستوکي خو څوک ونه ليدل چې لاروي ته راغلی او دا بيان يې تېر کړی وي. دا په حقيقت کې پخپله لاروی دی چې د خپل ذهن ژورو ته کوز شوی او د ژوند يو پټ حقيقت يې موندلی دی؛ لکه څوک چې سپېرې خاورې پلټي او خزانه پکې مومي، دغسې د انسان په ذهن کې ډېر څه شته چې د غور او دقت په مټ يې موندلی شي او څرنگه چې دغه څه د ده په حاضر ذهن کې نه وي نو گومان کوي چې د ده نه بلکې د بل ځای او بل چا خبرې دي.
ارواښاد حمزه شينواری فرمايي:

چې خپل غزل د چا نه واورم حمزه
وايمه چا هسې وينا کړې ده

په دوهم څرخ کې لاروی د متکلم په حيث يو ځل بيا پيدا کيږي خو له څو جملو وروسته خپل ځای غايب (درېيم گړي) راوي ته ورکوي. په اول څرخ کې راوي د ځان او نورو په باره کې خبرې کولې خو په دوهم څرخ کې يو بل غايب څوک د لاروي په اړه غږيږي چې سمڅې ته ننوځي، هلته مهم حقايق مومي او له هغو څخه د خلکو د خبرولو له پاره ښار ته ستنيږي.
د لاروي په ژوند او سرگذشت کې ځينې مهم ټکي دا دي:
الف، اراده: لاروی هغه څوک دی چې د ژوند، ټولنې او دنيا په باره کې حقايق مومي، وصال ته رسيږي او لوی کارونه کوي. د ده د برياوو اصلي وجه دا ده چې دی هوډمن سړی دی، د نورو غوندې د ښار په دېوالونو کې ځان نه ايساروي بلکې د سختو سفرونو عزم کوي. لکه څنگه چې ارواپوهان وايي که بنيادم کلکه اراده ولري د خپل روحي زوال مخه نيولی شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب، د خاطرو ډېوه: خو هغه کسان چې په روحي لحاظ بالکل تباه شوي وي(لکه لېوني، یا د هیټلر او ستالین به څېر کسان چې ډېر خونونه یې کړي دي، یا د وطن لوی خونکاران چې د قتل و قتال له پاره همېشه په پلمو پسې ګرځي.)د هغو رغېدل ناشوني دي. هغوی د ژغورنې سفر نه شي کولای. د لاروي په وجود کې د پاکي، سپېڅلتیا او انساني عواطفو ډېوه لا بله وه چې د ژغورنې سفر یې پیل کړ. دی چې له ښاره راوځي راته وایي:

بیابان و، تروږمی وه، توره شپه وه

خو له ما سره د ننه یوه ډېوه وه بلېدله

دا ډېوه د تېر وختونو خاطره وه.

انسانان مې لا لیدل د خیال په سترګو

د غمجنو فریادونه، ډک له قهره اوازونه

غږ د مینې محبت مې لا تر غوږ و... ۱۳ مخ

کله چې د غسې ډېوه مړه شي بیا نو نور بنیادمان، بنیادمان نه بلکې وسایل ښکاري. موږ له خاورو خښتې جوړوو، خښتې په بټۍ کې پخوو، بیا یې یو د بل د پاسه ږدو چې دېوال ودروو، خو په روحي لحاظ تباه شوي بنیادمان ممکن د ارزو د ماڼۍ د جوړولو له پاره د بنیادمانو غوښې، وینې او عزت په بې غمه زړه مصرف کړي.

ج) د نورو غم لرل: د انساني عواطفو د لرلو په نتیجه کې ممکنه ده چې د نورو په ستونزو کې ځان شریک وګڼو او د حل له پاره یې فکر وکړو. لاروی همداسې څوک دی. له ده سره د ټولنې د تباهۍ وېره ده:

زما بېره وه له دې بې خبرۍ نه

له دې هسې بې غمۍ نه

ډارېدمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې يوه شپه د شپو به مړه وي ځراغونه
انسانان به ډوب پراته په خوب ويده وي
د دې غار له ژور تل نه به راووځي
د تورتمو ارواګانې
په دښتو باندې لښکرې
او ترڅو چې سباکيږي
ښار به نه وي
ترې به پاتې، کنډوالې وي، ويرانې وي.(۱۹ مخ)

دال) الهامونه: بنيادم په ارادي ياغير ارادي ډول د هغې موضوع په باره کې فکر کوي چې د لچسپي ورسره لري. په يوې موضوع باندې پرلپسې فکر او غور د کشف او الهام سبب کيږي. لاروی چې له ټولنې سره مينه لري د ټولنې په اړه ډېر حقايق ورته الهاميږي؛ مثال:

ناڅاپي مې شوه له سترګو پرده پورته
د ښاريانو د ژوند رمز شو رابرسېره
انسانان ولې استوګنه په ښارو کړي؟
په برجونو، مانۍ ګانو، پخو پلنو دېوالو کې؟
ادمزاتي جوړوي لوی،لوی ښارونه
له ښارونو تاووي لوی دېوالونه
بيا د ننه په کورو کې اقامت کړي
بيا يو بل سره په شخړو په جنګونو
په نېکمرغه ژوندون شپې سبا کوينه
له دې ژوند څخه مراد د انسان څه دی؟
هغه دا دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

له دې دښت څخه ډېر لرې اوسېدل دي
له دې تورو غرونو سترګې پټول دي
د تیارې تروږمۍ سمڅې هېرول دي.(۱۶ مخ)

که موږ د لاروي سفر له دې اړخه وګورو چې د ځان پېژندنې په نیت په ذهن کې د ننه سفر دی، بیا ویلی شو چې له ځان پېژندنې سره مینه د مکاشفو سبب ګرځي.
ه) زړورتوب: تاریخ شاهدي راکوي چې لوی کارونه بې ریسکه نه کیږي. که کولمبس زړور نه وای، د نا اشنا لارو کږ کولو ته به یې زړه ښه کړی و؟ امریکا به یې کشف کړې وای؟ لاروی چې په تورو شپه کې په بیابان کې مزل کوي، چې تورې سمڅې ته ورننوځي او چې ښار ته راځي او د واکمن ښامار په خلاف خبرې کوي، دا ټول کارونه جرات غواړي؛چې سرساتي خاورې به وکړې دیدنونه! موږ په خپل چاپیریال کې ګڼ لایق او مستعد کسان موندلی شو چې مهم کار یې نه دی کړی، ځکه دوی د یو کار تر پیلېدو دمخه اول دا ډاډ غواړي چې خامخا به ورکې بریالي کیږي.
و) له پخواني دوست سره خدای پاماني:
لاروی اخر جدا شو
د خپل ځان له ځانځانی نه
له خپل (زه) **نه** (۱۲۳ مخ)

د کتاب په دوهم څرخ کې چې لاروی سمڅې ته ننوځي تر هغه دمخه له خپل پخواني ملګري (زه) جلا کیږي. دلته له زه د بېلېدو یوه معنا دا ده چې کله خپل لاشعور (سمڅه) ته ځو، طبعاً له شعوره به لرې کیږو. بله دا چې زموږ شخصي ګټې، زموږ موجود باورونه او زموږ اوسني قضاوتونه، دا ټول زموږ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

حقیقت ترمنځ حجاب ګرځېدلی شي.

انګرېز مفکر فرانسیس بېکن، چې د شپاړسمې پېړۍ په دوهمه او د دولسمې پېړۍ په اوله برخه کې یې ژوند کاوه، ویلي و چې انسانان اول یو شی ومني، بیا د هغه شي له پاره چې منلی یې دی او په طبعه یې برابر دی دلیلونه او ثبوتونه پیدا کوي او دا د حقیقت د موندلو لار نه ده. بېکن چې اوسني علم او پرمختګ ته یې د بشر په رسېدلو کې لویه ونډه لرلې ده، وایي چې کومه خبره دې ذهن په رضا او خوشحالي مني او ټینګار ورباندې کوي، هغې ته د شک په نظر وګوره.

موږ ویلای شو چې لاروي هغه وخت د حقیقت په لور لوی ګام واخیست چې د ځان او حقیقت ترمنځ یې د شخصي غرضونو حجاب لرې کړ.

ز) **جنون:** لاروی چې له اوږدو سفرونو وروسته ښار ته ورسېد، بډیره وېښته یې ببر او ځان یې لوڅ لغړ و.

لاروی ښار ته راغلی لوڅ لغړ و

هم په دې اوږده سفر کې

لاروي نه هېرې شوې وې خبرې ډېرې،ډېرې

د ده هېر و د لوڅتوب او بربنډتوب معنا مفهوم ټول

دی حیران و چې څه پټ کړي؟

او دا څه له چانه پټ کړي؟

هغه څه چې ده موندلي وو له ځان سره راوړي

له هغو نه مقصد دا وه چې ښکاره شي بې پرده شي

نو دا ځکه:

لاروی په هغه ښار کې هرې خوا لاړومشهور په لیونتوب شو

د ښار خلکو به ویلې دی مجنون دی.(۱۵۱ مخ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پخواني شوروي اتحاد کې به يې ځينې هغه کسان چې د نظام مخالفت به يې کاوه د روحي ناروغيو روغتونونو ته استول چې ګويا ليوني دي. د ځانځاني ښامار لاروي چې د خپل ځان غوښتونکي شعور او په استبدادي ټولنه کې د واکمن شعور په خلاف بغاوت کړی دی او دا لا څه کوې چې د انسان او جهان په تعريف کې هم له نورو سره شريک نه دی، طبعاً به مجنون بلل کيږي. د ده لوڅوالی د حقيقت د لوڅوالي استعاره ده.

د محبت الهه

د ځانځاني ښامار په اول څرخ کې (ښاپيرۍ د عشق او مينې) د کتاب يو عنوان دی. پوهاند مجروح د کتاب په لمنليک کې دا ښاپيرۍ داسې راته معنا کوي.

« د ژوند رښتينې منبع يعنې مينه؛ د ځان او ځانځاني مينې پر ضد»

کله چې کارونه سم روان وو، ښار ښېرازه و او خلک خوشال وو نو همدې ښاپيرۍ پر خلکو حکومت کاوه .د ښامار د واکمني په وخت په ښار کې ژوند مړاوی کيږي. دی په خپله هم په روحي ناروغۍ مبتلا شي او يو ځل چې د پخوا وختونو او تېرو هېرو خاطرو په اړه فکر کوي نو:

« حيرانتيا وه

چې ده څرنګ هېره کړې خاطره د هغې شپې وه

چې توپان عظيم راکوز له لويو غرو شو

سيندد په قار و، نا قلار و، غرېدلو

په دې وخت کې راپيدا شولو له ورايه

د څپو منځ کې روانه يوه ګوردمه لويه،لويه

ناڅاپي د خلکو پام شو

چې د پاسه په ګوردمه

يوه مرموزه سره رڼا وه،ځلېدله

(c) ketabton.com: The Digital Library

که انګار و سور سوزانه په اوبو کې؟
مخلوقات وو تماشې ته راوتلي
ډارېدلي هک حیران وو
دې رڼا ته یې کتل په تربرمې کې
په دې وخت کې برېښنا پړق کړو
په دې لنډه روښنایي کې
خلکو ولیده یوه ګرګه وه روانه په اوبو کې
یو شین مار کړی،کړی وربانديې پروت و
رنګارنګه، ټکی،ټکی سر تر پایه
غاړه هسکه هره خوا یې تماشه کړه
پاس په سر یې یو سور ستوری ځلېدلو.
ګونګوسې د خلکو منځ کې شوې روانې ،دوی ویلې:
ټولواکمنه د مارانو، ښاپېری د سرسبزی وه
پاس په سر یې د سرو تاج و
پکې لال د بدخشان و، ځلېدلو
لاړه،لاړه موږ نه لاړه
زموږ سیمې نه بهر شوه
د هغه دریاب په غاړه مېشته خلک
د مارانو ستر واکمنې په هجرت ټول ډېر خپه وو
او د ملک په ابادۍ په نېکمرغۍ کې
دا هجرت ورته ښکاره شو بد شګومه
دا هجرت و په رښتیا یوه لویه پېښه
بیا ورستي نسلو ترې جوړه د تاریخ لویه مبدا کړه
ځکه،ځکه په دې پېښې ختمېدلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انسان طلايي عصر

او يوه نوې تاريخي دوره شروع شوه.» ۵۵ او ۵٦ مخونه

واکمن ته لږ وروسته وريادېږي چې د عشق او مينې ښاپېرۍ (چې په اقتباس شوي متن کې د سر سبزۍ ښاپېرۍ په نوم ياده شوې) ورته وويل که زه نه يم سندونه به وچ شي، سره سيلۍ به راشي، د مرغانو اوازونه به ورک شي او يو وخت به دې ځان ته پام شي چې بېخي يوازې يې او بيا لولو:

« ور په ياد شو چې د عشق الهې دا بيان کولو

او اواز يې ورو په ورو محوه کېدلو

نو دی پوه شو چې دا ځل يو دوهم ځل و اخرينه

چې ترې لاړه تل د پاره

ستر واکمنه د مارانو، شين کميسې ښاپېرۍ د نوبهار بيا» ۵۹ مخ

په کتاب کې خو د واکمن له ژونده د عشق د الهې (د عشق او مينې ښاپېرۍ) د لومړي ځل وتلو په اړه هېڅ اشاره نه شته نو دغه د (دوهم ځل) عبارت په پاسني اقتباس شوي متن کې څه معنا لري؟ دې پوښتنې ته د فرويډ د اروا پوهنې په رڼا کې ځواب موندلی شو.

د فرويډ له نظريې سره سم ماشوم چې دنيا ته راشي په ځان کې لاهو وي. دی د ځان او جهان ترمنځ توپير نه شي کولی. د ده له پاره د ده بدن يوازينۍ دنيا وي. ماشوم ته د مور تی هم له ځانه بېل نه ښکاري، خو د وخت په تېرېدو سره مور او نور له ځانه بېل کسان احساس کړي، مګر بيا هم ګومان کوي چې دی د دنيا مرکز دی او مور وپلار يې د اساطيري موجوداتو غوندې تر هرڅا زورور او په هرڅه واکمن دي. ماشوم په ځان مين وي، دغه د ځان د مرکز ګڼلو او په ځان مين حالت ته په اروا پوهنه کې نارسيسزم Narcissismوايي. وروسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا ورو ورو له مور سره مینه او نورو سره مینه نارسیسیزم (په ځان مین حالت) کمزوری کړي خو په لوینې کې غالباً بنیادم دوباره په خود خواهي کې غرق شي. دغه دوهم ځلې نارسیسېزم که ډېر پیاوړی وي، روحي ناروغي پیدا کوي او ممکن تر مرګه پورې له بنیادم سره وي. نارسیسیزم د مینې او محبت ضد حالت دی.

له دوهم ځل تلو څخه د محبت د الهې منظور دا دی چې زه یو ځل د مخه د ماشومتوب په ابتدا کې د لومړي نارسیسیزم Primary Narcissism په وخت درنه تللې وم او دا دی یو ځل بیا د ثانوي نارسیسېزم په وخت درنه لاړم چې نه راستنیږم.

د محبت الهه ولې د مارانو واکمنه بلل شوې ده؟

مار د پخوانیو یونانیانو په عقیدو کې د شفا او روغتیا سیمبول و(اوس هم په طب کې د روغتیا سیمبول دی) او د ژوند د قدرت مظهر بلل شوی دی. له بلې خوا مار د جنسي غریزې سیمبول یاد شوی دی او څرنګه چې جنسي غریزه د فرویډ په ارواپوهنه کې د بنیادم پر کرکټر او روحیې باندې تر بل هرڅه زور اثر ښندي نو مار د ژوند د قوت او لذت ښووندوی هم بللی شو، یعنې کله چې د مارانو ټولواکمنې حکومت کاوه، ژوند غوړېدلی او ښار ښېرازه و.

د محبت د الهې له تلوسره ولې د انسان طلایي عصر ختمیږي او نوې تاریخي دوره شروع کیږي؟ د وګړي په ژوند کې طلایي وخت هماغه دی چې له نورو سره د محبت کولو استعداد ورکې وي خو د انسان طلایي عصر او نوې تاریخي دوره داسې عبارتونه دي چې د وګړي له ژونده ورهاخوا د ټولې انساني ټولنې ژوند ته اشارې کوي. دغه عبارتونه په لوی لاس انتخاب شوي دي چې د لوستونکي پام د بشر تاریخ ته واوړي.

زموږ له دیني عقایدو سره سم ادم وحوا په جنت کې اوسېدل خو شیطان څه چل وکړ جنت ته پسې ورغی، دوی یې د غنم دانو خوړلو ته چې خدای ترې

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کړي وو، ولمسول. دغو لومړنيو انسانانو چې د غنم دانې وخوړې خدای له جنته واېستل.

له بلې خوا تاريخ راته وايي چې خلکو په اوله کې ګډ ژوند کاوه؛ لکه د کور د غړيو چې جايداد شريک وي،دغسې د ټولنې د غړيو شتمني شريکه وه. وروسته بيا طبقې پيدا شوې، ګټه او تاوان د هر کور او هر چا خپل شول او نتيجه دا راووته چې په نفسونو کې ځانځاني او ځان ماري وغوړېده.

که د داروينيزم له عينکو وګورو نو بشر په ابتدا کې دومره عاقل نه و چې مرګ وپېژني او چې مرګ يې نه پېژانده نو ابديت يې احساساوه،لکه څوک چې په جنت کې اوسي، خو د عقل ودې ورته غمونه وکرل او پوه يې کړ چې ژوندون د ژمي مازديګر دی تېر به شينه.

دغه راز ځان پالونکې پوهې له مينې لرې کړ.علامه اقبال خو څکه وايي چې د زړه د درد يوه بڅرکی د اپلاتون تر ټول علم غوره دی.

د سيمبوليک او هنري بيان کمال دا وي چې هر لوستونکی ورنه د خپل ذوق او تجربې مطابق بېله معنا اخيستی شي. په خانځاني ښامار کې د لرغونو يونانيانو تمدن ته ګڼې اشارې شته. له همدې کبله زه د طلايي عصر د ختمېدو او د نوې دورې د پيلېدو په عبارتونو کې د يوناني تمدن تباهي ته هم اشاره وينم.

د دنيا د نورو لرغونو تمدنونو په نسبت په يوناني تمدن کې د انسان قدر ډېر و. د هغوی د ژوند طرز، فلسفې او عقيدې د انسان له ودې او غوړېدو سره مرسته کوله خو لکه څرنګه چې مورخانو ليکلي دي د مقدوني سکندر نظامي فتوحاتو په ظاهره يونانيان په اسيايي ټولنو لاسبري کړل خو په عمل کې د اسياوالو د فکري او سياسي استبداد سېلاب د يونان په لور ورمات شو، چې په نتيجه کې د بشر په تاريخ کې د ازادي يوه طلايي دوره ورو ورو ختمه شوه.

د کتاب په دوهم څرخ کې د محبت الهه له ښاره بهر چېرته د لارې په غاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وینو چې شنې جامې یې په ځان کې وي، منګی ورسره وي، مساپرو ته اوبه ورکوي، یعنې هغو کسانو ته چې د واقعي ژوند په لټون بوخت دي.
لاروی چې د سمڅې له سفره راستنیږي ښارته نژدې د لارې پر سر شین کمیسې نجلۍ ویني او د خپل ورک سمندر غاړې د هغې په لېمو کې ورښکاري. لاروی ښاریانو ته وایي چې دلته یو وخت د نوبهار الهې (د محبت الهې) حکومت کاوه. ښاریان شین کمیسې نجلۍ لیلا بولي، د ښار تر سیندګار شویو نجونو یې ښکلې نه ګڼي او واکدار خو د هغې له وجوده خبر هم نه دی مګر د مجنون ډېرو یادولو مشهوره کړه. واکمن دوی دواړه دربار ته ور وغوښتل. مجنون د واکمن مخې ته وویل:

« زه چې تلمه له دې ځایه

هغه ښکلې نیمه خدایه په بستر د شنېلو لا ګرځېدله

غرڅنو یې شنه لمنه بویوله، ښکلوله

اوس چې بېرته یم راغلی

له سفره راستون شوی

هرې خواته ریګستان دی، وچې وچې صحراګانې» (۱۹۷ مخ)

واکمن مجنون ته وایي، د دې ښار په ښکلو نجونو کې تا څنګه دا خیرنه، سوالګره، بې کماله، بې جماله غوره کړه او زما رعیت یې عبادت ته وربولې؟
مجنون ورته وایي: اوس خلک څکه د ښامار عبادت کوي، چې زړونه یې وېرې تسخیر کړي دي، که وېره نه وي لیلا به ونمانځي.
واکمن لیلا ته په قهر وایي: ته څوک یې؟
لیلا چې په خبرو راغله اواز یې د ماڼۍ په دهلیزونو کې نا اشنا انګازې کولې(یعنې په لاشعور کې یو څه راوېښېدل، د ژوند هېرې شوې خاطرې تخنېدلې).
دې وویل، زه لیلا یم، د نوبهار الهه، د مینې رب النوعه د ازادۍ د مینانو زړونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما قدم ځای دی.

خو واکدار ونه توانېد چې دا وپېژني (یعنې محبت وپېژني) دوی یې له درباره وشړل. لیلا له ښاره ووته او یو وخت چې واکدار ومړ او ژوند بیا غزونې وکړې نو:

« او بیا هغه نا اشنا پېغله
زوړ کمیس، څېرې ګرېوانه
ګرځېدله، مسته مسته خرامانه
شین کمیس، نری، شفاف یې وه په تن کې نوی نوی
د وحشي ګلونو تاج یې پاس په سر پروت
د بهار وږمې په شانې الوتله
د دښتونو غرځنې ورته راتللې
شنه لمن یې بویوله، ښکلوله»۲۱۱ (او ۲۱۲ مخونه)

ایګو:

ایګو چې د اتل، بادار، ښامار، واکدار او نورو نومونو یادیږي، د ځانځاني ښامار اصلي کرکټر او موضوع ده. د کتاب په دوهم څرخ کې لاروی وایي چې زه سمڅې ته ورکوز شوم، هلته مې کوچني چینجي ولیدل چې یو بل یې خوړل. په دوی کې یو غټ شو، ډېر غټ شو، په ښامار بدل شو او د ښار په لور و خوځېد چې حکومت وربانديې وکړي. د کتاب په اول څرخ کې لاروی وایي:

« ډارېدم زه
د خپل زړه په ژور تل کې
له ښاماره
له هغه عظیم ښاماره
چې له دې سمڅې راوځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ځي د دښت په لوري
بیا نژدې شي کلي ښار ته
ښکار کوي د انسانانو» (۱۹ مخ)

پوهاند مجروح د کتاب په لمنلیک کې د ښامار معنا داسې کړې ده: ځانځاني، په ځان مین خودپرسته شعور
دغه شعور چې د یو کس په توګه معرفي کیږي، د ښار له نیولو وروسته ځان ښاریانو ته دا رنګه ورپېژني:
«تاسې وایاست زه به څوک یم؟
زه خو (زه) یم، زه (ایګو) یم
درست نړۍ کې پهلوان یم
لوی فاتح د ټول جنګونو د جهان یم. » (۳۰ مخ)

لیکوال د ایګو په شرحه کې لیکلي دي چې: (په خپل ځان متمرکز او ځان مین شعور) ایګو EGO د فروید د ارواپوهنې یوه اصطلاح هم ده. ایا دا دواړه یوه معنا لري؟
فروید د انسان د شخصیت هغه اړخ چې یوازې په خوند پسې ګرځي او هېڅ ډول اجتماعي اصول نه مني، ایډ ID بولي. ID چې ټول د ذهن په لاشعوري برخه کې دی، د لبیدو Libido یعنې د شهوت د انرژۍ مخزن او ګودام دی. د فروید د نظریې په اساس د ماشوم شخصیت د زیږېدلو په وخت یوازې ایډ لري. دغه ماشوم یوازې ړنده غوښتنه وي او بس، خو د وخت په تېرېدو سره یوه شي چې د هوس د پوره کولو له پاره د چاپیریال غوښتنو ته پام پکار دی. د اور لمبه به ښکلې وي مګر لاس باید ورنه وړې چې سوځوي یې؛ د پیالې په ماتولو کې به خوند وي خو په دې کار کې خطر دی، ځکه مور به یې ووهي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چاپېریال د غوښتنو په چوکاټ کې د خپلو غریزو او غوښتنو ایسارول د بنیادم د شخصیت بل اړخ دی چې فرویډ ورته ایگو وایي. ایگو د ایډ د ړندو غوښتنو مخالف نه دی خو څرنگه چې په چاپېریال خبر دی نو د هوس د پوره کولو له پاره شرایطو ته هم پام کوي.

زموږ عقلاني فعالیتونه او حافظه له ایگو سره تعلق لري. ایگو یو څه په شعور او یو څه په لاشعور کې واقع ده.

په څلور- پینځه کلنۍ کې د ماشوم د شخصیت د یو بل اړخ وده پیلېږي چې فرویډ یې سوپر ایگو Super Ego بولي. کله چې ماشوم د مور و پلار او نورو لارښوونې له وېرې نه، بلکې د زړه له تله ومني، معنا یې دا ده چې په شخصیت کې یې د سوپر ایگو اړخ پیدا شوی دی. سوپر ایگو تر ډېره حده د ټولنې له اقدارو، باورنو او ارزښتونو سره سمون خوري. د سوپر ایگو لویه برخه په لاشعور کې وي.

د فرویډ په نظر په روحي لحاظ روغ بنیادم پیاوړې ایگو لري. پیاوړې ایگو هم ایډ کنټرولوي، هم سوپر ایگو دې ته نه پرېږدي چې بنیادم د وچو اخلاقو پیرو او له خلکو سره په روابطو کې متعصب قاضي کړي. ایگو له یوې خوا له خارجي واقعیت سره د ارتباط ذریعه ده او له بلې خوا د ایډ او سوپر ایگو په شخړه کې د تعادل هڅه کوي. که یو څه په غیر فني ژبه وغږېږو ویلای شو چې سوپر ایگو وجدان، ایډ اماره نفس او ایگو عقل دی.

پوهاند مجروح ایگو (یا ښامار) په ځان مین شعور بللی ، یعنې هغه عقل چې په خود پرستۍ او ځانولۍ مبتلا دی او یا په بله ژبه هغه عقل چې د نارسیسیزم مرض ورباندې لگېدلی دی. لکه څنگه چې مو د مخه وویل هر بنیادم د ژوند په ابتدا کې په ځان مین دی او یو څه نارسیسیزم ته بنیادم ټول عمر اړتیا لري، ځکه یو څوک که ځانته اهمیت ورنه کړي، نه پرمختگ کولای شي نه حتی ځان ساتلی شي، خو غیر نارمل نارسیسیزم له نورو سره په روابطو کې د خنډ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د روحي ناروغۍ سبب ګرځي. د فرويډ په نظر که د ماشوم روحی وده سمه وي، په هغه کې له نورو سره د ميني استعداد پيدا کيږي او لېيدو يې له ځانه بهر ته مخ اړوي. خو که دا وده سمه نه وي، مثلاً مور له ماشوم سره سم چلند ونه کړي، لبيدو دوباره ځانته متوجه کيږي. دغسې بنيادم بيا نورو ته نه بلکې صرف ځانته اهميت ورکوي.

د ځانځاني ښامار د اتل (اېګو) ځانګړنې هماغه دي چې ارواپوهانو په نارسيست بنيادم کې ليدلې دي.

دلته به د اېګو د شخصيت او د هغه د ژوند د مهمو پېښو په اړه څو خبرې وکړو. دا مطالعه له دې اړخه هم جالبه ده چې کابو هر بنيادم دا رنګه کمزورۍ لرلای شي. د خانځاني ښامار د اېګو د ژوند او شخصيت په اړه غور له هر لوستونکي سره مرسته کوي چې خپلو روحي کمزوريو ته يې لا ښه پام شي او ځان لابهتره وپېژني.

الف، اېګو د دنيا مرکز دی:

لېونی د ځان او جهان توپير نه کوي. د ليوني په نزد دی په خپله جهان دی. دغه حال د ګېډې د ماشوم او نوزيږي کوچني هم دی. په ځان مېين کس که د ځان او جهان په توپير هم قايل وي خو دا لازمه ګڼي چې نوره دنيا دې لکه ستوري تر لمر، داسې تر ده راتاويږي. ده ته نور انسانان وسايل ښکاري. دا مهمه نه ده چې نور خلک مري که پايي، مهمه دا ده چې دی مقصد ته ورسيږي.

ټوکه ده وايي يو ماشوم ويل چې کاشکې د فرانسې او انګلستان جنګ شي، انګرېزان فرانسه ونيسي او پاريس پايتخت کړي. چا ورنه تپوس وکړ، داسې ولې غواړې؟

ماشوم وويل، د امتحان په پاڼه کې مې ليکلي چې پاريس د انګلستان پايتخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی.

اکثره په ځان مين کسان دې ته ورته هیلې لري. که د دوی د ګټې، مقصد یا نظريې په خاطر د وینو سېلابونه هم وبهيږي پروا نه کوي. اېګو د ښار د نیولو په ورځ ښاريانو ته په وینا کې وويل:

« زه خو (زه) یم، زه اېګو یم

درست نړۍ کې پهلوان یم

لوی فاتح د ټول جنګونو د جهان یم

له دې وروسته ستاسو ښار زما تابع دی

تاسې ټول د قهرمان تر فرمان لاندې

که هرڅوک زما فرمان ته غاړه نه ږدي

نو سزا به يې په دې دم او په هر دم

هم په دې نېزه وژل وي، ځیرول وي» (۳۰ مخ)

اېګو په وژلو کې مشکل نه ويني، ځکه ځان تر نورو بر احساسوي، لکه دی چې انسان وي او نور خلک مچان.

ب: اېګو په ځان ټينګ باور لري:

د اېګو په خبرو کې پرېکنده والی او په ځان باور څپې وهي. د ارواپوهانو په اند، په ځان مينو ته په خپلو فیصلو، نظريو او عملونو کې عیب نه ښکاري؛ لکه عاشق چې د معشوقې عیب نه ويني، د نارسیسست له خبرو ډاډ اوري او د ټولنې په ځېل شويو خلکو چې په ډاډ پسې ګرځي د دوی خبرې کوډې کوي. همدا وجه ده چې ځپل شوي ولسونه ممکن په ځان مين کسان خپل مشران کړي.

د اېګو په حکومت چې څه موده تېره شوه او هرڅه يې وځپل نو يو ځل د ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ماڼۍ د تل بنديانو پر ده داسې اواز وکړ:

« تا به ويلې

زه مرکز د ټول جهان يم

موږ باور کړ

تا به ويلې

زه واکداره هم د ځمکې د اسمان يم

موږ منله » (۹۱ مخ)

ج: د نارسيسېزم موضوع:

په کابل کې يو ځوان پېژنم چې تر بل هرڅه زيات له خپلو وېښتو سره دلچسپي لري. کله چې سر خوځوي او ځنې غورځوي،خدايزده څومره وياړبه احساسوي! د ارواپوهانو په ژبه د ده د نارسيسيزم موضوع د ده د وجود يو کوچنی اړخ يعنې د ده وېښته دي.

په پېښور کې مې يو ملګری د واپډا انجنير و. دی چې به مې کله وليد، ويل به يې، ښنګه درته ښکارم؟ صحت مې ښنګه دی؟ د خپل بدن صحت د ده د نارسيسيزم موضوع وه. له ځان سره دغسې مينه لږ تر لږه ټولنې ته ضرر نه لري خو که د يو چا د نارسيسيزم موضوع قدرت وي،بيا ممکن لوی جنجال جوړ کړي. قدرت د اېګو د نارسيسيزم اصلي موضوع ده، يعنې دی خپل وجود او شخصيت له قدرت سره تړلی ويني. د يوه ليکوال د نارسيسيزم موضوع هم غالباً د ده ليکنې دي چې له ټولنې سره يې تعلق ډېر دی خو خطر يې ځکه نشته چې ليکوال بايد لا ډېر زحمت وباسي چې ليکنې يې په ټولنه کې ومنل شي مګر د قدرت لېونی د خپل زور د لا ښه احساسولو له پاره د نورو ځپلو ته اړ دی. د ليکوال نارسيسيزم غالباً ټولنې او ده دواړو ته په ګټه دی خو په قدرت مېين بنيادم ځان او ټولنه دواړه ممکن تباه کړي. زيګمنډ فرويډ وايي د نارمل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بنیادم نارسیسیزم د ټولنې د منلو وړ وي.

دال: ایګو د نورو په ځپلو کې لویي ویني:

چېرته مې لوستي وو چې د شلمې پېړۍ نامتو انګرېز لیکوال برناردشا ته چا د ګلونو ګېډۍ ورووړه، شا ورته وویل ولې دې داسې کړي؟ هغه ځواب ورکړ، ما اورېدلي چې له ماشومانو او ګلونو سره دې جوړه ده. شا وویل جوړه مې ده خو ګلونه په ګلدان کې او د ماشومانو سره د هغوی په ځان کې غواړم.

دا د ژوند تقاضا ده چې که مینه ورسره کوو او مینه ورنه غواړو تېری به نه ورباندې کوو، په کراره به یې پرېږدو. له ګلانو سره مینه دا نه ده چې پل ورباندې کېږدو، مینه دا ده چې لاس ورنه وړو، غوړېدو ته یې پرېږدو.

ژوند د ځان مریي کول د قدرت د میینانو تر ټولو لویه ارزو ده؛ لکه ترکاڼ چې لرګي را اخلي، اره کوي یې، توږي یې او ښویه کوي یې چې مېز ورنه جوړ کړي، دوی د خدای له مخلوق سره دغسې چلند غواړي.

د ښار د نیولو په ورځ ایګو دا هم وویل او داسې یې هم وکړل:

« هغه څوک چې مې فرمان وړي په سر سترګو

هغه ټول به په امان وي

زه د دوی د سرو سیوری

زه د دوی د ژوند ساتونکی

په دې وخت کې نژدې هلته

غرځنۍ وه ګرځېدله، مسته مسته

ساده زړې وه ،معصومه پاکه پاکه

قهرمان ژر په لینده کې غشی کېښود

په یو کش غشی روان شو

غرځنۍ زړګی شو څیرې» (۳۱ مخ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهاند مجروح د غرځنۍ په اړه ليکي چې:« ازاده او بې ګناه مينه او محبت. د استبداد لوی دښمن ازادي بې ګناهي او مينه ده.»
دغرځنۍ په قتل کې دوې نورې معناوې هم شته. مستبد واکمن د خپلې واکمنۍ لومړۍ ورځ ځکه په قتل پيل کړه چې نور ووېروي. د لرغوني چين يوه حکيم ويلي دي: يو کس ووژنه، لس زره کسه ووېروه!
بله دا چې د غرځنۍ وژل د ژوند د وژلو هڅه ده، ايګو ولې ژوند وژني؟ ولې د ژوند له وژلو خوند اخلي؟ ځکه د قدرت د احساسولو اوج هغه وخت دی چې واکمن په ژوند هم واکمن شي. په دې بې روحه جهان کې ژوند يوازينی شی دی چې د ودې، د مستۍ، د غوړېدو او د سرغړاوي خاصيت لري، نو لوی قدرت خو هغه دی چې دغه لوی باغي ايل کړي، ويې ځپي او تس نس يې کړي. ايګو که د ژوند د ساتلو خبره هم کوي منظور يې دا دی چې په ژوند باندې کنټرول بايد د ده په لاس کې وي.

۵، ايګو يوازې د ځان په اړه فکر کوي:

يو وخت راته وويل شول د يوه متوفي ليکوال په باره کې راډيويي پروګرام جوړ کړم. هغه مرحوم لوی ليکوال و؛ په اثارو او کارونو يې ډېر څه ويل کېدای شوی. د هغه يوه دوست ته مې بلنه ورکړه چې په دې اړه وغږېږي. مرکې ته د رابلل شوي کس د خبرو مفهوم داسې و: هغه له ادبياتو سره ډېر بلد انسان و؛ زما شعرونه يې ډېر خوښېدل يو ځل مې ياد شي په کانټينينټل کې غونډه وه، زه يې اناونسروم، زما اناونسري يې هم بې حده خوښه شوه. د... لقب يې راکړ. ده يوازې د ځان په باره کې فکر کاوه. موږ کابو ټول ممکن لږ و ډېر دغه ستونزه ولرو خو د محبت الهه مساپرو ته اوبه ورکوي او له لاروي سره د ښار د ژغورلو غم دی. دوی له نورو سره هم خواخوږي لري، مګر ايګو يوازې د ځان

(c) ketabton.com: The Digital Library

په فکر کې دی، دی په ټول کتاب کې د ځان په اړه غړیېږي او د ځان په اړه فکر کوي. د اېګو دا ځانګړنه د هر هغه کس ځانګړنه ده چې په ځان ډېر مېین وي.

و، اېګو له نورو سرخه د کشمکش احساس کوي:

د کتاب په اول څرخ کې چې اېګو ښار نیسي لولو:

«نارینه د قهرمان تر فرمان لاندې

په کار بوخت شول

جوړاوه یې د ښار ګرد چاپېردېوال لوړ

هم برجونه مستحکمه حصارونه

هم یو لوی ژور خندق کېندل کېدلو» (۳۲مخ)

او د کتاب په دوهم څرخ کې چې لاروی د سمڅې له سفره ښار ته ستنیږي:

« نو کتل یې

ګرد چاپېر له هغه ښاره

یو خندک ژور خندک و کیندل شوی

هم تاو شوی ترې دېوال و

یو بې شانه لوړ دېوال پلن

ځای په ځای پکې برجونه تیرکښونه» (۱۴۷ مخ)

دا ټول د دفاعي حالت منظرې دي. د اېګو حکومت د پخواني شوروي اتحاد د حکومت غوندې همېشه فکر کوي چې دنیا یې له غلیمانو ډکه ده. دغه حالت د هغو کسانو هم وي چې له ځان سره افراطي مینه لري. دوی ته ژوند له نورو سره کشمکش ښکاري؛ ګومان کوي له توطیو او دسیسو سره مخامخ دي. د صدام حسین د ژوند په اړه یوه رپورټ کې مې ولوستل چې تر زوکړې دمخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې پلاز ومړ. دوه کلن و چې مور يې مېړه وکړ، دی يې له ځانه بېل کړ. په راوروسته موده کې به صدام له ځان سره يوه اوسپنه گرځوله؛ ويل به يې د کوځې سپي ورباندې وهم.
د فرويډ له ارواپوهنې سره سم که له ماشوم سره مناسب چلند ونه شي، د شخصيت د ودې بهير يې گډوډيږي او د دې په ځای چې له نورو سره مينه پيدا کړي له ځان سره يې مينه زياتيږي. په ځان کې لاهو کېدل له نورو د بېلېدو او د بدگومانيو د زياتېدو سبب گرځي.

ز، د ښامار ستاينځای:

د ښار له نيولو وروسته د اېگو مهم کار د ښامار د معبد جوړول وو. لکه څنگه چې پوهېږو ښامار په خپله دی دی. دی غواړي خلک د خدای په سترگه ورته وگوري او مجسمې ته يې عبادت وکړي. په ځان مينو کسانو چې وس رسېدلی دی، همېشه يې دې ته ورته کارونه کړي دي. لرې به نه ځو په گاونډې ترکمنستان کې به د صفر مراد نيازوف هڅو ته پام وکړو. ده د روحنامې په نوم کتاب وليکه، کتاب يې په جوماتونو کې کېښود او امر يې وکاوه، چې خلک دې يې د ثواب گټلو له پاره تلاوت کړي. روحنامه په دې جمله پيليږي:
«دغه کتاب مې چې روحنامه نوميږي، د خدای له خوا د الهام په مرسته کښلې، هغه خدای چې دا ستركاينات يې پيدا کړي دي او چې څه وغواړي د هغه په کولو قادر دی.»
که چېرې دا وگڼو چې صفر مراد نيازوف يا زموږ د کتاب اتل، اېگو، چل ول نه کاوه، بلکې د زړه له تله يې منله چې مقدس کسان دي هم ناسمه خبره نه ده. په ځان مين کسان د ځان د پړسولو او غټولو له پاره اړ دي چې پخپلو تصوراتو د رښتيا گومان وکړي. دوی تقدس او سپېڅلتيا ته په دې خاطر هم ضرورت لري چې له مړينې وروسته زمانه په کنټرول کې راولي او هلته هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

برلاسي و اوسي.

ح: د ایګو ولې له ماشومانو سره ورانه ده؟

د ایګو یو فرمان دا و چې پېغلې او زلمي دې له یو بل سره مینه نه کوي او بل دې ماشومان په کوڅو کې مست او خندان نه ګرځي. څرنګه چې ژوند له مینې زیږي، موږ په اسانه پوهیږو چې ایګو ولې له مینې سره مخالفت کوي، خو دا خبره لږ توضیح غواړي چې د ایګو له ماشومانو سره په څه ورانه ده؟

د فرویډ له نظریې سره سم ماشوم له لومړي نارسیسیزمه وروسته خپلې لبیدو ته په خارج (له ځانه بهر) کې موضوعات پیدا کوي، یعنې د زړه په تخت باندې د محبت الهه کښېنوي چې دغه حالت د ایګو له پاره د منلو نه دی.

له بلې خوا ایګو غواړي په ټولنه کې نظم او ډسپلین وي، خو ماشوم په نظم او ډسپلین کې نه ایساریږي،ځکه نو امر کوي چې ماشومان دې کورونو ته د ننه شي.

په ځانځاني ښامار کې ماشومتوب د بشر د ماشومتوب استعاره هم ده، د هغه وخت چې انسان طبیعت نه نژدې و او د ماشیني ژوند په زولنو کې نه و ایسار.

ایګو د فرد په توګه په دغه تجربه کې شریک دی:

«تر څه وخته کله کله به یې ستورو ته نظر شو

خو وروپاتې نوره نه وه صفایي د تېر وختونو

ټول پټ کړي، محوه کړي، رڼاګانو ماشیني وو

رڼاګانې زنداني په فانوسو کې

مشعلونه په زنځیر تړلي ځوړند» (۵۳ مخ)

او په دا لاندې جملو کې ماشوم، هم ماشوم دی، هم هغه څوک چې سپېڅلتیا او طبیعت ته نژدې وي، هم لومړی انسان:

" انسانانو لا موندلې چیرې نه و

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلامی د باداری چل
په دې ښار کې نه هېڅوک د چا مریي و نه بادار و
وینځه نه وه، بي بي نه وه، فرماندار نه
فرمانداره حقیقي په هغه ملک کې
یک یوازې ماشومان وو
ځکه،ځکه خلکو داشانې باور و
چې کوچنیان له طبیعت سره نژدې دي
د عالم پټ،پټ رمزونو نه خبر دي
رښتیا هم چې ماشومان به پوهېدل ښه
په خبرو د مرغانو ځناورو
د دښتو، غرونو رغونو
دریابونو، ځنګلونو
ارواګانو سره اشنا وو
دوی خبر وو چې پرته ده چېرته پټه
توره سمڅه هیبتناکه ناپایانه
رمز اسرار د مغارې ورته معلوم وو
نو دا ځکه په مهم،مهم کارو کې
د کوچنیانو نظریې ته درناوی و" (۴۸ مخ)

کله چې شاعر د طبقاتو د نشتوالي خبره کوي نو لومړنی انسان رایادیږي چې تر ځانپالي عقل یې له فطرت او چاپېریال سره اشنا احساس ته ډېر اهمیت ورکاوه. بې وینځې، بې باداره دنیا په خپله د ماشوم دنیا هم بللی شو چې عقل یې د پاک احساس مشري مني او نظریې ته یې درناوی کوي.
د عیسی علیه السلام دا جمله مشهوره ده چې د اسمان ملکوت ته د رسېدو له

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاره پکار ده یو ځل بیا ماشومان شئ.

مجنون د چین او جاپان د عارفانو په څېر د طبیعت او روحانیت فرق نه کوي او خپل مقصود ورته په ونو او په غنو کې ښکاري. مجنون د ښار خلکو ته وایي:

" دغه پاڼه چې ښوریږي، د سبا باد ته رپیږي

که اواز ته یې غوږ کیږدې

دا لمنه شین بخنه د لیلا ده شرهار کا" (۱۵۸ مخ)

ط: ایګو ځان غلطوي:

په ځان مین کسان نه یوازې نورو ته په خپله ماته اعراف نه کوي، بلکې ځان هم تېرباسي.

کله چې لیلا او مجنون د واکمن ایګو دربار ته ځي او هلته مجنون ورته سپینې سپینې کوي، نو واکمن په قهر شي، په چوټ کې لاړ شي، ځانته وایي:

"پروا مه کړه

دا سړی خو لیونی دی، بې قدرته، ناتوانه" (۱۹۸ مخ)

واکمن ته لیلا هم سپینې خبرې وکړې ورته ویې ویل چې د دنیاوالو رابطه درسره غوڅه شوې ده، پخپله ماڼۍ کې به ایکې یوازې پاتې شې.

واکمن دې خبرو ته په فکر کې شومګر واهمې اجازه ورنه کړه چې د خبرو په اصلي معنا ځان پوی کړي، ځان یې غلط کړ، ویې ویل، دوی لیوني دي، هسې نه د لېونتوب په مرض نور خلک اخته کړي، نو ویې شړل. د واکمن واهمه د خپلې ماتې او ناکامۍ له احساسولو وه. په استبداد ځپلې ټولنه کې خلک له واکمنه وېرېږي خو د ګڼو کسانو نفس دا نه مني چې وېره احساس کړي، نو څه کوي؟ د زړه له تله مني چې د واکمن کارونه سم دي او په دې ډول د خپلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وېرې او حقارت احساس ته چادري ور اغوندي. دا د نارسیسیزم یوه بله جلوه ده.

ی، اېګو یوازې پاتېږي:

د ځانځاني ښامار یو اصلي پیغام دا دی چې په ځان مینن بنیادم وار په وار یوازې کېږي. په دې کتاب کې په دغه پیغام باندې بیابیا تاکید شوی دی. هغه ښار ته د تلو راتلو لارې وېجارېږي چې اېګو ورباندې حکومت کوي.

یوه زړور اخباروالا پېژنم. د ده اخبار په بېلوبېلو نظامونو او حالاتو کې داسې لیکنې خپرې کړې چې نورو یې د خپرولو جرات نه دی کړی خو زه چې اوس وینم ټولنه یې د خدمتونو چندان قدردانه نه ده. په یوه ټولنه کې چې د سواد کچه ټیټه او بېوزلي ډېره وي،هلته هسې هم د قلمي هڅو قدردان کم وي، مګر د ده په برخه کې یو بل علت هم شته. ده د خپلې اوږدې مودې اخبارداري په زمانه کې د هغو مطالبو له چاپولو سره دلچسپي لرلې چې د ده ستاینه پکې شوې ده.په دغه خاصه برخه کې نارسیسیزم دی له ټولنې څه ناڅه بېل او ټولنې ته بدبین کړی دی.

ک، اېګو د بل خبره نه اوري:

"ده پوښتنې نه کولې

سوال ځواب یې عادت نه و

بس فرمان به یې صادر کړ

هی امرونه به یې کول" (۳۷ مخ)

هغه څوک چې برلاسی وي او په ځان مینن وي، هغه د ځانځاني ښامار د اتل غوندې د سوال ځواب عادت نه لري، یعنې د بل نظر ته اهمیت نه ورکوي، خو هغه څوک چې په پیاوړي دریځ کې نه وي او نارسیسیزم ځپلی وي، هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا ممکن د بل خبره واوري، مګر په مینه نه، بلکې له مجبوریته.
ځینې په ځان میین، خو ځیرک سیاستوال له نورو نظرغواړي، د نورو خبرو ته سر خوځوي، ورته موسکی موسکی کیږي. کله کله به سترګې راوباسي، وروځې به پاس کش کړي، لکه ډېره با ارزښته خبره چې یې اورېدلې وي، مګر دا ټول تمثیل وي. دوی یوازې له خپلو خبرو، خپلو نظرونو او خپلو مقصدونو سره دلچسپي لرلای شي.

ل، هر چېرته، هر وخت:

د ایګو عکسونه په دېوالونو ځوړند شول.په لرګیو، تیږو، پردو، ظرفونو او فرشونو د سترقهرمان نوم ولیکل شو. په ماڼۍ کې ګڼې هینداري ولګېدې چې ایګو ورکې همېشه ځان وګوري. ایګو چې په تیاره کې یې ځان نه لیده، څراغونه بل ساتل. تیاره یې نه خوښېده ځکه ګومان یې کاوه د عدم په لور روانیږي.
ایګو غوښتل چې هره خوا په ده ډکه وي. دی هر چېرته وي، دی هروخت وي، دی د ټولو په ذهن کې وي. ایګو چې زور لري او د دې هیلو د پوره کولو په لور څو ګامه اخیستلی شي، خلکو ته ممکن ترڅه وخته پورې احمق ښکاره نه شي.
نمرود چې د ځمکې واکمن و، د اسمان د واکمنۍ هوس وکړ، څلور غټ کجیران یې د قفس په څلورو کونجونو پورې وتړل، بیا یې د هر یوه مخې ته په څلورو لرګیو پورې د غوښې څلور ټوټې وځړولې. نمرود قفس ته ننوت او د کجیرانو وزر یې ازادکړل چې والوځي.
کجیران غوښې ته د رسېدو په هیله مخ په بره والوتل، ډېر بر وختل، اسمان ته ورسېدل. نمرود یو غشی خطا کړ چې د ابراهیم خدای وربانديې وولي. خدای تعالی ملکو ته امر وکاوه چې غشی په وینو سور کړي. نمرود ګومان وکړ چې خدای یې وژلی دی خو تیارې په زړه کې وهم ور واچاوه، وویرېده، د غوښو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لرګو سرونه يې لاندې کړل چې کجيران ځمکې ته ستانه شي.
نمرود که زورور نه واى، دغه هوس به يې د بې شمېرو نور خلکو غونډې په زړه کې پټ پاتې و. په ځان مين کسان هغه وخت ښه پېژنو چې قدرت په ګوتو ورشي.
خوشال بابا فرمايلي دى:

چې د اور بخري باد سره رفيق شي
نـور هاله کا په ملکونو لمبې بلې

م: ايګو په وهمونو کې لاهو کيږي.

دى به له آيينې څخه نه لرې کېده، ځکه وېرېده چې ورک نه شي. آيينه د ځان او نفس سيمبول دى او هغه څوک چې يوازې ځان ګوري، جهان نه ګوري، د وهمونو جهنم ته خطا کيږي.

کوم وهمونه:

ملايان وايي په مړيو تل مازديګر وي، معنا د مړيو زمانه ولاړه او په شېبه کې ايساره وي، يا په بله ژبه د مړيو په حال کې تغير نه راځي. قهرمان ايګو هم وغوښتل په يوه حال پاتې شي، تل برلاسى واوسي، ځان په شېبه کې ايسار کړي. څرنګه چې زمان په بدلون کې معنا مومي او ده په ځان کې د بدلون راوستلو تصور لا نه خوښېده نو د واقعي زمان احساسول ورته ډېر مشکل شول، وېره ورولوېده چې سهارونه،ماښامونه او غرمې به بيا رانه شي.
دغه راز هغه څوک چې ځان ډېر بر او په نورو حقداره ګڼي، په نورو باندې هميشه بدګومانه وي، له نورو واهمه لري، د ايګو غونډې د خپل نفس په مانۍ کې يوازې اوسي.
له بلې خوا څرنګه چې زموږ اتل د ژوند نورې ټولې غوښتنې د لاشعور

(c) ketabton.com: The Digital Library

بنديخانې ته استولې او له ايکې يوې هيلې (برلاسي) يې قربان کړې دي نو د لا شعور له اړخه فشار احساسوي، دا يې د وهمونو بل دليل دی.

ن، د اېگو ځپلې ټولنې ځينې ځانگړنې:

د اېگو له واکمنۍ وروسته خلک د وېرې، قهر او خپگان په ناروغۍ اخته شول. دا درې سره منفي عواطف دي. د ظلم، استبداد او تشدد نتيجه دا وي چې په ټولنه کې د مينې، خواخوږي او خوشالي د مثبتو عواطفو ځای منفي عواطف ونيسي. په کومو ټولنو کې چې وحشت او تشدد ډېره موده جاري وي، خلکو ته د غم او خپگان په څېر منفي عاطفه امتياز او ثواب ښکاره شي، د کولتور او عقيدې برخه يې وگرځوي.

يوه شپه لاروي (مجنون) د اېگو ځپلي ښار په يوه تنگه کوڅه کې د ټنگ ټکور اواز واورېد، ورتاو شو. پېغلو او زلمو په شړو کنډوالو کې د مستۍ پټ محفل جوړ و، شمعې يې بلې وې. مجنون وويل:

"زه حيران يم چې دا ولې
هغه څه چې په رښتيا بايد ښکاره وي
په دې ښار کې تل پټيږي؟" (۱٦۲ مخ)

د دوی شراب بې مزې او د ټنگ ټکور وسايل مات گوډ وو، ځکه د ساز آلې لوی راهب ماتې کړې وې او د زړو شرابو خمونه د واکمن په امر چپه شوي او درې وړې شوي وو. يوه مست پوښتنه وکړه چې واکمنان ولې له مستانو وېره کوي، لاروي ځواب ورکړ:

"له مستانو نه ډار ځکه
چې مستۍ کې تل خطر پروت د راستۍ وي."(۱٦۴ مخ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه بل مست وویل چې راهبان ولې له مستۍ او ساز سرود سره مخالفت کوي؟ د لاروي (مجنون) ځواب دا و:

"هغه څوک چې هڅه کاندې
چې ژوندي د مرگ له خوند سره اشنا کړي
نو دا هسې څوک هېڅ وخت زغملای نه شي
چې یې ننوځي زړه ته
شور لذت د ژوندانه هم" (۱۶۵مخ)

لاروي د دوی نشې بې ځایه وبللې، ورته ویې ویل:

"ای دوستانو
راته وایاست
له نېشو نه، له مستۍ نه مو مراد او مقصد څه دی؟
هېرول د واقعیت دي،نه موندل د حقیقت کوم
شرابونه پیمانې ډکې تشېږي
هدف څه دی؟
فقط یو څه
چې دردونه د خودۍ د ځانځانۍ لږ څه ارام شي،لږ قرار شي" (۱۶۷ مخ)

مجنون دوی ته وویل چې ستاسې د زړه په کنډوالو کې توره اژدها ناسته ده. د ازادۍ له پاره له هغې ځان خلاص کړئ. په هغه شپه مستانو معنا دارې نا اشناخبرې واورېدې:

"دغه شپه عجیبه شپه وه
د لومړي کرت د پاره د دلبرو مهرویانو شهلاسترگې
ځلېدې لکه چینې رڼې،رڼې د غرو رغونو" (۱۷۱ مخ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یوه ورځ مجنون له جنازې سره هدیرې ته لاړ، د راهب له خبرو وروسته یې ښاریانو ته وویل:

"ستاسو پام ګرځول شوی دی نېستی ته
دا خو ځکه چې هستي شي درنه هېره
ستاسو زړونه هدیرې دي
پکې ښخې د امواتو خاطرې دي
دا خو ځکه
چې په زړه کې مو هېڅکله پیدا نه شي
د حیات سره تړون کوم" (۱۷۷ مخ)

مجنون د جنازې د مراسمو برخه والو ته دا هم وویل:

"د مرګي فکرونه څه دي؟
بس مرګونه د فکرونو."

په ایګو ځپلې ټولنه کې د فکرونو د وژلو هڅه روانه وي. د زور، ظلم او جهل په ستنو ولاړه ټولنه، فکرونه نه بلکې چوکاټونه مني، ځکه په واقعي فکر کې نوښت وي، خو استبداد کلیشو ته اړتیا لري.

س، مړینه:

په ځانځاني ښامار کې اصلي ټکو ته څو ځله اشاره کیږي. په دغو مهمو ټکو کې د ایګو مړینه هم شامله ده چې د اول څرخ په پای کې یې په تفصیل سره بیان راغلی دی. د ایګو د مړینې رپورټ په دې خاطر هم اهمیت لري چې د دغسې کسانو په خټه کې د خدای کېدلو هوس اخښلی وي او یوازې مرګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی چې دوی له خپل مقصده راګرځوي. که مرګ په منځ کې نه وای ډېرو دیکتاتورانو او د ازادي غلیمانو به ان په اوسنۍ زمانه کې د خدایي دعوه کړې وای.

د قهرمان او د مرګ د استازې ملاقات د کتاب یوه ډېره اثرناکه برخه ده چې دلته یې خلاصه لولئ:

د مرګ استازې یې ترلاس نیسي ور نه غواړي چې راځه ځو، خو ایګو وېرېږي ورته وایي زه دلته د ښار په څراغونو او دېوالونو کې خوښ یم.

استازې: اوس په ښار کې نه څراغونه شته نه اوسېدونکي.

ایګو (په زارۍ): ما خو لا د ژوند خوند نه دی څکلی یو ځل فرصت راکړه چې تېرو پړاوونو ته ورشم.

استازی: ته به همدا ګناهونه یو خل بیا وکړې، په شاتګ درته ګټه نه کوي.

ایګو (په زارۍ): له لرې یو اواز اورم، یقین وکړه څوک مې وربولي څوک راته څه پیغام لري!

استازې: دا اواز د مني د بې رحمه باد دی، نورڅوک نشته چې و دې بولي، زه دې بولم.

ایګو: اخر دومره فرصت خو راکړه چې یو ځل د سیند غاړې ته لاړ شم، د شنه اسمان څنډې وګورم!

استازې: تا پلونه ړنګ کړي او بېړۍ دې سېځلې دي،تاته صرف یوه لاره پاتې ده چې زه یې در ښیم، زه به دې د ځان له جهنمه بچ کړم!

د اساطیرو ژبه:

موږ له کومه راغلي یو؟ چېرته روان یو؟ دا لمر، چې هره ورځ راخېږي دا څوک دی؟ څه شی دی؟ سپوږمۍ چې کله ګرده شي، کله نرۍ شي،بیا نه وي، بیا راپیدا شي، دا څه کیسه ده؟پسرلی د بارانونو موسم دی، د باران په موسم کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنا وي، برېښنا وي، وېروونکی اواز وي، حیرانونکې رڼا وي، دا به څه وي؟ باران چې دنیا زرغونوي، نعمتونه راوړي،اختیار خو به یې د برېښنا په لاس کې نه وي؟ موږ څه وکړوچې برېښنا خوشاله شي، چې باران راکړي او تاوان را ونه رسوي؟

دا د ځان او جهان په اړه د ډېرو پخوانو خلکو پوښتنې وې چې د تخیل په زور یې ځوابونه ورته موندل. موږ د هغو ځوابونو ته، چې معمولاً د کیسو په بڼه وو، اوس اساطیر MYTHS وایو. موږ د اساطیرو له زمانې ډېر لرې شوي یو . اوس ډېر خلک په اسطورو یقین نه لري خو چې اسطوره واوري، ممکن ژور اثر وربانديې وکړي، لکه د ماشومتوب د وخت یوه نخښه یا خاطره چې اثرناکه وي. داسې ځکه کیږي چې بشربېخي ډېره موده، په زرګونو کلونو، له اساطیري باورونو سره ژوند کړی دی او اساطیر یې احساس کړي دي.

د اسطوره پېژندونکیو په نظر زموږ اوسنی فکر او تمدن هم د اسطورو او ادیانو تر ژور اثر لاندې دی، مثلاً د شلمې پېړۍ نامتو اسطوره پېژندونکي میر چاالیادې وایي چې د خیر او شر ترمنځ د جګړې اسطوره د پرولتاریا او ښکېلاکګرې طبقې د جګړې په ماکسیستي مفکوره کې وینو او یا په اوسنیو ټولنو کې یوه ژغورونکي لیډر ته انتظار کول او د ټولو چارو د سمون تمه ترې لرل، په اخره زمانه کې د موعود او منجي راتلو ته د انتظار کولو یوه بله بڼه ده. موږ وایو: د غره سر ته وختم، د دریاب غاړې ته لاړم، لمر راوخوت. ګویا دغه درې واړه مو ژوندي ګڼلي چې سر او غاړه لري، او د راختلو فعل ترسره کوي. ژبپوهان وایي په ژبه باندې د اساطیرو ژور اغېز پروت دی. د ابتدایي عقیدو او اساطیرو یوه ځانګړنه دا ده چې په ګڼو بې روحه شیانو کې روح او انساني حالت ویني.

د اساطیرو دغه خصوصیت په ادبیاتو کې ژوندی دی. شاعر له هر بې روحه شي سره خبرې کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو هغه کس چې پر ادبياتو يې اسطورو د اغېزې په اړه څېړنه وکړه، کاناډايي عالم نور تروپ فراى (۱۹۹۱ – ۱۹۱۲) و. د ده په نظر اساطير د ادبياتو بنياد او سرچينه بللې شو. دا هم د فراى وينا ده چې د يوه ښه، خواږه، پخواني وخت له ګوتو وتل هغه اسطوره ده چې د ادبي اثارو اصلي مضمون جوړوي.(تېرې شولې ورځې د خندا- يوه سندره) دغه مضمون په ځانځاني ښامار کې هم ډېر وينو. يو وخت ښار اباد،وطن ښېراز او خلک خوشحال وو. دغه راز د اېګو د ژوند په داستان کې لولو:

" نو زموږه قهرمان هم

د ژوندون د سيند له غاړې نه جدا شو

لکه هغه سيند چې نه راګرځېداى شي، نه په شا

دوباره تلاى شي

قهرمان هم بيا ونه کړى شول چې ستون شي

د ژوندون د چينې لور ته" (۵٦ مخ)

لکه څنګه چې موسمونه راځرخي،ژوند هم وروسته له مرګه بيا راستنيږي. دغه اساطيري مضمون د پوهاند مجروح په دې اثر کې بيا بيا وينو. ښامار مري او دوباره زيږي، مځکې شاړې کړيږي او بيا زرغونيږي. پوهاند مجروح شايد همدې مضمون ته په پام سره د اول ځرخ او دوهم ځرخ عنوانونه غوره کړي وي.

د ځانځاني ښامار د اول چاپ په پښتۍ باندې مارډوله(ښامار) ځناور وينو چې کړۍ کړۍ پروت دى، خپله لکۍ يې په خوله کې ده، يعنې خپل ځان خوري. هغه مار چې په خپله لکۍ باندې خوله لګوي او د ځان له خوړلو دوباره زيږي، اساطيري تصور دى. د پوهاند مجروح د کتاب ښامار د وګړي په زړه کې پيدا کيږي او وګړي خوري يا په بله ژبه ځان خوري او دوباره زيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښامار په اړه ويل کيږي چې لومړي غير متمدن، ځناور خويه انسان، يو څه له خطرناکو ځناورو د وېرې په خاطر او يو څه د خپل وحشي او قاتل خوی په وجه په خيال کې ښامار جوړ کړ او د هغه عبادت يې وکاوه خو کله چې انسان يو څه مهذب او متمدن شو بيا يې په خپلو ګنو کيسو او نکلونو کې د ښامار په خلاف د مقابلې ميدان ته غيرتي ځوانان او زړور پهلوانان واستول.

په ملي هينداره کې لولو چې مومن خان په هندوستان کې يوه ورځ د زرګر په دوکان ناست و، که ګوري يو اوښ تيريږي، په اوښ باندې يوه ښځه ناسته ده، ښځه په لوړ اواز وايي:

ځوانانو ننګ راباندې وکړئ

پلار مې مغول دی ما ښامار لره لېږينه

مومن خان چې پوښتنه کوي، پوهيږي چې له ښاره بهر په غره کې يو ښامار دی چې باچا هره ورځ يوه ښځه او په ډوډۍ بار اوښ ور استوي. ښامار که دا ونه خوري، په ښار ګډيږي، ټول تباه کوي.

مومن خان په اوښ پسې روانيږي ښامار وژني، ښځه له مرګه بچوي. ښامار د بشر په تصور او ادب کې د ځمکې د مخ تر ګردو خطرناک موجود دی. اشرف خان هجري وايي:

په دکن کې پاړو نشته چې مې دم کړي

زه خوړلی اژدها تورې بلا يم

لوی راهب(په ځانځاني ښامار کې) د ښامار انځور داسې باسي:

"دی مار نه و ځکه ده لرل ښاخګونه

مرغه نه و ځکه ده لرله خوله اوږده غاښونه

ابوالهول ته ورته نه و

ابوالهول خو کړي پوښتنې له انسانه

چې هرڅوک به لاجواب شو نو خوراک به د بلا شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده پوښتنې نه کولې
سوال ځواب يې عادت نه و" (۳۷ مخ)

البته دغه بلا د يوه انسان په بڼه هم انځور شوې ده، خو داسې:
" دېو مزاجی دېوپيکری، دېو انسان و"

په عرفان او تصوف کې چې صوفي د نفس له بلا سره په جګړه بوخت وي، نفس ډېر ځله ښامار بلل شوی دی، ملا ارزاني خوېشکی وايي:
دا نوسک يو لوی اژدر دی
په اووه سو زره سره
هر سر يې پاس ترعرشه
کښته تېر تر تحت الثره

په پښتو ادب کې نفس ته نفسک، نوس او نوسک هم ويل شوي دي. لوی راهب د ښامار په باره کې وايي: **" که يو سربه ترې جدا شو**
نو لس لس سرونه نور راشنه کېدل تل" (۳۷ مخ)

دلته بده نه ده چې د ښامار په اړه د فرويد نظريې ته هم اشاره وکړو. د فردويډيزم له نظره ښامار هغه خيالي ستونزه ده چې نوبالغه کسان له جنسي ژونده وېروي او د هغوی لېبدو سختې مقابلې ته اړباسي. دغه تعبير د پوهاند مجروح د اثر د ښامار او د مومن خان د نکل د ښامار په برخه کې سم خېژي، ځکه ايګو د بنيادم د طبيعي او غريزي غوښتنو خنډ او د مينې دښمن دی. دغه راز د مومن خان د وصال اصلي خنډ ولور و چې د ښامار له وژلو سره ختم شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اساطیرو په بحث کې یو ډېر مهم کس انګرېز عالم سرجېمز فریزر(sir James Frazer 1941-1945) دی چې په دې برخه کې ډېر مشهور کتاب (زرینه ځانګه،The Golden Bough) يې اول ځل په ۱۸۹۰ کې خپور شو. په دغه کتاب کې د ابتدايي خلکو په عقيدو بحث شوی دی. فریزر د انسان د ابتدايي باورونو او اسطورو له ژورې څېړنې دا نتيجه واخيسته چې د اساطيرو موضوع تر ډېره حده د ځمکې له ښېرازۍ سره اړونده ده. د بېلو،بېلو قومونو په اسطورو کې ګڼ خدايان د حاصلاتو له ډېرېدو، له کروندو، له باران، له درمندونو، له سيندونو، له لو و لور او نورو زراعتي موضوعاتو سره تعلق لري.

د محبت الهې د حکومت په وخت سيندونه له اوبو ډک وي، ځمکه ښېرازه وي، دنيا شنه و ښايسته وي. د محبت الهه د پسرلي او سرسبزي الهه هم بلل شوې ده. شين کميسې ليلا د طبيعت د ځوانېدو، د پسرلي د راتلو، د بوټو د زرغونېدو او د حاصلاتو د زياتېدو سيمبول ده.

"اوومه ګنبده" د درویش راني(په ناورين پسې ناورين) کتاب کې د يو منظوم داستان نوم دی. د داستان اصلي موضوع دا ده چې خلکو عقيده لرله

چې پاچا زوړ او کمزوری شي، ختمول يې په کار دي، ځکه کله چې پاچا په صورت روغ او ځوان وي:

بيا نو مځکه زياتي وچه نه پاتيږي

بلاربه کيږي په بيا بيا او ځنې زيږي

تاندې ونې، زرغونه واښه او بوټي

او کله چې د دغو خلکو پاچا ځوان شو، نو:

خوشالي شوه او هر چا داسې ګڼله

لکه ګرځ چې د زړتيا وي لرې شوی

پر هر شي باندې وي بيا ځواني راغلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر پخوا هر ژوندی سری زیات ژوندی وي

دغه موضوع چې په ادب کې یې ډېر مثالونه موندلی شو، له اساطیرو سرچینه اخلي. که پاچا او واکمن بد وي، د قام حال به خراب وي. د شکسپیر په ډرامه کې د هاملټ د زمانې د ډنمارک حال ځکه خراب دی چې پاچا یې ښه سړی نه دی. د لرغوني یونان د اډیپوس په تراژیدي کې په تبس (Thebes) ښار کې ځکه وبا لګېدلې ده چې واکمن یې، اډیپوس، یوه لویه ګناه کړې ده. په ځانځاني ښامار کې هم د اېګو له واکمنۍ سره په ښار کې مرضونه خپرېږي.
لاروي په میخانه کې مستانو ته وویل چې د زړه په کنډوالو کې پروت ښامار بهر راوباسئ او بیا:

" بیا حلال دغه ښامار کړئ
د ښامار وینې بیا توی کړئ
په دې سیمه په دې خاورو
ځکه، ځکه
طبیعت ستاسو نه غواړي قرباني اوس
لویه سخته قرباني هم
قرباني د تور ښامار مار
دا دښتونه، وچ ډاګونه، جل وهلي ځنګلونه
خزان شوي چمنونه
واړه تندې دي ځپلي، سختې تندې
بس یوه تنده
د ښامار د وینو تنده
نو به هله د دې دښت ځمکه لمده شي
ناشنابوټي به له دې نمناکو خاورو کړي سر پورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

شین کمیس به یې په تن وي" (۱۷۰ مخ)

د قرباني په مرسته د خير او برکت راستنېدل او ځان ژغورل د اساطيرو او اديانو همېشنی موضوع ده.

د اساطيرو يوه بله اصلي موضوع دا ده چې اتل د ژغورنې او نجات له پاره خطرناک سفر کوي. د اتل خطرناک سفر د ادبي اثارو او نکلونو مشهور موتيف دی(لکه پتې خان او مومن خان چې هندوستان ته ځي) د ځانځاني ښامار لاروی هم د بيابان او سمڅې له سخت سفره وروسته شين کميسې ليلا ويني او ښاريانو ته د ژغورنې پيغام راوړي.

په اساطيرو کې د متضادو جوړو مضمون ډېر عام دی،لکه رڼا او تياره ،اهريمن او يزدان، اور او اوبه، ځمکه او اسمان، مرگ و ژوند، روغتيا وناروغي. ځانځاني ښامار له دې درکه هم د مطالعې وړ دی.

د کتاب اول څرخ د سارتر په ذکر او دوهم څرخ د اپلاتون په ذکر پيلېږي. اپلاتون ايډيالسټ او سارتر ماټريالسټ دی. دوی د فلسفې په مخالفو قطبونو کې ولاړ دي(لاروی له دواړو سره مخالفت کوي، له اپلاتون سره د هغه د ايډياليزم په خاطر او له سارتر سره په دې خاطر چې فلسفه يې له فرويډيزم سره اړخ نه لگوي. د سارتر په نظر هر بشري فاعل له ځانه خبر دی او د خپلو کړو مسووليت په غاړه لري خو د فرويډ په نظر موږ د خپل ذهن له لويې برخې نه خبر نه يو.)

په لرغوني يونان کې د اتن (Athens) او سپارټ(Sparta) سيال ښارونه په متضادو ځانگړنو مشهور وو.

د اتن ديموکراسي مشهوره وه او د سپارټ استبدادي نظام. په ځانځاني ښامار کې اتن ياد شوی او سپارټ ته غير مستقيمه اشاره شوې ده(په ۱۴۸ مخ کې).

په ځانځاني ښامار کې د محبت الهه او ايگو، وچوبه او ښېرازي، هديره او

(c) ketabton.com: The Digital Library

میخانه، مرګ و ژوند او ګڼې نورې متضادې جوړې موندلی شو.

د سکندر خټک په لیلا و مجنون کې (چې ارواښاد دوست شینواري تصحیح کړی دی) یوه بدرنګه بوډۍ مجنون ته خبر ورکوي چې لیلا یې واده کړه:

ښځې ووې هېڅ خبر یې لېونیه

د لیلا په غم کې سویه سپېلنیه

چې لیلا پرون واده لاړه سوره شوه

په تا شپه شوه دا ډېوه د بل کره شوه

بل ځل بله یو سلوپنځه کلنه بوډۍ مجنون ته د لیلا د مرګ خبر ورکوي:

لـیلا ستا له غمه لاړه شوه ترګوره

که دې نه شي باور دا دی ګور یې ګوره

مجنون د دې خبر له اورېدو وروسته مري.

په ګڼو پخوانو نکلونو او اساطیرو کې بدرنګه زړه بوډۍ د مرګ او بدمرغۍ سبب ګرځي. دغسې بوډۍ د اېګو د مرګ استازې هم ده چې " **تور کمیس، تور یې پرتوګ، تور یې زړوکی د لوګي و**" ځینې لیکوال د جزییاتو انځورولو ته اهمیت ورکوي، روښانه غرېړي،ځینې نور ابهام خوښوي او رازناکه حالت وړاندې کوي. دا وروستی طرز د غیبي خبرونو،پېش ګویانو او وېروونکیو پیغامونو د بیان له پاره مناسب دي. ځانځاني ښامار په همدې سبک لیکل شوی دی او د اساطیري متونو غوندې یې د بشر د ژوند ډېر اصلي مضامین د راز او ابهام په پرده کې په سمولیک او غیرمستقیم انداز بیان کړي دي.

د ځینو کسانو په اند، اساطیر د پخوانو خلکو ګډې وډې خبرې او د هغوی د وېرو، وهمونو، خیالونو بېوزلۍ، نهیلۍ او ناخبرۍ زېږنده دي، مګر ځینې نور کسان په اساطیرو کې د زرګونو کلونو ژوره انساني تجربه او په سیمبولیکه ژبه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېره بنيادي معنا ويني.

لاروی وايي:

" زه حيران يم

ښاريان ولې نه بوړنېږي، نه ويښيږي ؟

ولې نه اوري د ويښ زړه په غوږونو

پيغامونه پټ پراته په افسانو کې" (۱۹ مخ)

کله چې پيغام پټ يعنې سبک مرموز او مبهم وي، هر لوستونکی د خپل ذوق، پوهې او تجربې مطابق له پيغامه بېله معنا اخلي. د اساطيرو په اړه يوه نظريه دا ده چې د موسيقي په څېر د معنا د معلومولو کار پکې د اورېدونکي(اخيستونکي) په غاړه دی، حال دا چې په ځينو نورو ليکنو، مثلاً مقاله کې، دا ليکونکی (لېږدوونکی) دی چې معنا ټاکي. هغه متن چې لوستونکی يې د معنا په ټاکلو کې نسبتاً ډېره برخه اخلي، د پېش گويي قدرت يې ډېر وي. دغسې متن بيا (گډې وډې خبرې) نه شو بللی. پوهاند مجروح اسطورو ته په همدې سترگه گوري او په خپل اثر کې ورنه ښه ډېره استفاده کوي.

د ځانځاني ښامار کابو ټول تصويرونه يوه پخوانۍ زمانه را احساسوي، هغه زمانه چې خلکو يې په اساطيرو کلک باور درلود.

د دغه اثر ځينې نورې سبکي ځانگړنې:

الف / د تنسيق الصفات بديعي صنعت يعنې د پرلپسې قيدونو يا د موصوف لپاره د پرلپسې صفتونو راوړل پکې ډېر وينو، مثالونه:

ښکارېدله کومه لويه حادثه وه را روانه

وحشتناکه،لړزونکې، ناخبره،نابېره، نا انسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او:

تږی وږی، شونډې وچې، پټ په دوړو

اخر ورسېد خپل ښار ته

ب/ د صفت او موصوف د ځای بدلولو ځانګړنه پکې زياته ده:

مثلاً ،**هغې ښکلې په هغې خړه تياره کې د ماښام تور.**

يا: **جوړاوه يې د ښار ګردچاپېر دېوال لوړ.**

ج/ د تکرير له بديعي صنعته ډېره استفاده شوې ده، يعنې په جمله کې د کلمې تکرار وينو: مثالونه:

رنګ يې تور و لکه زړه د تورې شپې تور

يا:

په بې لارو خطا لارو يم راغلی.

دال / کله کله د اضافت دال حذف شوی دی، لکه دلته د جملې د سر دال:

قهرمان د ازادۍ معنا هم دا وه.

ه/ په دې اثر کې ځينې داسې سيمه ييز لغتونه استعمال شوي چې په عامه پښتو کې نشته او په دې ډول د ليکنۍ ژبې زېرمه ورسره بډايه شوې ده، مثالونه: منډوګي، ګوردمه

و/ کله،کله نوي ترکيبونه هم وينو لکه: دېو انسان.

ز/ د (سره) دوه سېلابي کلمه يوه سېلابي راغلې ده چې دا هم د لهجې اثر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه راز که د کتاب په عنوان کې د (ځانځاني) په ځای د زه ولي، ځانولي، انانيت يا ځان ماري غوندې کلمه واى، مفهوم به لا ښه رسېدلى و.

که له ادبياتو مقصد دا وي چې ژوند لا ښه وپېژنو، ځانځاني ښامار همدې مقصد ته د رسېدو په نيت ليکل شوى دى. ما دغه اثر څو ځله لوستى دى او هر ځل مې احساس کړى چې له ژوند سره لا ډېر بلد شوى يم.

پوهاند ډاکټر مجروح د علم النفس عالم او په نوې او زړې فلسفې خبر اديب دى. د ده ذوق او پوهې پر لوستونکي ډېر ښه لورولي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ليکونکي له خوا

يو څو لومړۍ خبرې

دا کوچنۍ مجموعه د لومړي ځل د پاره د "اژدهای خودي" تر عنوان لاندې په دري ژبه په کال ۱۳۵۲ کې خپره شوه.
دوستانو او د نظر خاوندانو ډېره خوښه کړه، مگر ځينو دوستانو افسوس وکړ، چې کاش دا مضمون په پښتو ژبه کې هم بيان شوی وای. زما سره پخپله د "اژدها" له خپريدو پخوا دا فکر او دا نيت و چې يو وخت به خپل مطالب په پښتو هم را اړوم ،تر څو آخر لږ څه فرصت او فراغت پيدا شو او " ښامار" پښتو بڼه پيدا کړه او څه زياته برخه يې د "وږمې" مجلې په څو شمارو کې چاپ شوه.
اوس ليکونکی وياړي چې دا مجموعه دکتاب په بڼه د حکيم سنايي غزنوي دتلين په مناسبت، د سيمينار دعلمي کميټې په سفارش دادبياتو او بشري علومو د پوهنځي له خوا نشرېږي. په رښتيا هم چې د دې کوچني اثر دخپريدو دپاره، ديو داسې علمي او ادبي مجلس له مناسبت څخه پرته بله بهتره مناسبه موقع نشي پيدا کيدای، ځکه چې دا اثر د حکيم سنايي له ستر انساني پيغام سره ټينگ او ژور پيوندونه لري. په دې مهم ټکي به دخبرو په اخر کې څه رڼا واچوو. اوس پکار ده چې پخپله په کتاب څه لنډې خبرې وشي.
د ښامار سبك:
شك نشته چې د اوسنۍ مجموعې عمده او اساسي فکرونه او مضمونونه هماغه دي، چې په "اژدهای خودي" کې راغلي دي، مگر د اژدهای خودي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ځانځاني ښامار" په منځ کې ځینې مهم ترپیرونه هم شته. د محتویاتو له پلوه په "اژدها" کې ځینې مطالب شته چې په "ځانځاني ښامار" کې حذف شوي دي، یا په ډېر اختصار بیان شوي دي او ځینې نوي مطالب په پښتو کې راغلي دي چې په دري کې نشته.

د شکلیاتو له پلوه، "اژدهاي خودي" په دري کلاسیك ساده نثر لیکل شوی دی او په پښتو کې د "ښامار" د مطالبو د بیان د پاره، د پښتوژبې د اصیلې روحیې سره سم یو خاص قالب او نوی چوکاټ جوړ شوی دی. د "ځانځاني ښامار" ژبه نه نثر دی ،ځکه چې وزن لري، او نه نظم دی ،ځکه چې د قافیو او رد یفونو مراعات پکې نه دی شوی او نوی شعر ورته ویلای شو، مگر دا چوکاټ د اوسنیو نویو شعرونو تقلید نه دی، بلکې د دې چوکاټ په جوړښت کې د پښتو د شفاهي ادب د ځینې اشکالو څخه او د پښتو د لیکلي ادب د ځیني زړو نثرونو څخه الهام اخیستل شوی دی، په دې شان د " ښامار" سبك داسې یو سبك دی چې هم د اوسنۍ نړۍ د نوي شعر بڼه لري او هم د پښتو ژبې په شفاهي او لیکلي ادب کې پخې ریښې لري او که څوك د ټکو خج او د عباراتو صحیح تلفظ ته دقت وکړي، نو دا مجموعه به سر تر پایه د یوه ساده روان او ازاد شعر په شان ولوستلای شي ، ځکه هڅه شوې ده چې په عبارتونو کې هیڅ سکتگي نه وي او هره جمله یا په (۴) یا په (۸) یا په (۱۲) او یا په (١٦) سېلابونو درېږي. د ښامار د سندرې اصلي او بنیادي وزن، څلور سیلابي موزونه جمله ده چې بیا څلور څلور سیلابه پرې اچول کېږي چې کله ترې اته سیلابي کله دوولس سیلابي او کله هم شپاړس سیلابي جمله جوړېږي.

دا وزن، چې لیکوال ورته اوس "د ښامار سبك" وایي، د پښتو ژبې یوه پیاوړي ادیب او شاعر دومره خوښ کړ چې په همدې یې یوه قطعه اوږد شعر ووایه. ښاغلي بینوا "د ښامار" په وزن " د کلو رنځور" ترعنوان لاندې یو شعر چاپ کړی دی چې داسې شروع کېږي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ها خوا دې خوا، (۴سیلابه)
غځېدلي هسك دنګ غرونه (۸ سیلابه)
ښکلوي د اسمان شونډې (۸ سیلابه)
په سرو يې پګې سپينې سپينې واورې (۱۲ سیلابه)
پټ په زړو کې يې لعلونه (۸ سیلابه)
شنې تالې شنې يې لمنې وي د سرو غاټولو ډکې(۱٦ سیلابه)

❁❁❁

د ښامار سندره:

د ليکونکي په نظر، په دې اثر باندې اوږدو مقدماتي خبرو ته ضرورت نشته، ځکه د کتاب متن پخپله خپل حال بيانوي، خو بيا هم د لوستونکو دځه اسانتيا دپاره دمتن په اصلي مطالبو يو څو لنډې خبرې به بدې نه وي.

"ځانځاني ښامار" د انساني ژور طبيعت د تمرد او عصيان بيان دی او دا واقعيت درې جلا اړخونه لري: يو يې نفسي انفرادي اړخ دی، بل يې اجتماعي او سياسي اړخ دی او دريم د دې دواړو اړخونو ترکيب دی او هغه د انساني موجوديت فلسفي معنی ده. نو اوس دا پوښتنه پيدا کېږي چې د داسې انساني درې اړخيز واقعيت د بيان د پاره به کومه ژبه او کوم راز کلام مناسب وي؟ د دې پوښتنې ځواب به دا وي چې د دې بيان د پاره دوه لارې شته: يوه هغه لار ه چې دا درې اړخه جلا جلا وڅېړل شي او د يوه علمي تحليلي کلام په کمك او د علمي دقيقو مفاهيمو په وسيله بيان شي او بل به يو داسې ترکيبي کلام وي چې عين مضمون او عين بيان دغه درې معناګانې په ځان کې ځای کړی شي او درې واړه معناګانې په يو آن بيان کړی شي. دا کلام شعري ترکيبي کلام دی چې د سمبولونو او رمزونو څخه کاراخلي. د رښتيني شعري کلام ارزښت او عمق په سمبوليسم کې دی. په يوناني ژبه کې د سمبول لغوي معنی غونډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

او يو ځای کول دي . سمبول هغه دی چې په يوه لفظ يا يوه مضمون کې معناګانې ځايوي او يو مفهوم په بشپړه او کامله معنی را اخلي، ظاهري معنی باطني معنی له ځان سره را کاږي او باطني معنی په ظاهري معنی کې تجسم کوي، د مثال په توګه د کتاب په متن کې د "ښار" يا د "دشت او صحرا" مفاهيم راغلي دي او په بشپړه سمبولي معنی را اخيستل شوي دي، له "ښار" څخه مراد پخپله "ښار" يعني دخلکو متراکمه ټولنه ده او هم ټولنيز ژوند او اجتماعي روابط او هم د دې ژوند او روابطو تاثير او شورماشور د انسان په ذهن او نفس کې ترې مراد دی. همداشان "دشت او صحرا" پخپله دغه محسوس واقعيت دی او هم د يوه وچ بې حاصله فکر او ديو بې درده ذهن معنی ترې را ولاړيږي.

په دې مجموعه کې دا شان شعري کلام سمبولي کلام غوره شوی دی، نه کوم علمي تحليلي او تشريحي کلام (*) او د دې په ځای ، چې پر دې موضوع باندې درې ډوله جلا مفصلې رسالې وليکل شي، يواځې يوه شعري قطعه وويل شوه.

که وغواړو چې دا مجموعه له يو بل څه سرمقايسه کړو، نو وبه وايو، چې دا اثر د کومې علمي او تخنيکي آلې سره شباهت نه لري، بلکې د موسيقۍ آلاتو ته زيات ورته دی، ځکه دلته هڅه شوې ده چې هره پارچه او هره جمله د رباب يا ستار د پردو په شان وي، چې کله څلورمه پرده وښورول شي، نو اتمه او دوولسمه پرده هم ورسره ښوري. کله چې کوم نفسي واقعيت په شعري پيرايه کې بيان شي، دا مطلب فوري خپله اجتماعي او سياسي معنی راسپړي او دا دواړه بيا د انساني موجوديت فلسفي معنی ته ګذر کوي. همدا شان هڅه شوې ده چې د داستان تسلسل هم سرتر پايه د رباب يا ستار د پردو په شان برابر شي. که لوستونکي د دې اثر په لومړي وار لوستو سترې نشي او دوهم او دريم وار پرې نظر واچوي، نو ور معلومه به شي چې هر مطلب ،چې په هر څرخ او پړاو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې بیانېږي، دا مطلب په نورو څرخونو او پړاوونو کې څو څو وارې په نورو بڼو او پیرایو کې انعکاس کوي، نو ځکه د دې مجموعې یو وار لوستل به لکه د رباب د آلې سره لومړۍ اشنایي وي، یواځې په دوهم او درېیم وار لوستو سره به په پردو باندې ګوتې اېښودل ممکن شي او د ښامار سندره به معنی پیدا کړی شي.

❁❁❁

د ښامار (پیغام):

د ښامار د سندرې لنډ مطلب په دې شان دی:

د دې داستان قهرمان د "تیمو شپو لاروی" دی. دا ځکه چې په تورو تورو شپو کې مزلې کوي او غواړي، چې رڼا ته، یعنې دانساني ژوند رښتینې معنی ته ځان ورسوي. دا حقیقي معنی هغه دریاب دی چې غاړې یې له انسان څخه ورکې شوې دي او د معنی د دغه رڼا ساحل ته ور رسېدل، لکه د پریانو هېواد ته رسېدل دي. ډېر اوږده سخت مزلونه غواړي او له ډېرو پړاوونو او مرحلو څخه تېریدل په کار دي.

د دې معنی د پیدا کولو د پاره، د داستان "لاروی" په لومړي قدم کې ځان تجریدوي. د ښار یعنې د ټولنیز ژوند څخه وځي او په دې مقصد چې د ځان او جهان په معنی پوه شي، په ځان کې ننوځي او ګوري چې په سپېرو دښتو او وچو بیابانونو کې مزلې کوي. دا وچ او اغزن ډاګونه د ده ذهني او روحي جهان دی.

دلته "لاروي" ته دا پوښتنه پیدا کېږي چې د دې آفت علت به څه وي؟ بیا په هغه دښته کې زړې، خرابې او کنډوالې ویني او ددغه وران شوي ښار له داستانه خبرېږي ،د افت علت ورته معلومېږي او پوهېږي چې هم د انسان په فردي نفس کې او هم د ټولنې په نفس کې داسې یوه توره بلا راپورته کېږي او داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو ښامار پرې مسلط کېږي چې د زړه او ذهن ابادۍ ړنګوي، د ژوندون چينه وچوي، د ژوند معنی ورکوي او په ټولنه کې ترې داسې استبداد راولاړېږي چې انساني رښتيني ارزښتونه له منځه وړي، انسان خوري او ښار يعنې ټولنه ورانوي او کنډوالې ترې جوړوي. دا بلا او آفت د ځانځانی ښامار يعنې پخپل ځان مين، خود پرسته شعور دی. لاروی د دې بلا تماشه کوي اوويني چې ښار څرنګه ورو ورو ړنګېږي او آخر د مرګ په خوب بيدېږي.

په دوهم څرخ کې "د نيمو شپو لاروي" ته دا پوښتنه پيدا کېږي چې دا بلا يعنې ځانځاني ښامار يا په ځان مين خود پرسته شعور څرنګه را ولاړېږي او له کومه راځي؟ د دې علت د موندلو د پاره ، لاروی يو بل ګران سفر کوي او د لاشعور د سمڅې تل ته کوزېږي او ورمعلومېږي، چې دا ځانځاني بلا د بل کوم ځايه نه راځي، بلکې د انسان د خپل ذهن او لا شعور له ژورو څخه را پورته کېږي او انسان يې پخپل لاس پر ځان مسلطوي. کوم وخت چې لاروی د ژوند له دې لوی رمز څخه پرده پورته کوي، نو په دې نيت چې د ښار خلکو ته حقيقت بيان کړي او د ښامار دبيا راتلو څخه يې خبر کړي، نو په بيړه بيړه ښار ته ستنېږي، کله چې هلته رسېږي، نو ګوري چې ناوخته شوې ده او ښامار د يوه ظالم او مستبد فرماندار په بڼه په ښار حکم چلوي او له ښار څخه يې يوه بدبخته نا انسانه ټولنه جوړه کړې ده. لاروی په خبرو پيل کوي او خلکو ته حقايق بيانوي، خو خلك ور پورې خاندي او مجنون او لېونی ورته وايي. لاروی په ښار کې ګرځي او تماشه کوي چې څرنګه ښار ورو ورو ړنګېږي، انسانان تباه کېږي او اخر هر څه يو ځل بيا دمرګ په خوب بيدېږي او بيا له دې نه وروسته لاروی څه کوي؟ د دې پوښتنې ځواب به لوستونکي د کتاب په متن کې پيدا کړي.

❋❋❋

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حکيم سنايي غزنوي په درناوي

د دې کوچني اثر نيکمرغي په دې کې ده چې د حکيم سنايي د بين المللي محفل په مناسبت چاپيږي. غزنوي حکيم د تصوفي او عرفاني جهان هغه ستر شخصيت دی چې د نفس د ښامار په مقابل کې يې بغاوت وکړ، له دې بلا سره وجنګيد او د دې تورې بلا خطرونه يې په خپل بې ساري کلام کې بيان کړل. د ده په شعر کې داسې يو لوی پيغام پروت دی چې لا اوس هم هېڅ زوړشوی نه دی، بلکې بر عکس د اوسنۍ فلسفې او علم النفس په رڼا کې يوه نوې او ژوره معنی پيدا کوي.

حکيم سنايي په خپل مشهور اثر "سيرالعباد" کې د انساني معنوي تکامل هغه سختې لارې او ګران پړاوونه ښيي، چې زموږ د کوچني اثر لاروی پرې روانيږي. هلته هم د يوه لاشعوري او جامد پړاو څخه سفر شروع کيږي او په لار کې د نفس راز راز بدې تورې بلاګانې د مسافر مخه نيسي او د پرمختګ مانع کيږي مګر د عقل په زور او لارښوونه، مسافر ټولې سختۍ او زحمتونه ګالي، ګرانې مزلې کوي، د يوه نفسي پړاو څخه بل نفسي پړاو ته ور جګيږي، تر څو چې مسافر د شعور او ځان پېژندنې پراخ او روښانه ميدان او بې انتها افق ته رسيږي. "سيرالعباد" د انساني رښتيني معنوي تکامل او د انساني ژوند د حقيقي معنی او ارزښت پلټنه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا ځانځاني ښامار هم د حکيم سنايي د دغې عظيمې هڅې او بې سارې پلټنې يوه کوچنۍ ادامه ده او په يوه بله شعري او روحي بڼه کې او په نورو اجتماعي او فلسفي ابعادو کې. دلته هم د ښامار پر ضد دغه ستر ژور بغاوت را ولاړ شوی دی او دغه لويه سخته مبارزه روانه ده.

هيله ده چې پښتانه لوستونکي به د حکيم سنايي غزنوي د لوی انساني پيغام درناوی وکړي او د دې ښامار کوچنۍ سندره به د زړه په غوږونو واوري.

پل سوخته، سرطان ۲۲

کال ۱۳۵٦

(*) د داسې علمي تحليلي کلام مثال په پښتو ژبه کې د ليکونکی اثر د جبر او اختيار ديالکتيك دی چې د انساني واقعيت د نفسي، اجتماعي او فلسفي اړخونو باندې جلا جلا بحث کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانځاني ښامار

راشـــه وگـوره نـــن دا طــــراز زما
حـــقيقت سره قـــرين مجاز زما
درست عالم مې په بازار په کوځه وايي
لا و چاته ښـــــکاره نه دی راز زما
خوشحال ختټك

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

چیرته پسې درومم په کوم لوري به يې مومم؟
ورکه مـــــوندی نه شي بې رهبـره بې سراغـه
خوشحال ختټک

پرولوګ
د ورك سمندر غاړې

داسې وايي:
چېرته لرې يو لوی ښار و
اوازه يې د ښايست خپره هر لوري
په دې ښار کې اوسيده يو لوی سړی هم ا
د ولس په هوښيارانو کې هوښيار و
سوچ وهل فکر کول يې کسب او کار و
د جهان او ژوند رمزونه لټول ده
په دفترو، په اوراقو، کتابو کې
يوه ورځ د ورځ يې دا شانتې بيان کړو:
"تر کوم وخته چې دا زمکه دا اسمان وي
تل دهر انسان دوزخ به بل انسان وي"
ګومان نه کړمه چې دا به حقيقت وي
ما ملکونه هېوادونه ډېر ليدلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په صحرا کې ما اوږدې مزلې کړې
ځینې ځینې حقایق مې دي موندلي
څو رښتیا رښتیا خبرې مې راوړې
یوه دا چې:
دا ژوند څه دی؟
یو مرموزه سمندر دی
خو ددې سمندر غاړې پورې لار شته
او ددې لارې لومړی پړاو دوزخ دی
بله دا چې:
جهنم نه چیرته لرې دی نه پټ په بل جهان کې
جهنم د هر انسان دی هر انسان ته پخپل ځان کې
د دوزخ په لور سفر دی
ځانځانۍ ته ستنېدل تل
راشه واوره اوس ددې سفر داستان ته

❁❁❁

یوه ورځ د ورځ ماښام خړه تیاره وه
زه راووتم دښار له شور ماشوره 2
دروازې د ښار شوې پورې
شوم روان د دښت په لوري
حال ویجاړې
لټولې مې دورک سمندر غاړې

❁❁❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیابان و، تروږمی وه، توره شپه وه
خو له ماسره دننه یوه ډیوه وه بلیدله
دا ډیوه د تیر وختونو خاطره وه
انسانان مې لا لیدل د خیال په سترګو
دغمجنو فریادونه، ډك له قهره اوازونه
غبږ د مینې محبت مې لا ترغوږ و
ماشومان مې له نظره تېرېدل چې،
د کمر په سر روان وو
دسیند غاړې منډوګي ته کوزېدل ټول
غونډول یې سیندنې ځلانده کاڼي
لوړ برجونه یې د شګو جوړول بیا
هی ټوپونه لاندې کول وو
تښتېدل وو ځغلیدل وو
شور او زوږ و
زیړی لمر د مازیګر مې تر نظر و
چې رمې به له دښتو راستنېدلې
شین غبار به یې تر شا پورته کېدلو
تنورونه به په هره خوا لمبه شول
تور لوګي به یې تر اسمانه تاوېدل
جنکۍ وې له ګودره را روانې
ښېدلې، مستې مستې خرامانې

❁ ❁ ❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې شانې په هغې تورتم صحرا کې،
پټه پټه غلې غلې،
يوه رڼا شان دنيا ګۍ مې وه ملګرې،
د خپل خيال په لومه ګير وم.
په خپل ځان باندې کړۍ وړۍ چاپېر وم.
هې مزلې مې کولې

❁❁❁

چې شپه تيره شوه سهار شو،
نو د ښار له شور ما شوره،
ومه دورې دورې تللی
نه اواز نه انعکاس و.
ټپه ټپه چپيايي وه.
شپه که توره تروږمۍ وه،
خو مزل رڼا رڼا و.
سبا يې چې روښنايي شوه،
رسېدلی ومه زه بيا،
د يوې تورې نا اشنا مغارې خولې ته ۲

❁❁❁

چې خپره شوه دسهار رڼا هر خوا ته،
ګير چا پير دنيا بې شانه نا اشنا وه،
را معلومه شوه چې ډېر وم لرې تللی،
انسانانو له جهانه چيرته دورې پرېوتلی،
يوه سوزانه د اغزو ډکه صحرا وه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوړېدلې د اسمان تر کنارو خپره لمنه.
له کوم وخته چې جهان را پیدا شوی،
په ډبرو کې وچ شوی،
د یو خوړ کوړ ووړ بستر و۳
لوی لوی غرونه تور دیوان وو،
ساه نیولي په خپل ځای باندې کلك شوي،
پټه خوله ساکت خاموشه،
یو د بل تر شا ولاړ وو منتظره
ښکارېدله، کومه لویه حادثه وه را روانه،
وحشتناکه، لړزوونکې، نا خبره، نابېره، نا انسانه۴.
نړدې ما وته د سمڅې توره خوله وه،
ننوتې چیرته لرې،
نا پایابه، ورکه په ناشنا ناشنا تورتم کې.
❁❁❁
دا عجیبه تماشه وه،
نا ځاپي مې شوه له سترګو پرده پورته،
د ښاریانو د ژوند رمز شو را برسېره،
انسانان ولې استوګنه په ښارو کړي؟
په برجونو، ماڼۍ ګانو، پخو پلنو دیوالو کې؟
آدمزاتي جوړوي لوی لوی ښارونه،
له ښارو نه تاووي لوی دیوالونه
بیا دننه په کورو کې اقامت کړي،
بیا یو بل سره په شخړو په جنګونو،
په نېکمرغه ژوندون شپې سبا کوینه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له دې ژوند څخه مراد د انسان څه دی؟
هغه دا دی:
له دې دښت څخه ډېر لرې اوسېدل دي،
له دې تورو غرونو سترګې پټول دي.
د تیارې تروږمۍ سمڅې هېرول دي ۵

❁❁❁

انسانان یوازې یو څه نه ډارېږي:
چې کوم وخت چېرته بهر لاړ شي له ښاره،
بیا ناوخته شي ستا نه د ښار په لوري،
توره شپه وي، تروږمۍ وي،
دروازې د ښار تړلې کلکې پورې ۶

❁❁❁

د ښار هیڅ یو اوسېدونکی جرات نه کړي،
چې د ښار له دروازو نه دورې لاړ شي.
خو چې کله شي ستومانه له جنګو، له ستېزو نه،
نو د شپې سره راغونډ شي د کوچنۍ ډېوې رڼا ته.
بیا له دې ناشنا دښتونو نه کیسې کړي.

❁❁❁

وایي وایي:
"یو لوی غار دی چېرته پټ پروت،
توره خوله یې هیبتناکه، ننوتې ځمکې تل ته،
رسېدلی د دوزخ ناشنا درشل ته.
نیمه شپه ترې ډاروونکې ارواګانې راوزي، ځي،
غرو غونډو کې ننوځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندي کېږي لوی کنډونه ګړنګونه،
تور دیوان ترې نه جوړېږي.
د وچ رود کوږ و وږ بستر هم،
را ژوندی شي اژدها شي ؛
بیا روان د دښت په لور شي،
کله کله هم نږدې ځي، د ښار پورې دروازې ته ... "۷
دا کیسې ټول ماشومان په دقت اوري.
ځکه ځکه په معنی یې ښه پوهېږي.
او لویان ورباندې خاندي مسخرې کړي.
خو په زړه کې ښه ببرېږي پټ لړزېږي.

❁ ❁ ❁

مګر زه ومه له هغه بیابانه،
راتېر شوی بې خبره له خطره .
د سهار په پلوشو کې،
چې ښه ځیر شوم دې دنیا ته،
نو یو بل راز حقیقت راته ښکاره شو:
د ښار خلك یو پر بل دومره اخته دي،
یو د بل په ښو او بدو دومره بوخت دي،
چې بهر له ځایه نه ځي،
هیڅ نظر په جهان نه کړي.
خبر نه دي:
چې د دوی ښایسته ښار خو، ۸
لوړ برجونو، دېوالو سره،
په دې دښت او بیابان کې ډېر کوچنی دی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر نا څیزه،
یوه واحه ده په صحرا کې نامحدوده،
جزیره ده په دریاب کې ناپایابه ۹
خبر نه دي:
که توپان له ریګستانه را ولاړ شي،
که دا بحر نا څاپي متلاطم شي،
نو د سترګو په یو رپ کې،
ښار حصار به پاتې نه وي،
هست او بود نیست او نابوده.

❁ ❁ ❁

زما بېره وه له دې بې خبرۍ نه،
له دې هسې بې غمۍ نه.
ډارېدمه:
چې یوه شپه د شپو به مړه وي چراغونه،
انسانان به ډوب پراته په خوب بیده وي،
ددې غار له ژور تل نه به راووځي.
د تور تمو ارواګانې، ۱۰
په دښتو باندې لښکرې،
او ترڅو چې سبا کېږي،
ښار به نه وي،
ترې به پاتې کنډوالې وي، ویرانې وي.

❁ ❁ ❁

سره له دې هم،
د صحرا له توپانو مې بېره نه وه،
نه تشویش د سمندر لویو څپو نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډارېدم زه،
د خپل زړه په ژور تل کې:
له ښاماره . !!
له هغه عظیم ښاماره،
چې له دې سمڅې راووځي،
او بیا ځي د دښت په لوري،
بیا نړدې شي کلي ښار ته،
ښکار کوي د انسانانو.

❁❁❁

زه حیران یم:
ښاریان ولې نه بوګنېږي، نه ویښېږي؟
ولې نه اروي دوینې زړه په غوږونو
پیغامونه پټ پراته په افسانو کې؟
د دې سمڅې ژور تل نه،
یو پیغام را پورته کېږي.
خو د دوی ورته غوږونه کاڼه ښکاري
اوریدلي به دوی نه وي؟
چې په تېرو زمانو کې یو لوی ښار و،
د ښاریانو له غفلته،
یو ښامار پرې مسلط شو،
چې خوراك یې انسانان وو.
د ښایسته ښار نه یې جوړه کنډواله کړه.
آدمیان یې کړه دننه په خپل ځان کې.
ښار د مرګ په خوب بیده شو.

❁❁❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

مګر زه اوس دورې پروت يم،
طولاني سفر مې کړی په چوپتيا کې.
انسانان دي لرې لرې.
له ښارو څخه يم دورې پريوتلی.
غږ مې چاته نه رسيږي له دې ځايه.
لاروی د نيمو شپو يم.
د غار تورې خولې ته ناست يم.
هك حيران يم چې به څه کړم؟
د ښار خلکو ته به څه شان رسومه،
خپل پيغام اوس؟

۱- جان پول سارتر د فرانسې وجودي معاصر فيلسوف.

۱- ښار يعني ګډ اجتماعي ژوند.

۲- يعني لاشعور.

۳- د شعوري ذهن ساحه چې ځانځاني شعور پرې فرمان چلولی دی.

۴- راتلونکی ذهن او روحي انقلاب.

۵-يعني د حقيقت سره نه مخامخ کيدل، د لاشعور څخه ډار.

۶- يعني د تجريد او يوازې والی څخه ....

۷- د لاشعور د محتوياتو انعکاس په قصو او فسانو کې.

۸- اجتماعي ژوند، ټولنيز نظام او امنيت.

۹- د ژوند او مستی پراخه ساحه.

۱۰- اوهام او خرافات.

۱۱- ځانځاني، په ځان مپين خود پرسته شعور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په درون کې مې پراته دي ډېر ګنجونه
په معنی کې لکه کان د سیم او زر یم
که مې لاس لکه دریاب خالي لیده شي
د ټېر دننه ډك په در ګوهر یم
که مې حلق د تندې وچ شي په همت کې
پروادار کله په حوض د کوثر یم
لا یو شور راځنې لاړ نه وي بل راشي
مګر زه پیدا په ورځ د شور و شر یم
خوشحال خان خټك

لومړی څرخ
تور ښامار د مرګ په لور ځي

لومړی پړاو: هغه ښار چې ټول ښاریان یې
رنځوران وو
دوهم پړاو: د مه ځای چې پکې ځای
د دمې نه و
دریېم پړاو: د دوزخ له درشل دې خوا
څلورم پړاو: د دوزخ له درشل ها خوا

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی پړاو

هغه ښار چې ټول ښاريان يې رنځوران وو

لاروی د نيمو شپو وم،
هلته ناست د سمڅې خولې ته،
هك حيران وم.
نږدې هلته،
ښكارېده ړنگ ديوالونه،
كنډوالې وې د كوم زوړ لرغوني ښار دا. !
رواقونه ځوړند ځوړند مرمري ستنې ولاړې ځنې ملاستې
داسې فكر مې كولو:
اخر څوك به راپيدا شي.
زمانې به وريادېږي تېرې تېرې.
د دې وركې ابادۍ
خبر به واخلي.
د دې ښار تېر شوی ژوند به رابيان كړي.
راته وبه كړي كيسې زړې زړې هم.

❁ ❁ ❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو جنت خاورین خاورین
وایي: دلته پخوا ښکلی ښایسته ښار و ، ۲
اوازه یې د ښایست خپره هر لوري.
سیاحان به له دې ځایه تېرېدل تل،
شپه او ورځ به یې مزل کړو،
په ځنگلو، په چمنو کې، د سیندونو رود خانو په غاړه غاړه،
څرېدل به گرځېدل به مست وحشي اسان هر خوا ته.
بې له ډاره، بې له قیده،
غرځنۍ به وې روانې، شنو دښتو کې،
بیا به تللې نږدې ښار ته،
ماشومانو سره یو ځای لوبېدلې.
له سهاره تر ماښامه،
د توتیانو، د بلبلو چغهار و په درو په سر درو سمسور باغو کې.
انسانانو لا زده نه و، د پنجرو د جوړو چل.
ښار بې در بې دروازې و،
نه خندق، نه کوم دیوال ترې نه چاپیر و.
ښکلي ښکلي وو کورونه اباد شوي،
گڼ باغو شنو چمنو کې.
لویې لارې هر خوا تللې،
سیند په غاړه شنو دښتو گورو ځنگلو کې.
ځوانو پیغلو به دا ښار سمبالولو،
یا به ناستې د زلمو سره غېږ په غېږ وې،
سیند په غاړه په بیشو کې.
را ز و نیاز د محبت و،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکلول وو، ځغلول وو.
او سپین ږیري مشران به،
په دیرو کې، د چنار سیوري ته ناست وو
تدبیرونه، مرکې وې، مشورې وې.
ماشومانو به شور زوږ کړو،
خړپېدل به په اوبو کې،
لوبېدل به یا د دښت دغرځنو سره.

❁ ❁ ❁

که به څوك اخته په قهر په غضب شو،
یا به زړه د چا غمجن شو،
په دې رنځ اخته رنځور و،هم به یې ځان رنځور گاڼه.
په دې ښار کې هم یو پوخ حاذق حکیم و،
ددې هسې رنځورانو یې علاج کړو.

❁ ❁ ❁

انسانانو لاموندلی چیرې نه و،
غلامۍ د باداري چل.
په دې ښار کې، نه هیڅوك د چا مریی و نه بادار و.
وینځه نه وه، بي بي نه وه، فرماندار نه.
فرمانداره حقیقي په هغه ملك كې،
یك یواځې ماشومان وو.
ځکه ځکه خلکو دا شانې باور و،
چې کوچنیان له طبیعت سره نژدې دي،
د عالم پټ پټ رمزونو نه خبر دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رښتيا هم چې ماشومان به پوهېدل ښه،
په خبرو د مرغانو ځناورو،
د دښتو غرونو رغونو،
دريابونو، ځنګلونو،
ارواګانو سره اشنا وو،
دوی خبر وو چې پرته ده چېرته پټه،
توره سمڅه هيبتناکه، ناپايانه.
رمز اسرار دمغارې ورته معلوم وو.
نو دا ځکه په مهم مهم کارو کې،
د کوچنيانو نظر يې ته درناوی و.
د کوچنيانو په مسلات به،
غټ کارونو کې تکل شو.
نو دا ځکه کله کله،
مشران او ماشومان به غونډېدل ټول،
د چنار تر سيوري لاندې په ډېره کې،
په خندا خندا په لوبو،
غټې غټې فيصلې به شوې روانې.

❁❁❁

لوی فاتح د ټول جهان

يوه ورځ د ورځې کله،
چې ګلونه د هميش په شان تازه وو،
ماشومان په شور او ځوږ د رود په غاړه،
ځوانان پيغلې ناست په رازو نياز د عشق وو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مرغان بوخت په چيغار وو،
ناڅاپي را والوتله،
يوه ترخه سره سيلۍ وه،
له دښتو له بيابانو را پاڅېدله،
د افق د کنارو نه،
تورې وريځې شوې راپورته.
ځنګ چې لمر په پرېوتو شو،
نو له ورايه راښکاره شو،
يو ناشنا سړی په اس سپور.
اس يې تور، جامې يې تورې،۳
پولادي اوږده نېزه يې وه په لاس کې،
ډال تر شا توره يې تر ملا وه،
لينده غشي ورسره وو،
هم په سر يې يوه خوله پولادينه،
پرې څېره د اژدها نقش.
را روان و، را روان و،
د ښار لويې دروازې ته رانژدې شو.
له نژدې څيره بل شان وه:
دواړه سترګې يې د وينوکټوري وو،
مخ بشرې نه يې غضب لمبې لمبې خوت،
ديو مزاجی، ديو پيکری، ديو انسان و،
را روان و، راروان و.
ښځې، نر، زاړه ،ځوانان هم،
ماشومان ټول،

(c) ketabton.com: The Digital Library

رابهر شولو له ښاره،
د ناشنا سپور تماشې ته.
تور لباسي سپور نېزه کړه خپله پورته.
جګ اواز يې هيبتناك و،
ډك له قهره له غضبه،
دا وينا يې ښار ته وکړه:
تاسو واياست زه به څوك يم؟
زه خو "زه" يم، زه "ايګو"۴ يم.
درست نړۍ کې پهلوان يم،
لوی فاتح د ټول جنګونو د جهان يم.
له دې وروسته ستاسو ښار زما تابع دی،
تاسې ټول د قهرمان تر فرمان لاندې.
که هر څوك زما فرمان ته غاړه نه ږدي،
نو سزا به يې په دې دم او په هر دم،
هم په دې نېزه وژل وي، څيرول وي.
سم له دې وينا سره يو ځای،
پهلوان په لور د خلکو،
اشاره دنيزې وکړه په درې وارې.
بيايې ووې:
"هغه څوك چې مې فرمان وړي په سر سترګو.
هغه ټول به په امان وي،
زه د دوی د سرو سيوری،
زه د دوی د ژوند ساتونکی."
په دې وخت کې نژدې هلته،

(c) ketabton.com: The Digital Library

غرځنۍ وه ګرځېدله مسته ۵ مسته،
ساده زړې، بې خبره، وه معصومه پاکه پاکه.
قهرمان ژر په لینده کې غشی کېښود.
په یو کش غشی روان شو.
غرځنۍ زړګی شو څیرې.
شوه خپره وره په خاورو.
نو یې مخ کړلو د ښځو په طرف بیا،
داسې ووې:
"تن مې اوږد مزل کړی په دښتو کې.
لږ ستومانه شانتې ښکارم.
هم مې زړه کېږي خوراك ته،
ورځئ لاړې شئ پالنګ راته تیار کړئ!
او هم دغه غرځنۍ راته وریته کړئ! "
یو ځل لوی عظیم سکوت په هر خوا پلن شو.
غرځنۍ لاړې په تېښته،
لویو غرو لیرې دښتو ته.
هم له دغه زمانې نه را په دېخوا،
لا تراوسه،
غرځنۍ بېرته ستنې نه شوې ښارو ته،
تربدلې رمېدلې له انسانه.
مرغۍ هم په هغه سات شولې خاموشه.
ځنې لاړې شوې کوچۍ نورو ملکو کې مهاجرې
نورو سوړې لټولې، پټېدلې، ترېدلې.
نارینه د قهرمان تر فرمان لاندې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کار بوخت شول.
جوړوه يې د ښار گرد چاپېر دېوال لوړ،
هم برجونه مستحکمه حصارونه،
هم يو لوی ژور خندق کيندل کېدلو.
بيا چا نه اورېد شور ځوږ د ماشومانو،
ځکه دوی له خپل کورو نه،
بهر نشو نور وتلای.
زلمو پېغلو ته و امر،
چې بيا هيڅ په ښکلولو راز د مينې،
خپل وخت نه کاندې تلف نور.
او دا ځکه،
فرماندار بې شان له دوه څېزه بېزار و:
عشق بازي يوه د ځوانانو، بل خندا د ماشومانو.
ښځې بوختې په پخلي شوې،
په خدمت شوې، په هغې ښکلې مانۍ کې،
چې اباد وه د ځوانانو د لاسونو په تڼاکو،
په خولو د مړوندونو.

❁❁❁

اژدها ته ستاينځای،٦
ستر ټولواکه پهلوان بيا،
خپلې هسکې مانۍ خوا ته،
ابادي يې بله وکړه باشکوه.
نوم يې شو د عبادت ځای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا معبد و، ستاینځای و، د ښامار مار.
د ټولواك مجسمه وه،
له ډبرې جوړه شوې،
نیم وجود یې د انسان نیم اژدها و،
ډېره لویه با عظمته وه ولاړه،
د معبد د گنبد لاندې.
یو بوډا به ستر راهب و،
جامې ژیړې، کمیس اوږد،
سر سرتور هم،
د بت پښو ته به تل ناست و ،
بیا به ده د بت له خولې کړه بیانونه،
امر او نهې، تهدیدونه، اخطارونه.
زوړ، زلمي، نارینه، ښځې به ورتلل ټول،
هره ورځې، لمر خاته لمر پرېواته هم،
دعاگانې، عبادت و، پرستش د اژدها و،
قرباني به یې کولې، شکرانې به یې راوړلې.
ټول ښایسته ښکلي شیان چې،
د هرچا وو په کورو کې،
ټول راتوی خرې خرې شول،
د بت پښو ته،
زیبایي له ښاره ولاړه،
په معبد کې زنداني شوه.

❁❁❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ښاريانو نه يوازې،
يو دا زوړ راهب خبر و،
چې دا لوی قهرمان څوك دی.
دی به کله، د معبد نيمه تور تم کې،
د خپل خاصو شاگردانو سره ناست و .
پوهول به يې په اسرارو په رموزو.
ده به دا شانتې بيان کړو:

سراعظم

رهبانانو! راشئ واورئ دا بيان:
له رمزونو نه خبر شئ پټ پنهان
زمامدار زموږ لېوه دی،
لکه وينو ته چې تږي وي دغرو رغو لېوان.
زړه يې کلك لکه تور کاڼی د بيابان لکه سندان.
خو کاڼه دي آدميان،
خو ړانده دي عالميان، عبرت نه اخلي په يو آن:
"رهبانانو! له رمزونو نه خبر شئ پټ پنهان!
واياست ما سره په دعا:
اې څښتنه ته باچا يې د جهان!
که هم وڅښې سمندر سمندر وينې، تنده ستا پسې لمبه شي صد چندان.
که هم وخورې غرونه غرونه زنده جان،
ولږه ستا پسې زيادت کا لا شدت کا.
په لېوانو کې لېوه له وړو وړی،
په درياب کې پروت نهنگ له تږو تږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو کاڼه دي ادميان،

خو ړانده دي عالميان،

عبرت نه اخلي په يو آن.

رهبانانو راشئ واورئ دا بيان:

بني ادم ته واياست واياست: خولې توی کړئ په دې اور د خپل جبين، د مټو، لاسو

څو دتندې لمبه پورته تر اسمان شي!

خو نړۍ قرباني وکړئ دې لمبو ته،

څو چې لوړه لا خپره شي په جهان!

نه پوهېږي د ښار خلك چې څښتن زموږ لمبه دی،

په لمبوانو کې لمبه په وړو کې وړی،

په درياب کې پروت نهنگ له ترو ترې.

✵✵✵

اوس يې "اسم محضه" په خوله راوړمه،

هغه رمز د ټولو رمزو "سراعظم" بيانومه.

دغه سر باندې خبر شئ، خو له ځانه يې پټ ساتئ

په خپل زړونو کې پنهان.

هم له خلکو يې پټ ساتئ د اعمالو په جامو کې.

نو به خلاص ياست، له گزنده له غضبه په امان.

"رهبانانو، ښه خبر شئ خو هيڅ وخت په خوله وانخلئ دغه نوم هېڅ!

لوی بادار زموږ ښامار دی، د ښامار موږ بنده گان.

په چابکو کې چابکو نه چابکه،

د هر زور د زور د پاسه پهلوان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو ړانده دي عالميان.
خو کاڼه دي آدميان.
عبرت نه اخلی په يو آن.

❁❁❁

"رهبانانو راشئ واورئ دابيان:
له رمزونو نه خبر شئ پټ پنهان!
يو کوچنی چينجی پيدا شو له هگۍ نه،
د دې سيمې د پستو نمناکو خاورو په زانگو کې زنگېده.
دا چينجی هسې چينجی و لکه نور هسې چينجيان:
هم بې لاسه، بې پښو، په سترگو ړوند و، بې قدرته بې توان.
ويل به خلکو دا چينجی دی.
خبر نه وو، دا چينجی نه و بلا وه، اژدها توره بلا وه.
چې رالوی شو، نو هېڅا ته ورته نه و.
شباهت يې و يوازې د خپل ځان.
دی مار نه و، ځکه ده لرل ښانگونه.
مرغه نه و،ځکه ده لرله خوله، اوږده غاښونه.
ابوالهول ته ورته نه و،
ابوالهول خو کړې پوښتنې له انسانه،
چې هر څوك به لا جواب شو، نو خوراك به د بلا شو.
ده پوښتنې نه کولې،
سوال ځواب يې عادت نه و،
بس فرمان به يې صادر کړو،
هی امرونه به يې کول.
چا چې غاړه له فرمانه غړوله، هغه غاړه غوڅېدله، هغه سر خوړل کېدلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی یو داسې ځناور و، چې چیچله به یې هر حیوان،
خو دی چا چیچلی نه شو.
ژوندي سري به یې خوړل، خو دی چا خوړلی نه شو.
دی یو داسې سور انګار و، چې هیڅ نس سره نه طاقت د هضمولو،
نه تالو سره کوم قدرت د تېرولو .
که یو سر به ترې جدا شو،
نو لس، لس سرونه نور راشنه کېدل تل.
د دې سیمې زمامداره ،ټولواکمنه، آلهه د محبت وه.
شوه خبره له احواله، چې یوه بده بلا توره، ددې سیمه ورانوي اوس
نو راغونډ یې له هېواده هره خوا کړل، زور ور پهلوا نان قهرمانان ټول
ورته یې ووې: که څوك مړ دغه ښامار کړي، یا یې وشړي له ملکه،
نو یو لوی عظیم انعام به یې نصیب شي:
د ژوندون چینه به یې هیڅ وخت وچه نه شي،
هم پیدا به کړي د ورك سمندر غاړې،
هم د ماتې ناکامۍ بې ځایه درده، یا د فتحې کامیابۍ کاذبه خونده به ازاد شي.
نه پوهېږم، دا انعام قهرمانانو ته ښکاره شو بې ارزښته،
یا په ځان کې یې زور نه لید د ښامار قدرت بې شانه ورمعلوم
نه ښامار کړلو چا مړ نه هېچا وشاړه له ملکه

❁❁❁

زموږ لوی څښتن ښامارچې لوېږده نور تنده یې نوره زیاتېده،
ولږه یې نوره ډېرېده.
د ده تنده د انسان وه.
د ده ولږه د جهان وه.
نور ووت له هېواده، د دښتو په لور روان شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر لېوان يې تور تور مات کړل.
ډېرې وينې يې وزبېښلې.
څو قوي شو.
کاروانونه يې بې شماره لوټ تاراج کړل.
زورور شو.
دورې دورې هېوادونه يې نيول، لوی ښارونه، بې حسابه
انسانان يې کړل دننه په خپل نس کې.
ټول جهان ورته تسليم شو.
خونړۍ قربانيګانې شپه او ورځ د ده په مخکې،
ټول مخلوق يې بنده ګي کړه، پرستش کړ ، غلامي کړه.
بس يوازې، ددې سيمې خلك جهل کې ګمراه و.
آلهه دعشق او مينې يې ستايله،
او زموږ د لوی څښتن جلال عظمت نه يې سرپېچي کړه.

❁❁❁

"رهبانانو؛ له رمزونو نه خبر شئ پټ پنهان.
زموږ لوی څښتن ښامار خو په دور دسته هېوادو کې، وينې وڅښې دريابونه،
لوی ښارونه بې حسابه، انسانان يې کړه دننه په خپل نس کې
تنده يې بيا هم ماته نه وه.
ولږه يې لا هم زياتېدله.
ورپه ياد شوه ورته خپله زړه سيمه ،خپل وطن د چينجي توب خپل.
له هغه ځايه چې تللی و بهر، هم هغه ځای ته را ستون شو،
نور هم وږی، نور هم تږی.

❁❁❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

رهبانانو! راشئ واورئ دا بيان!
له رمزونو نه خبر شئ پټ پنهان!
لوی څښتن زموږ ښامار دی، د ښامار موږ بنده ګان!
په لېوانو کې لېوه په وږو کې وږی،
په درياب کې پروت نهنګ له تږو تږی.
خو راڼده دي عالميان!
خو کاڼه دي آدميان!
عبرت نه اخلي په يو آن!

❁ ❁ ❁

بد رنځونه بې درمانه
له يو څه مودې نه وروسته،
په ورو ورو شوله روښانه دا خبره،
چې دی ستر لوی فرمانداره، قهرمان لوی.
ستر فاتح د ټول عالم خو.
ډېر راوړي و له ځان سره ميکروبونه د ساري ساري امراضو
يو مهلك زهر قاتل يې.
له وجوده خپرېدو هم.
ده راوړي و دې ښار ته،
درې مرضه:
يو مرض غم او خپګان و.
بل مرض قهر او غضب و.
درېيم ډار او واهمه وه.

❁ ❁ ❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی شخص چې مبتلا شو،
په مرض دغم خپګان زر.
دا هغه حاذق حکیم د ښار طبیب و
مرض دومره سخت کاري و نابېره،
چې فرصت نه د دارو نه د درمان و.
څو چې خلك خبرېدل بیا،
زوړ حکیم و سفر کړی بل جهان ته

❁ ❁ ❁

دا امراض په هر چا باندې په یو شان پورې کیدل نه.
تل ځوانان به پرېوتل زیات،
دغوسې، قهر او غضب په سخته تبه.
زیات شمېر ښځې ،ماشومان او بوډایان به،
په مرض دغم خپګان اخته کېدل.
فقط ډار او واهمه داسې مرض و،
چې توپیر یې نه د ووړ کړو، نه د زوړ کړو،
نه د ښځې، نه د نر کړو.
په هر چا باندې یو شان پورې کېدلو.
نو دا ځکه بوډاګانو به ډېر عمر نه کولو
زلمو تل شخړې جګړې کړې، دښمنۍ کړې،
مرګ قتلونه به یې کول،
تویولې به یې وینې یو د بل تل.
ډېر کوچنیان به د ځوانۍ له عمره مخکې،
د خپګان په نرۍ تبه، رنځېدل او مړه کېدل.

❁ ❁ ❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

که مرض دغم خپگان به لړ قلار شو،
که د قهر او د غضب تبه به لاړه،
واهمه او ډار هیڅ وخت نه ورکیدلو.
ساري بد مرض خو دا و،
چې جاري تل شامدام و.
نور به خلکو یو پر بل اعتماد نه کړو،
نه باور د چا په مینه محبت و .
نه دوستي وه، نه اخلاص و، نه رښتیا رښتیا خبرې.
ډارېدل خلك یو بل نه،
له خپل ځان، له خپلې ژبې، له خپل سیوري،
د خپل کور له دېوالو نه.
له دې ډاره ،چې خبرې څوك وانه وري،
په تورتم توره تیاره کې گونگوسی و،
یو له بل سره په غوږو کې پوسېدل وو.
نه له چا سره جرات د گرځېدو و،
چې بهر له ښاره لاړ شي،
له دښتو له بیابانو نه.
له هغې خوا، چې راغلی قهرمان د ښار په لور و.
واهمه وه له هر چا سره.
په درو په تورو غرو کې.
پټو پټو مغارو نه ډارېدل دوی.
ټوله شپه به دوی لیدل ډېر،
ډېر خوبونه پرېشانه.
وحشتناکې هیولا خوب ته ورتللې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیمه شپه به بوګنېدل دوی،
پاڅېدل دوی، لړزېدل دوی.

❁ ❁ ❁

ارمان ارمان! افسوس افسوس!
خلك نه کړه چا خبر له اصلي رازه،
چې دا څه رنګه آفت په دوی نازل و؟
دا څه شان توره بلا وه،
چې منګولې یې د دوی په زړونو ښخې؟
خلك نه کړه چا خبر هېڅ:
دا خو هغه اژدها افسانوي و،
چې د خلکو له غفلته،
و راغلی له دښتو نه،
په دې ښار و کښېناستلی.

۱- د ذهن او روح پخوانی اباد حالت.

۲- د خود پرسته شعور د تشکیل څخه تر مخه.

۳- تور رنګ: د ناپوهی او نابینا زور او قدرت سمبول.

۴- Ego .... مراد په خپل ځان متمرکز او په ځان مبین شعور.

۵- غرڅنی: ازاده او بې ګناه مینه او محبت، د استبداد لوی دشمن، ازادي، بې ګناهي او مینه ده.

۶- خود پرست شعور یو بت پرست شعور دی چې نور د خپل ځان ستاینې او نمانځنې ته اړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعـالم په درياب ډوبه د پاياب طمع ومکـړه
دا پاياب دی ډېرو غوښتی خبر نه شول له ساحله
خوشحال خټک

دويم پړاو

دمه ځای، چې پکې ځای د دمې نه و

د زړه په کنډوالو کې تور ښامار پروت
ډېرې ډېرې مودې تيرې په دې شان شوې
ځو ناڅاپه شولو پام د قهرمان ستر،
چې هېڅوک شاوخوا نشته،
دی بادار و، ستر بادار د ټولو خلکو،
خو هېڅوک دغلامۍ دپاره نه وو.
دی واکمن و او ټول واک د ده په لاس کې،
خو نه مينځه، نه نوکر و، چې پرې واک وچلوي څوک.
فرماندار فرمانروا و،
خو خادم نه و فرمان د وړو د پاره.
په هغې هسکه ماڼۍ کې،
دی يوازې ژوندی سری، يک تنها و.
ټول مړ ښار و، چوپيايي وه ،هديره وه. ا
ښار د اوسپنې کلا وه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروازې يې تل تړلې.
ځکه هېڅ نور په ها خوا گذر نه کړو.
چمنونه شنه باغونه پاتې نه وو.
هره خوا شړې ميرې وې.
هره ورځ به پکې لمر بيا،
سور تنور لمبه کولو.
هره شپه سړه سيلۍ وه،
خاورې دوړې بادېدلې،
سيونگېدل به اغزي غنې.
ځنگلونه جل وهلي، ونې سوې.
غرو څېره وه بدله کړې،
ټول خړ پړ په ايرو رنگ وو.
هم سيندونه، هم خوړونه، وچ پراته وو.
اوبه ليرې په کوم بل ځای بهېدلې
کومې لارې لويې لويې، چې ورتلې د ښار په لوري،
هغه ټولې ورکې شوې، په ځوزانو، په اغزو کې
کاروانونو نور گوزر په دې خوانه کړو،
چيرته لرې تېرېدل په نورو سيمو.

❁❁❁

د چوپتيا په تروږمو کې شور ماشور:
دا زموږ ستر قهرمان لوی پهلوان بيا،
د خپل ځان صحرا په کونج کې،
لاشعور مغارې خولې ته، په مودو منتظر کښېناست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترږمو دمغارې ته به یې کتل،
دهغې تورتم سکوت ته غوږ نیولی.
ده گومان کړو:
چې ژوندون له دښت صحرا نه کوچېدلی،
تللی تللی سمڅې تل کې ځایدلی.
زړه به داسې ورته وې چې:
پټ په دغه نا کلاره کلاري کې،
د دغه نااشنا سکوت په ژور تل کې،
لوی دریاب۲ پروت دی خاموشه.
مخ یې روڼ دائینې په شان ځلیږي.
هم نرئ ورمه چپې چپې چلیږي.
د دریاب لوښو اواز خوږ،
راوړي ځان سره له دورې.
بیا به کله غرهار دده تر غوږ شو
نو گومان به یې کولو:
چې خالق دسمندر۳ په غضب شوی، هی غریږي،
بریښنا گانې هم شړقیږي، هم کړسیږي.
بارانونه تر پهار کړي.
لوی موجونه، غرونه غرونه د ساحل په لور روان دي،
ورځې جنگ ته د لوی هسکو گړنگونو،
ډزوې د دریاب غاړې، لړزوي پربښې پانونه.

❁❁❁

بیا به زمکه دربېده دده په غوږ کې.
نو گومان به یې کولو:

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې رمې رمې وحشي اسان ځغلېږي،
په کوم لوري تاخت وتاز کاندي شنېږي.۴
❁❁❁

یا به یې کله اروېدلو هیبتناکه غړمبهار هم،
چې راته له لیرې ځایه.
هم ملګری دې غړمبا سره بل اواز و:
شرنګېدل و جربېدل د زنځیرونو
ده به وې، چې تور دیوان زنځیر تړلي،۵
زنځیرونه ماتوي ځان خلاصوي اوس.
نژدې هلته دغار خولې ته،
غوړېدلي تور جالونه تنابونه.
پکې ناستې تورې غنې ۶ غتې غتې،
غلې غلې، چپه خوله وې منتظرې،
چې راګیر کړي، په خپل دام کې،
له کوم ځایه، نامعلوم ښکار.
❁❁❁

دماښام ښاپېر کي وو ۷ په زرګونو
پړقول یې په یو شان وزر ځانګونه،
په تور تم کې.
پوهېده چې هلته سترګې دي ځلېږي لکه ستوري،
ده ته ګوري په ځیر ځیر له هرې خوانه
دغه ټول پهره داران د تروږمۍ وو،
د ماښام خړې ته غلي ناست په تمه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې بیا وکاندي لښکرې، چې بیا ونیسي دښتونه.

❁❁❁

هلته لرې پاس په وچه ونه باندې،
یو کونګی په یو ښاخ ناست و،
دواړه سترګې ګردې ګردې،
په بې شانه تعجب کې،
قهرمان ته یې حیران کتلې.

❁❁❁

قهرمان به په خپل ځان کې،
بیا لیدل چې،
د هستۍ په ژور تل کې نابېره به راویښ شو،
هغه تېرې د سیندونو، دریابونو،
هغه ورې، د جهان او د ژوندون هم.
نو به ده له ځانه دا شانتې تپوس کړو:
"- دا اوږدې اوږدې مزلې،
په ځوزانو، په اغزو کې،
د وچ خوړ په غاړه ناست انتظارونه،
سرګردانه ګرځېدل شاړو مېرو کې،
څه د پاره؟ چا د پاره؟
ګوندې نه چې هغه ورکه نا معلومه لټومه،
هغه ورکه نامعلومه، چې هر آن رانه ورکېږي،
زما خپله بې دردۍ کې،
د دې دښت دکلکو کاڼو، وچ اغزو په بې مهرۍ کې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې غرو بې پروا پرښو په سختۍ کې،"
"څه شوه څه شوه، د ژوندون چينه مې څه شوه؟
چې هر کال به پرې اختر د پسرلي و.
طبيعت به ځان سينګار کړو.
تور تور غرونه، تور دېوان دا هسې نه وو.
شنې جامې د ښاپيرو يې وې په ځان کې،
شنه لمن د زمردو.
سرو ګلونو رنګارنګ به،
سر راپورته کړو له خاورو.
بيا رواني به هر خوا شوې،
قافلې د رنګ او بوی هم.
درمندونه به د مشکو د لونګو
په دښتو وچو ميرو وو. "
"څه شوه څه شوه، د ژوندون هغه چينه اوس؟
چې دخوړ په وچ بستر کې به يې روان کړل،
مست رودونه.
د سيند غاړې وې ابادې،
د ستومانو دمه ځای و .
دورې دورې هېوادونه،
تږي ستړي مسافر په دوړو پټ دلته راتلل، دمه کېدل. "
"راته ښکاري ، چې مودې مودې به کېږي،
لاروی له هېڅ پلوه، په دې خوا نه دی تېر شوی.
نه کوم پل د قدمونو، نه کوم لاره نرۍ ښکاري.
او که وو اوس ټول پټ شوي په ځوزانو په اغزو کې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به داسې سوچ ورتللو:
"- ګوندې نه چې د ژوندون ورکه چینه مې،
ننوتې ده دې غار ته،
پریوتلې ژور تل ته،
نوره نه راپورته کېږي، دارې نه کاندي بهر ته. "
"ما خو تل ویلي ځانته:
دا اوږدې اوږدې استوګنې په ښارو کې،
ښه کار نه دی.
کوم خطر به پکې پروت وي، ناڅاپي به راولاړ شي."
"ما خو تل ویلي ځانته:
دا هر کله غونډېدل د ډېرو خواته،
دا د نورو نږدې والي څخه ډاډ هم،
پېښوي یو لوی ضرر لوی:
لرې باسي انسانان ټول د ژوندون له پټه رمزه.
هېروي په انسانانو.
خاطرې د دې دښتونو ګړنګونو.
خاطرې د درندو سیورو په درو کې،
خاطره هم د دې سمڅې
هم د ژوند هغه چینه شي ترینه هېره،
چې پرته ده د دې غار په تروږمو کې.
په دې هېره هېره باندې،
دا چینه د ژوندانه ورو ورو وچیږي."

❁ ❁ ❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښاپيرۍ د عشق او مينې: ۸
بيا ور ياد به شولو تېر هغه وختونه،
چې به پروت و د ژوندون د سيند په غاړه،
اوسېده به د وجود د چينې خواته.
زمانې وې تيرې شوې ډېرې ډېرې،
نه نارنج و، نه يې گل، نه يې بويونه.
نه مرغۍ وې ډلې ډلې،
چې ماښام به زوږېدلې په باغو کې،
لټولو به يې ځای د بيدېدلو.
هر سهار به په چغار راويښېدلې.
ډېرکلونه وو تير شوي،
چې يې هيڅ نه اوريدلو،
د هغه ژور ډک سيند دايم غرار چې
تل رغښتلو د درې په زوږ بستر کې.
حتی هغه شرشره وه چوپه شوې،
چې هميش به بهېدله،
د دايي په شان به ناسته هره شپه وه د ده سرته،
ورته کړې به يې تر نيمو نيمو شپو هم،
د دېوانو، د پېريانو افسانې تل.
په لومړو لومړو مودو کې،
دې چوپتيا ته قهرمان دومره پام نه کړو.
حتې دايې په ياد نه و:
چې هر ورځ به مازيگر شو، زېړی لمر شو،
کوز دغرونو په لمنو به شينکی غبار را خپور شو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس د سپینو غرو په څوکو،
زېړي لمر هر خوا شيندلې، د سرو زرو پلوشې بيا
چې به اوړی شو گرمي شوه،
ويښ به پروت تر نيمو شپو و،
په هغې چوپه دنيا کې شور ماشور و،
د درياب دايم غرهار ته به يې غوږ و،
تماشا به يې د ستورو د اسمان کړه.
کهکشان لمن ځلانده،
دی ترې څوړند زنگېدلو، لوبېدلو.

❁❁❁

تر څه وخته، کله کله به يې ستورو ته نظر شو.
خو ورپاتې نوره نه وه، صفايي د تير وختونو.
ټول پټ کړی، محوه کړی، رڼاگانو ماشيني وو،
رڼاگانې زنداني په فانوسو کې،
مشعلونه په زنځير تړلي څوړند.

❁❁❁

نور يې هيڅ نه يادېدلې،
تودې شپې د پشکال بيا،
چې ناڅاپه به غرار شو،
تور سېلاب به را روان شو له ځنگلو نه،
لويې گرگې به روانې، غټې تيږې رغړېدلې،
د سيلاب په هسې شپو به سيند بې شانه په غضب و،
داوبو، رنگ به تك تور شو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه زړه د توپاني شپې.
د دریاب څپو به ځګ کړو، شور او ځوږ کړو.
د سیند غاړې ښورېدلې، هم پانو نه، پرښې تیږې ګړزېدلې.
حیرانتیاوه،
چې ده څرنګ هېره کړې، خاطره د هغې شپې وه،
چې توپان عظیم راکو ز له لویو غرو شو،
سیند په قارو، ناکلارو، غرېدلو.
په دې وخت کې، را پیدا شو له ورایه،
د څپو منځ کې روانه، یوه ګوردمه لویه.
نا څاپي د خلکو پام شو،
چې دپاسه په ګوردمه،
یوه مرموزه سره رڼا وه ځلېدله.
که انګار وو سور سوزانه، په اوبو کې؟
مخلوقات و تماشې ته راوتلي،
ډارېدلي هك حیران وو.
دې رڼا ته یې کتل په تروږمۍ کې
په دې وخت کې برېښنا پړق کړو.
په دې لنډه روښنایي کې،
خلکو ولیدو چې یوه ګرګه وه روانه په اوبو کې،
یو شین مار کړۍ وړۍ وربانډې پروت و،
رنګارنګه، ټکي ټکي سر تر پایه،
غاړه هسکه هره خوا یې تماشه کړه.
پاس په سر یې یو سور ستوری ځلېدلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګونګوسې د خلکو منځ کې شوې روانې دوی ویلې:

"ټولواکمنه د مارانو، ښاپیرۍ د سرسبزۍ وه،
پاس په سر یې د سرو تاج و،
پکې لال د بدخشان و، ځلېدلو.
لاړه لاړه،موږ نه لاړه،
زموږ سیمې نه بهر شوه.
دهغه دریاب په غاړه میشته خلك،
د مارانو ستر واکمنې په هجرت ټول ډېر خپه وو.
او دملك په ابادۍ په نیکمرغۍ کې،
دا هجرت ورته ښکاره شو بد شګومه.
دا هجرت و په رښتیا یوه لویه پېښه.
بیا وروستي نسلو ترې جوړه د تاریخ لویه مبدا کړه.
ځکه ځکه په دې پېښې، ختمېدلو،
د انسان طلایي عصر.
او یوه نوې تاریخي دوره شروع شوه.
د مارانو ستر واکمنه ښاپیرۍ چې ځنګه لاړه،
په هغې توپاني شپه کې،
نو زموږه قهرمان هم،
د ژوندون دسیند له غاړې نه جدا شو.
لکه هغه سیند چې نه راګرځېدای شي، نه په شا
دوباره تلای شي،
قهرمان هم بیاونه کړای شو چې ستون شي،
د ژوندون د چینې لور ته.
قهرمان به بیا له ځان ځخه تپوس کړو:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"- هغه ورکه نامعلومه هستي څه ده،
چې دا هسې سرګردان ورپسې ګرځم،
په دښتو په بيابانونو؟"
"يوه رڼا وه،
د چشمانو په افق کې د يو چا وه،
ښکاريدل به په هغه ناشنا افق کې،
آبي رنګه دريابونه نا پايابه.
هغه څه شوه؟"
"يوه لمن وه،
شين بخونه، چې هر څرخ به يې څرخولو،
د اسمان ځلانده ستورى.
چېرته لاړه؟"
"يوه خندا وه،
چې د سرو شونډو شفق يې، د ژوندون صبح صادق و.
ولې چوپ شوه؟

❁❁❁

سر به يې کېښود په زنګون.
په خپل سوچ کې به ډوب ناست و.
خپل ګرېوان ته به يې لاس کړو.
بيا به يې ووې:
- زه شړلى، فراري يمه له عشقه!
دا غايبه هستي څه ده؟
هغه عشق دى.
نامعلومه ورکه څه ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مينه."

ورپه ياد بيا هغه وخت شو،

چې څه شانتې فراري شو.

الهې د محبت په هغې ورځې اغوستلی شين کميس و.

دی يې ونيوه له لاسه.

بيا يې وښوده له ورايه، هلته دورې يو افق و نا معلوم.

نويې ووې:

- څه چې ځو اوس!

قهرمان زموږه ډار شو،

له دې هسې نااشنا مسافرت نه ؟

نو يې دا شانتې ځواب کړو:

- زه خو دلته ميشته خوښ يم،

ددې ښار په ديوالو کې،

د ښاريانو د ځراغ په پلوشو کې *10*

نو يې پام شو،

چې د هغو شهلا سترګو، آبي رنګه سمندر افق.

تور تم شو.

په خندا کې سپين سبا صبح کاذب شو،

را خپره پرې توره شپه شوه،

بيا په هغې ښکلې ژبې دا ناشنا بيان جاري شو:

"- په سور اور لمبه د ښتونو نه به تېر شې.

د تورتم مغارو تل ته به ورپرېوزې.

خو بيا مانه شې موندلای.

هغه لاره چې بيا ما ته رارسېږي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېره سخته ده بې شانه.
نه يې سرشته نه يې پای شته،
بې منزل، بې دمه ځايه.
کوم ساحل دسمندر چې زما ځای دی،
دا ساحل به ستا د ژوند مدام سراب وي،
پسې ځغلې به بې ځايه.
هر قدم چې ورنژدې شې،
زر قدمه به ترې وروسته پاتې کيږې.
د سپرلي آلهې دا خبرې کړلې.
او اواز يې په تدريج لرې وتلو:
"بې له مابه، ستا باغونه، چمنو نه ټول خزان شي.
بې له مابه،
ستا سيندونه، رودخانې هم،
ورو وچيږي ځاځکي ځاځکي.
چې زه نه يم،
يوه ترخه سړه سيلۍ به راپيداشي.
د مرغانو شور ماشور به کړي خاموشه.
او يوه ورځ به ناڅاپه ستا پام شي،
چې سرسبزه شنه دښتو نه،
دغرو شنې ښايسته لمنې،
واړه وچ اغزن ډاګونه دي، ميرې دي.
او په دې وچه صحرا کې،
يك يوازې ژوندی سری فقط ته يې،
خزنده يې، سمسېره يې، په خاپوړو..."

(c) ketabton.com: The Digital Library

ور په ياد شو چې د عشق الهې دا بيان کولو،
او اواز يې په ورو ورو محوه کېدلو.
نو دی پوه شو چې دا ځل يو دوهم وار و اخرينه
چې ترې لاړه تل د پاره،
ستر واکمنه د مارانو، شين کميسې ښاپيری د نوبهار بيا.
دا زموږ ستر قهرمان بيا،
په هغې هسکه مانۍ کې،
د اوږدو فکرونو ټال کې زنګېدلو.
او يوازې يك تنهايې ژوند کولو.
ځکه ځکه، ګير چاپيره د مړو ښار و.
فقط دی پکې يوازې ژوندي سری.
ډېر کلونه تېرېدل اوږدې مودې هم،
دروازې د ښار تړلې کلکې پورې.
هيچا نه کاوه ګوزر په دغه لوري.
هېڅوك نه نږدې کېدل د ښار و خوا ته.
مودې ډېرې شولې تيرې.
فقط يو وار، يوه ورځ، چې ماښام شو توره خړه،
راپيدا شوه له کوم ځايه،
يوه ناشنا زړه بوډۍ وه،
پټه پټه غلې غلې را روانه.
د ښار لويې دروازې ته ودرېدله.
څېره بده هم مرموزه، هيولا وه بد منظرې،
تور کميس تور يې پرتوګ تور يې زړوکی
د لوګي وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښار لويه دروازه شوله برسېره.
بوډۍ ننوته ښار ته.
دهغې هسکې ماڼۍ په لوري لاړه.
خو ناشنا شانتې بوډۍ وه.
بې له دې نه چې قدم په ځمکه کښېږدي،
د ښايسته زينو نه وختله پورته.
بې له دې نه ،چې کوم مکث يا توقف کړي،
دمرمر و جګو ستنو نه شوه تېره.
د ښايسته ځلانده قصر دروازې ته ودرېدله.
دې بوډۍ بيا،
نه زنځير د دروازې وشرنګولو،
نه يې ور وټکولو.
ور برسېره په خپل سر شوه.
بوډۍ لاړه شوه په قصر کې دننه.
خلك وايي:
دا ناشنا زړه بوډۍ خو،
څېره بده هم مرموزه،
پرښته د تروږمو وه.
چې يې وکړو ملاقات له قهرمان سره.
نور باقي کيسه عجيبه په دې شان ده.

۱- په ځان مين شعور متوجه کېږي چې بهر اجتماعي جهان يې ګډوډ کړی دی او اوس يې د خپل دننه نفسي جهان ګډوډۍ او خرابۍ ته پام ګرځي او په ويجاړه نفسي جهان کې ..... کوي.

۲- د ژوند رينښتينې معنی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- د ژوند بنيادي قدرت.

۴- د ژوند غريزي او بنيادي تمايلات.

۵- هغه طبيعي تمايلات چې ځپل شوي او په شا وهل شوي دي.

٦- اوهام.

۷- د خود پرسته شعور خيالونه.

۸- د ژوند رشتيني منبع يعني مينه د ځان او ځانځاني مينې ....

۹- د عشق او مينې ربتيني سفر.

۱۰- ځانځاني شعور د ربتينې مينې څخه ډاريږي او خپل حقيقت په تولنه کې او د نورو په غلامۍ او فرمان بردارۍ کې لټوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم پړاو

د دوزخ له درشل دېخوا

ښه په یاد مې هغه وخت دی،
چې د زړه ښکلې ماڼۍ مې جوړوله،
د ژوندون د سیند په غاړه.
ددې کار مقصد معلوم و.
دا خواري په ابادۍ کې،
د زحمت په تهدابونو،
دا دقت زېب او زینت ته،
دغه ټول دچا د پاره تیاری و،
د یو چا په انتظار سمبا لېدل وو.
هېڅ د زړه خاوند د خپل زړه کوربه نه دی،
د زړګي خپله ماڼۍ کې نه اوسېږي.
کور بنه رښتیا یو ځوك وي،
که رانه شي، رڼا نه کړي مشعلونه،
نو د زړه کور بیا تور تم خړه تیاره وي.
بیا د زړه خاوند بهر ځي، لټوي د زړه خاونده،
ورك به ورکې کوربنې پسې له ځانه،
په دښتو په بیابانو کې، ګرځي پرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د زړه مترو که کور ورو ورو
ړنګیږي، کنډواله شي.
هغه ښار چې شو خاموشه، ویرانه شوه
هغه هم یو وخت د زړه کوم،
ښکلی کور و، ښکلې مېنه.
خو د زړه خاوند غافل و، بې وقوفه.
دی پخپله پکې کښیناسته یوازې.
اوس راځئ، چې شو ستانه خپلې کیسې ته.
❁❁❁

رب النوعه الهه د عشق او مینې

وایي وایي:
د هغې ښکلې ماڼۍ ا کار چې شروع شو،
عواطفو، هیجا نونو، معماري کړه.
معماران هسې ماهر وو،
بې مثاله بې همتاوو،
په ډېر شوق په ډېره مینه یې خواري کړه.
تا به وې چې جوړوي ښکلی معبد دوی.
چې هغه ښکلې ماڼۍ شو له اباده،
نو زینې وې د مرمرو د رخامو،
پایې ستنې د لاجوردو،
د بلورو فانوسونه، مشعلونه پکې ځوړند
قیمتي پردې وریښمینې،
بخملي وریښمین قالینې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم نقشونه نګارونه،
په هر لوري تابلو ګانې رنګارنګ،
په دېوالونو.
دغه ټوله تياري وه، ديو چا پذيرايي وه
د يو چا د راتګ لار خلکو څارله
انتظار هره شېبه په زياتېدو و
انتظار وو کاڼي بوټي په صحرا کې،
ټول ګلان په چمنو کې،
بلبلان توتيان باغو کې.
غرڅنۍ چې به د سيند غاړې ته راغلې،
داوبو د څښو دپاره،
نوسرونه به يې کړه پورته،
دافق يو دورې ځای نه به يې کتلې،
چې به کله رارسېږي،
ستړواکمنه، رب النوعه، الهه دعشق او مينې:
راروانه په څپو دسمندر ورو،
لکه الوځي وږمه د پسرلي تل،
شين کميس د شنيلي به يې په تن وي،
راروانه، خرامانه، خپل معبد کې به ميشته شي.
قدمونه به د هر چا په لېمو ږدي.
په پښو به ورنثار کړو،
بيا هارونه، امېلونه، د صحرا وحشي ګلونو.

❁❁❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

اژدها ته هر کلی:

خو شیبې د انتظار اوږدې کېدلې.
انتها یې ورکېدله.
په ورو ورو درندې مودې شوې،
غرونه غرونه.
په آخر کې
یوه ورځ وه، چې شو لمر په پرېوتلو،
هم هغه ناشنا سړی بیا،
جامې تورې، په تور اس سپور،
په دښتونو کې له ورایه راښکاره شو.
را روان و، راروان و،
د ښار لویې دروازې ته رانژدې شو.
بیا په ښار شو ور دننه،
دهغې هسکې ماڼۍ په لوري لاړو.
مرمري زینو نه پورته شوماڼۍ ته،
سپور په اس خپل.
پاس د لوی تالار با لکون ته راښکاره شو،
دښار خلك یې مخاطب کړه.
داسې ووې:
"- زه خو "زه" یم!
زه "ایگو" یم.!
زه فاتح دلوی جنگونو دجهان یم.
قهرمان یم بې مثاله.
ستاسو ښار زما تابع دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسې ټول زما مريان یاست.
دې ماڼۍ کې به اوسېږم تل ترتله.
بې زما له اجازې بې له فرمانه،
هېڅوك دلته قدم نه شي اېښودلای."
پس له دې نه،
په ښاريانو شولې بندې، دروازې.
دهغه قصر.
ازادي لاړه له باغه له چمنه.
معماران د عشق او مينې،
شو راګير په قيد او بند کې،
په سختيو په خوارو کې.
په کارو کې بې هدفه، رنځوران شول.
مستبده فرمانونه، امر او نهی.
بې دليله فرماندار کړل.
خلك دومره شول بېزاره،
چې څوك لاړل فراري شول،
څوك دمرګ پنجو ته ورغلل تسليم شول.
باقي پاتې چېرته پټ شول په غارو کې.

❁ ❁ ❁

فرماندار دې ته پام نه کړو،
چې ښار ورو ورو د سکوت خواته روان و،
په ورو ورو غلی کېدلو، چوپېدلو،
ترڅو پاتې بل څوك نه شول، بې له هغه قهرمانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی یوازې ژوندی سری،
په هغه خاموشه ښار کې.
نه یې ځمکې نه اسمان ته التفات کړو،
قهرمان یوازې ځانته پام لرلو.
فقط ځانته یې کتل.
بس راضي له خپله ځانه،
دغرور د تکبر په مسند ناست و،
یك تنها هغې ماڼۍ کې.
هغه ښکلې تابلوګانې،
رنګا رنګه تصویرونه،
ښکارندوی د هغې سیمې د ښکلا وو،
منظرې د غرو رغو وې،
هم دخلکو د ساده ژوندون صحنې وې،
نورې نه لیدل کېدې په دیوالونو،
دهغوی په ځای هر خواته ځوړند شوي،
لوی بې شانه تصویرونه، دفاتح ستر،
او دهر تمثال د لاندې په جلي قلم لیکلي:
"ستر ایګو – جهان پهلوان.
"رب دې ورکړي، ده ته عمر جاویدان"
په لرګو، تیږو، مرمرو،
په پردو، لوښو، ظرفونو، په فرشونو،
ثبت و نوم د قهرمان ستر،
هم څېره د اژدها نقش.
هرې خوا په دېوالونو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تالار کې، سالونو کې، دهلېزو کې،
لګېدلې لويې لويې آئينې وې.
هر سهار هره غرمه هم،
هر ماښام هر مازيګر بيا،
آئينې ته به ولاړ و، شامدام دی،
هی کتل به يې خپل ځانته،
خپلو سترګو خپل قامت ته.
دخپل ځان په تماشه به تل اخته و.
د آئينې له خوانه دورې تللای نه شو.
ځکه ځکه،
چې به يې نه ليدو خپل ځان خپل،
نو ګومان به ورپيدا شو،
چې خپل ځان ترې نه ورك شوی،
ځان يې نيست او نابود شوی،
ستر فاتح به وار خطا شو،
مضطرب به ګرځېدلو، لړزېدلو پريشان..
په دې شانې، دا زموږه قهرمان ستر،
لوی فاتح د ټول جهان هم،
بې خبره د آئينې د لوی خطره،
بې خبره د آئينې د رمز اسراره،
د آئينې په لور روان شو.
خبر نه و چې آئينه خو دروازه وه، دروازه د دوزخونو ،
تېرېدل د آئينې له درشل هاخوا،
کوزېدل وو داوها موجهنم ته.

❁❁❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوهامو جهنم ۲

شپې او ورځې تېرېدلې،
دا زموږه قهرمان ستر، ورو ورو ګیر شو،
د لحظاتو په پټ دام کې،
د زمان په رنځ رنځور شو،
درك احساس دزمانې يې،
د ابهام په ډنډ کې ډوب شو،
خبر نه و، څه مهال د کومې شپې دی،
کومه ورځ ده، کومه مياشت ده، کوم موسم دی،
کوم کلونه دي راغلي، کوم فصلونه دې تېر شوي؟
خو دا سوال ورته بې ځايه ښکارېدلو.
* * *
فکر يې کړلو:
چې راتلونکې ورځې شپې مياشتې کلونه،
بايد شمېر شي.
خو دا هسې شمير نيول هم ورته ګران وو.
کوم مفهوم کومه مانا يې نه لرله.
دومره پوه و،
چې يو اوږد ګران سفر په مخکې پروت دی.
اندازه د لارې نه وه ورمعلومه.
نه کوم مېچ، نه کوم معيار يې درلودلو.
❁ ❁ ❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا لحظه به سمندر شو،
ناپايابه.
دا شېبه به يو درياب شو،
نامحدوده،
ساحلو نه ناپيدا غاړې يې ورکې.
بې اغازه، بې انجامه، هر لحظه هره شېبه وه.
مات نسکور و، ورته جام د زمانې پروت.
هم قالب د شپو او ورځو تش خالي و.
نه ماضي، نه مستقبل و، نه يې شمار نه يې حساب و .
هر لحظه ابديت و، ځوړند ځوړند په خلا کې.
هر لحظه هره شېبه هسې اغاز و.
بې انجامه، بې پايانه.

❁❁❁

په دې هسې ابدي اوږدو شېبو کې.
قهرمان به سوچ وهلو:
"په نړۍ کې يو وخت داسې خلك هم وو."
چې ارزو يې اخرينه، ژوند کول وو ترابده،
هم ارمان د ارمانونو و له دوی سره،
چې څښتن د يوه روح وي جاويدانه."
که دوی پوه وای،
چې د يوې شيبې هستي څومره سختي ده
څه خواري ده،
چې دا يوه لحظه درياب دی ناپايابه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډوبېدل دي، ډوبېدل بې انتها دي،
نو هېڅکله به يې ارمان بيا کړی نه وای،
چې نصيب يې شي ژوندون جاويداني؛
يا دننه ورته ناسته وي په تن کې،
ابدي روح.
قهرمان و په اخر کې پوهېدلی،
چې غورځنگ په يوه شيبه کې،
گران سفر دی بې انجامه،
په ناشنا پردي وطن کې،
په تورتمو ترږمو کې نامعلومه.

❁ ❁ ❁

قهرمان ورو ورو روان و،
کوزېده قدم قدم دی،
د تجريد او تنهايۍ ژورې کندې،
ژور تل ته.

❁ ❁ ❁

سره له دې هم، يو ملگری ورسره و،
لابا لکل يوازې نه و.
يو احساس يې ملگرتيا کړه.
يو ناشنا ويجاړ احساس د پريشانۍ و،
دا احساس هسې احساس و،
چې به کله نری باد شو،
چليده به، دده ذهن او ددماغ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کنډوالو کې.
هیجانونه عواطف به شوې کنګلې.
بیا به کله توپاني شو،
سختې دوړې، ګرد او خاورې به شوې پورته،
د زړه ذهن منظرې به شولې پټې.
بله ورځ چې دا توپان سخت چلېدلو.
ژوند، هستي یې لړزوله،
ناڅاپي ورته ښکاره شو، ددې هسې پریشانۍ
علت سبب لوی.
ده ګومان کړلو یو وختې،
چې په ژوند او په هستۍ کې،
یو لوی درد خو، تېریدل د زمانې دي.
اوس یې پام شو چې عظیم درد،
د زمان تېرېدل نه دي.
هیبتناکه وحشتناکه درد خو بل دی:
درېدل د زمانې دي.
کوم تشویش چې ده لرلو هغه داو:
چې به رانه شي سهار بیا،
نه هغه باد سبا نور،
چې به پاڅېده له هسکو سپین کنډونو.
خپرېدلو به دغرونو په لمنو، په درو کې.
دا استازی د سبا و،
د سبا د راتګ زېری ورسره و،
چې مرغۍ به یې ویښولې په باغو کې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غفلت له درانه خوبه.
نه به بيا د يوې اوږدې شپې په اخر کې ،
د شفق لمنه سپينه شي رڼا شي،
د يوې نوې ورځ پيغام به ژوند ته راوړي.
نه به بيا راشي تودې ورځې داوړي،
چې غرمې به تېرېدلې.
د چنار د سيوري لاندې، خوړ په غاړه.
چې نرۍ نرۍ اوبه په کاږ ختلې،
باد وامه شرهار يې نرى خوب وړلو راوړلو.
نور به نه وي هغه لمر ،چې پرېوتلو،
د شفق لمن به يې سره کړه.
نه هغه خواږه دردونه، دماښام په نيم تورتم نيمه رڼا کې.

❁❁❁

هغه څرخ د زمانې چې گرځېدلو،
د انسان د ټول دردونو درمانگرو:
کوچنيتوب و په ژوندون کې،
دورانونه د ځوانۍ بيا د زړښت وو،
ټول وو پای ته رسېدلي.
دغه څرخ د زمانې و دربېدلی،
درمانگر د ټول دردونو پوخ طبيب د زمانې و،
چېرته تللی.
مهربانه پرستاره د سبا هم،
سپينه خوله سپين مړندونه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوره نه راتله دده د پالنګ سرته،
نوریې نه کړله دده پرستاري.

❁❁❁

دا ناشنا شانتې سفر و، ده کولو.
یو بیابان به ور په یاد شو،
چې د خړو بوټو منځ کې،
نرۍ لار کږه وږه وه تللې تللې، د افق په لوري ورکه.
نو به یې ځانته داسې وویل:
"ولې نه شوم په هغې باریکه لار باندې روان زه؟
په یقین چې رسېدله دغه لاره،
کوم ساحل ته، پټ په لړو په غبار کې.
د دریاب په غاړه بوټو کې ولاړه،
منتظره یوه کښتۍ ده،
ما به پورې باسي هاخوا،
د ژوندون سمندر غاړه کې به کوز شم."

❁❁❁

خو ددې ناشنا سفر په هر قدم کې،
ده احساس کړو، چې لا نور په ځمکه نښلي.
چې کتل یې خپل وجود ته،
نو لیدل یې،
چې تنه یې نیمه لاندې اوښتله،
جوړېدله ترې د ونې کلکه سټه.
پښې ځېلې شوې ریښې شوې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښخېدې هر خوا په ځمکه.
پاسنۍ نیمه تنه کې لا ژوندون و،
سر او لاس لکه ښاخونه ځانګې ځانګې،
ښوريدل به، کړېدل به، سمېدل به،
د تشویش او اضطراب باد او توپان کې.

❁ ❁ ❁

بیا نو دې هستۍ جامدې،
تماشه د يو عالم کړه چې ولاړ ساکن ثابت و،
معلق په زمانې کې تر ابده.
قهرمان په تمه ناست و.
دا صحنه ورته تیاره ښکارېدله.
ده وې را به شي صحنې ته، اکټوران ممثلان اوس،
کړي تمثيل به، په لرغوني یوناني سبك،
کومه لویه فاجعه د انسانانو،
کومه لویه تراژیدي دمرګ او ژوند دوی.

❁ ❁ ❁

کله کله به يې پام شو شاوخوا ته،
دنیاګۍ وه ،نه روښانه، نه تاريکه.
عجیبه تر ټولو دا وه،
سیورۍ نه و، هیڅ شي سیورۍ نه لرلو.
بله ورځ ، قهرمان هرې خوا کتلې،
ویې نه لیدو خپل سیورۍ.
ده باور کولای نه شو چې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

سيوری يې ورك كړی.
په دې پيښه دی بې شانه مضطرب شو.
نيم وجود يې و ورك شوی نابود شوی.
دغه سيوری خو دده وفادار دوست و.
د ژوندون په ټيټ او پاس کې يې ملګری.
دا ملګری وفادارو ترې نه تللی،
نو يې وويلې خپل ځانته:
"اوس په كار ده چې زه لاړ شم،
او هرو مرو پيدا كړمه خپل سيوری.
ګوندې وي چې په دې لټه کې.
مونده كړم،
د خپل ورك سمندر غاړې."
خو معلومه ورته نه وه،
چې په كوم وخت ترې نه ورك شو،
دغه سيوری؟
يو له بله څومره تللی دورې دورې؟
بيا يې وكتل هر خوا نو يې باور شو،
چې دا لټه به بې ځای وي.
ځكه ده په ځان کې نه ليد، نه كوم شوق د لټولو،
نه دهځې اراده هم.
په دې وخت کې ورپيدا شو،
يو تازه شك او ترديد بل.
ډاروونكی اضطراب شولو راپورته.
دا پوښتنه يې له ځان څخه كوله:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"- ګونډې نه چې،
زه پخپله يم يو سيورى،
هسې سيورى،چې اصلي وجود يې ورك دى؟
يا يو وهم د اوهامو،
جدا شوى د کوم خيال نه،
پرېوتلى چېرته دورې:
يا يو فكر يم بې ربطه مجرد کوم،
جلا شوى، پرېکړ شوى، د افكارو
له ژوندونه؟"
چې به يې وکتلې ځان ته،
چې نه ذوق نه علاقه د تجسس وه،
نه کوم سوز و، نه کوم درد دده په زړه کې،
نه ارزو پاتې نه هيله،
نو په ځان به يې باور شو،
چې دى بل كوم څه شى نه دى،
فقط وهم دى يو وهم،
فقط سيورى دى يو سيورى.

❁❁❁

ده ته دې وخت كې يو بل احساس پيدا شو.
دا احساس دده اشنا و له پخوا نه.
د اميد يوه ضعيفه رنګيني وه،
چې په دې بې رنګ جهان كې ځلېدله.
دا احساس و يو احساس د سختې تندې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه تنده چې د ځمکې ټول رودونه،
ټول سیندونه،
ورته ښکاري کوچني ځاځکي.
دا خو تنده د هستۍ وه.
دا خو تنده د ژوندون وه.
نو یې ځانته داسې ووې:
"- معلومېږي وهم نه یم.
ځکه ځکه،
وهم هیڅکله احساس د تندې نه کړي.
سیوری نه یم.
ځکه سیوری نه ودرېږي،
ریښې نه کړي په صحرا کې."

❁ ❁ ❁

دا زموږه قهرمان به،
زنګېده د فکر ټال کې،
او خپل ځانته به یې دا بیان کولو:
"په بې شانه اوږده لار یم
رسېدلی تر دې ځایه.
هم مې کړې دي اوږدې اوږدې مزلې په صحرا کې.
خو لا اوس هم نه ښکارېږي،
د مقصد پړاو له ورایه."
"دلته ناست اوس،
منتظر یم، تش لاسونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

منډې منډې په دې دښت کې،
تپوسونه، تجسس د ورکې لارې،
باید ختم شي په دې تورتم تياره کې،"
"نه په سر کې انديښنه د کوم خپګان شته.
نه په زړه کې جذبه د خوشالۍهم
نه کوم جوش ترې نه داوښکو راجګيږي.
نه خندا پکې خوټکيږي.
نه بېتابه په ګرمۍ دکومې هيلې،
نه سوړ باد د نااميدۍ مې لړزوي هم.
يوه مرموزه شانتې تنده مې ملګرې،
په صحرا د بې دردۍ کې،
مکدر منتظر ناست يم."
معلوميږي،
هر قدم چې يمه تللی،
دمقصد په لوري دورې،
په پړاو پړاو يم ليرې غورځېدلی.
ګوندې نه چې اصلي لار مې خطا کړې؟
په بې لارو يم راغلی؟
دا اوږدې اوږدې مزلې ټول بې ځايه؟"
ملغلرې له دريابه راټوليږي.
بيا په مزي پيېل کيږي، وصل کيږي،
بيا اميل ترې نه جوړيږي.
هم کړۍ وړۍ داوسپنې حلقې خو،
راغونډيږي، زنځيرونه ترې جوړيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا شيبې د زمانې هم،
د ژوندون په تار وصلېږي، يو له بله.
نو اميل شي، ښه سوغات د عشق او مينې،
د بهار د الهې دغاړې هار شي.
يا زنځير شي، تر پښو تاو شي.
هره ورځ نوې کړۍ شي، پرې ورزياته.
دا کړۍ نوې د ورځو،
زنځير لږ څه اوږدوينه.
يو قدم نيم، لږ څه وړاندې، بيا ممکن شي.
نو انسان ته ورپيدا دا تصور شي،
چې انسان ازاد مختاردی،
ځغليدی شي په هر لوري، نا محدوده.

❁❁❁

قهرمان له ځان سره دا سوچ ووهلو:
جوړولو مې اميل د عشق او مينې.
خو تار اوم و وشکېدلو.
ملغلرې رانه توی شوې دانې دانې په ډاگ کې.
وروستنۍ دانې په لاس کې راته پاتې."
اوس په خاورو په اغزو کې.
ددې دښتې
بيا موندل دملغلرو اسان نه دي.
الهه د نوبهار که اوس غږ وکړي،
نه تحفه شته، نه هديه شته،

(c) ketabton.com: The Digital Library

تش لاسونه به ورځمه."
"دا زنځیر د زمانې هم شو کېدلی
کړۍ هرې خوا پرتې دي.
هره لحظه یوه کړۍ ده مستقله.
زه پرې بند یم، پرې تړلی.
خو زنځیر هسې زنځیر دی.
چې نه ما وصل کوي له کوم جهان سره،
او نه ماتړي په بند د کوم دلبرې."

❁❁❁

قهرمان د ازادي معنا هم داوه:
ازادي د زمانې له قید او بسته.
ازادي د شپو او ورځو له زنځیره.
ازادي د انسانانو له تړونه.
مگر نه پوهېد زموږ لوی قهرمان ستر،
چې په هغه بیابان کې،
دی د چا له خوا محکوم په ازادۍ و؟

۱- رښتینی انساني ذهن او روح چې یواځې مینه او محبت یې اصلي او ټینګ تهداب وي.
۲- په خپل ځان مین شعور لومړی خپل شاوخوا بهر دنیا ړنګوي او بیا پخپله په خپل ځان کې ځانته دوزخ جوړوي او ورو ورو پکې ننوځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن زما بيړۍ لاهو شوه په درياب کې
لا بــه کله دا لاهـو بيړۍ په شط شي
خوشحال خان ختټك

څلورم پړاو
د دوزخ له درشل هاخوا

د دې ستر قهرمان ژوند کې،
له هر وخته نا کلاره نا ارامه وخت د خوب و.
څکه څکه.
په تورتم کې به ده ځان ليدلی نه شو.
ورکېده ترې نه په خوب کې،
لوی احساس د ځانځانۍ خپل.
نو دا څکه، هر ګړۍ چې به ورتللو،
نيمه شپه د خوب بستر ته،
نو ګومان به يې کاوه چې،
د عدم په لور روان دی،
د نيستۍ ډنډ ته وردانګي.
له دې وجهې،
ډارېدو له بيدېدو نه،
چراغونه به يې نه وژل هېڅکله،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلیدل به شپې او ورځې.
کله کله هم، چې خوب به غلبه کړه،
نو لیدل به یې خوبونه پرېشانه.
درانده سیوري د اشبا حو، بلاگانو،
به راتلل له هرې خوانه.
کښېناستل به په ده باندې.
یو کارغه به راپیدا شو،
تور ځانگونه به خپاره دده په مخ شول.
یو ناشنا دښمن به راغی.
دی به یې ځملاوه په ځمکه سمدستي،
پولادي نیزه به یې خپله، بیا د ده په زړه منډله
نو راویښ به قهرمان شو
بوگنېده به لړزېده به،
د خولو په ډنډ کې ډوب و.

❁ ❁ ❁

چې په دې شانتې یوه شپه د شپو سبا شوه،
په دې هسې بې خوبۍ پریشانۍ کې،
قهرمان له ځانه ډېر زیات ناراضي و.
د لومړي کرت د پاره یې ونه کتل آیینو ته.
پام یې وکړو شاوخوا ته، د ښایسته مانۍ چاپېر ته،
چې لیدل یې،
شړ کورونه و پراته په هر یو لوري،
ویراني وې، خرابې وې.
او د ده ښایسته مانۍ هم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه بې رنګه، بې زینته ابادي وه،
دریدلې په بېدیا کې وچه شړه،
دیوالونو یې چاودونه خطیر کړي،
تیرې هرخوا رغړېدلې، په اغزو غنو پټ شوې

❁❁❁

نو زموږه قهرمان ستړ، اخر پوه شو،
چې دمرګ په خوب بیده دی دغه ښار اوس.
رښتینی فرمانروا هلته سکوت دی.
دی یواځې ژوندی سری هلته پاتې
پس له دې نه،
قهرمان ته تفاوت دشپې او ورځې کمېدلو ورکېدلو.
هغه تورې بلاګانې، درانده سیوري،
چې یواځې به د شپې په خوب لیدل ده،
هغه ټول راپاریدلي په بل شان وو.
شپه او ورځې ښوریدل اوس،
هر یو لوري، هرې خواته،
په هغې هسکې ماڼۍ کې ور دننه.
دلته هلته، په هر کونج کې،
درانده سیوري پرېوتل اوس.
قهرمان به هم له لرې هم نژدې نه،
اورېدل ناشنا غږونه.
نو باور به یې کولو،
چې څوك هلته یو له بل سره پوسېږي،
ګونګوسي کړي، ده ته بد وایي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسیسې کړي، توطیې دده پر ضد کړي،
کله کله به یې اواز د قدمونو بیا تر غوږ شو.
په اوږدو اوږدو تورتمو دهلېزو کې.
دا اواز به، زیاتېدلو، په ورو ورو نږدې کېدلو.
بیا به یو دم ودرېدلو.
هره خوا به چوپیایي شوه.
دروازې به چغېدې، بېرته کېدې پورې کېدلې.
چراغونو به ناشنا رڼا کوله،
روښنایي به کمېدله،کمېدله بې سببه.
بیا به پاس دچت دلاندې، یو اواز شولو ناڅاپه،
ده گومان کړو، گوندې هلته،
نامریي یوه مرغۍ ده ښوروي وزر ځانگونه.

❁❁❁

دوزخیان یاغي یاغي ا

کله کله به ناڅاپه،
د ماڼۍ په ژور تل کې،
کوز په ځمکه کې دننه،
هیبتناکه هنگامه شوه.
هم په دغه شور ماشور کې،
قهرمان به اورېدلو، شرنگهار د زنځیرونو.
اورېدو به قهرمان بیا،
له کوم ځایه دورې دورې،
غرهار د توپانونو، هیبتناکه،
کوم جکړ و را روان په بیړه بیړه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډك له قهره له غضبه.
ښكاريده چې
كوم يو نوی پسرلی چېرته روان و.
دې استازي يې د راتلو خبر راوړو.
قهرمان احساس كولو،
چې نه ده ته دا پيغام را استوي څوك،
او نه دغه نوبهار چې را روان دی،
نا اشنا دی، شور ماشور كړي،
دا د ده پسرلی نه دی.
ځكه ځكه،
د جكړ په غرهار او شور او ځوږ كې،
يو ناشنا شانتې اواز ورته كېده هم
دا اواز و ډك له قهره له غضبه،
قهرمان ته گواښېدلو.
لومړی ځل و،
چې دا هسې غږ په ده باندې كېدلو.
ځكه ده په خپل ژوندون كې،
غير له خپل غضبناك غږه،
اورېدلی كله نه و،
د تهديد او گواښ اواز هېڅ
دې اواز خو په ظاهر كې نرمي كړله،
په باطن كې ډك له قهره له غضبه.

❁ ❁ ❁

په هغه جكړ توپان كې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ناشنا اواز را جګ شو،
قهرمان ته يې ويلې:
"د ژوندون له سرچينې نه دې کړم دورې،
بيا دې بوتلم په بې لارو شړو لارو، سرګردانه!"
"ستا يادېږي؟ هغه وخت چې د روغ زړه مېنې ته راغلې؟
هر کلی مو درته ووې؟
په پراخ تندي مو ړ ټولو.
کيلۍ ګانې د کوټو د دروازو، درته تسليم شوې.
تا ته مو ړ در وسپارلو، د هستۍ وجود اختيار ټول."
"تا کړو ځان ته يو نوم غوره:
تا وې "زه" يم، نوم مې "زه" دی.
مو ړ او تاسو يوه پرده ده.
دا پرده مو کړله ورکه.
مو ږه ټولو ستا په ((زه)) کې کړو،
ځان محوه.
تا ويلې:
زه مرکز د ټول جهان يم!
مو ړ باور کړ.
تا به ويلې:
زه واکداره هم د ځمکې د اسمان يم!
مو ړ منله.
تا به ويلې:
زه خو وړيمه دهر شانتې ستاينې.
هم نمانځنې!

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږه ستا په پرستش شوو او سجدې مو د رته وکړې."
"د استوګنې په شروع کې،
تا زيات پام کړو د کاله زېب او زينت ته.
تا ځان هېڅ با خبر نه کړو،
له ژورو تهدابونو، ځمکې لاندې دهلېزونو.
د مانۍ پورتنی پوړ دې کړلو غوره،
د استوګنې ژوند دپاره.
التفات دې نه کولو،
هغو پټو دهلېزو تورتم کونجو ته.
مودې ډېرې شولې تيرې،
تر څومرړ وپوهېدلو،
چې تا ډار لاره بې شانه، له تورتم له تربړمو نه."
"دېوالونه سر تر پايه،
تا کړه پټ په آئينو ټول.
بيا د ځان په تماشه شوې، شامدام ته
د استوګنې له اوله.
ته خو د سره وې خود رايه.
چې هر څو کلونه مياشتې تېرېدلې،
ستا ذاتي استبداد ظلم،
بيا لا نور هم زياتېدلو.
ستا په کار کې، هېچا خو نه شو ويلای.
هم ناڅيزه انتقاد نه شو کېدلای.
تا کړې هيلې، ارزو ګانې، وخت بې وخته.
نه دې صبر حوصله وه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل مرام ته رسېدل تا، بیا غوښتل تل.
په هر آن په هغه آن هم.
غریزې او عاطفې او هیجانونه،
وو د دې هیواد لرغوني اوسیدونکي.
بې پروا به ګرځېدل ازاد سرمسته،
په ځوانۍ او په ښکلا کې.
تل بهار وو.
تا کړه دغه اوسیدونکي، له ځان دورې،
یا پابند تا په قیدو په دسپلین کړل.
تاغوښتل چې،
دوی به ستا خدمتګاران شي،
ستا فرمان ته به سرکیږدي،
نه به شور کړي نه مستي کړي.
تاونه کړای شول چې دوی خپل بندګان کړې.
تا دوی واستول زندان ته.
ځمکې لاندې.
زنداني دتل دپاره ابدي شول.
تا مونده کړه، فقط دوه شیان
غلامان بس:
یو و عقل، بل و فکر.
دواړه ستا مشاورین شول.
بیا دوی واخیسته په غاړه، ستا په امر،
د زندان پهره داري هم.
ربښتیا هم چې عقل او فکر، ستا ربښتیني مریان وو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زندان پهره داران وو، جابران وو.
خو چې کله به يې ستا مشاوري کړه،
ريا کار، متملقه ،چاپلوس وو،
مداحي به يې کوله.
نو ستايل به دوی وهمونه،
ستا د زور د عظمت د اوچتوالي.
جوړول به عقل او فکر،
ستا وهمو ته، دليلونه، منطقي ظاهر علمي ډېر.
"زما دوست زما ملګريه! ای زما "زه" !
تا له ژوند څخه اخر جوړ سرنوشت کړو.
د هغه وخت له شروع نه،
چې فرمان دې کړو جاري خپل.
د ژوندون په قلمرو کې،
تا يوه لار کړله تثبيته له پخوانه،
هغه لار وه دجنګونو، فتوحات افتخاراتو
موږ دا اوس چې،
په دې لاره يو راغلي،
دې پړاو ته رسېدلي،
دا خو ځکه چې دا لار بله خوا نه تله.
چاره نه وه مجبوريت و.
دې منزل ته رسېدل زموږ حتمي و.
په صحرا کې، په بيابان کې،
منډې تړې، ځغلېدل سر ګرداني ټول،
نه دسهوې نتيجه وه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوم بله غلطي نه اشتباه وه،
نه ناوړه تصادف و،
دا د هغه پلان حاصل دی،
چې تا ژوند کې عملي کړو.
دروازې دې کړلې پورې په ځان باندې،
بیا دې ووې:
که څوك نه کړي پیروي زما له شخصه،
هغه څوك زما غلیم زما دښمن دی،
که څوك نه غواړي چې وکړي،
نوکري او غلامي په اخلاص ماته،
نو هغه څوك له ماسره نه دی،
زما نه دی،
مور ګومان کړو،
چې دا هسې بې پروا غټې خبرې،
دا ستا هسې سپك نظر انسانیت ته،
دلالت ستا په نبوغ ستا په عظمت کړي.
چې راستون به شوې د ژوند هرې جګړې ته،
نو به تا داسې ویلې:
- ټول پلونه مې خراب کړل.
هم مې وسیځلې ټولې بېړۍ ګانې،
هم مې لارې ټولې پرېکړې.
د دښمن دیرغل لاره مې کړه بنده."
مور به ویلې:
ته رښتیا لوی مدبر یې، بې جوړې سپه سالار یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږه نه وو پوهېدلي:
تا چې کړله دښمني د کوم غليم سره،
په واقع کې، تا خپل ځان سره دښمني کړه.
که دې ماتې چاته ورکړه،
په جگړوکې د ژوندون تا،
په واقع کې، دا شکست ستا دخپل ځان و.
که تا وتړلې لارې، په يرغل ديرغلگرو،
په دې کار لومړی تا خپل ځان،
کلابند کړو، زنداني کړو.
په ژوندون کې،
تا يوه بله گناه وکړه، ډېره لويه:
زنداني دې جذ بې د ازادۍ کړې .
قدرتونه، د مستۍ د انقلاب دي،
کړه بندي د ځمکې لاندې،
خو افسوس چې،
قدرتونه د تعمير د ابادۍ اوس،
قدرتونه د تخريب د خرابۍ دي.
ځکه ډېر کلونه کيږي،
دوی پراته دي، په تورتم بنديخانو کې،
پر زنځير باندې تړلي.
پيدا کړي دوی بل شان نوې خيرې دي.
ارواگانې د دوزخ ترې جوړې شوې.
کوم قدرت چې نوم يې "مينه محبت" و،
اوس يې نوم د "تنفر" دی غوره کړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرونی قدرت د "عشق د جذياتو"،
نن هغه ځانته "روحي اضطراب" وايي.
د ژوندون يوه غريزه وه،
پرښته وه، شين کميسې،
اوس هغه يوه "پرښته دمرگ د ډار" ده.
تور کميس يې اغوستلی.
عقل او فکر، غلامي ستا ډېره کړې،
ستا ر کاب کې ځغليدلي دي بې شانه،
توان قدرت ورپا تې نه دی،
نور پهره کولای نه شي د بنديانو ..."

✽✽✽

په دې شانې،
دا اواز چې غږيدلو په جګړ کې،
ورو ورو چوپ شو.
خو د ځمکې نه دلاندې د مانۍ په ژور تل کې،
يوه عظيمه هنگامه وه.
شور ماشور پورته کېدلو.
قهرمان په حساب پوه شو،
چې دا هر څه ترتيبات وو،
ديو چا راتلو دپاره،
تياري وه د يو چا پذيرايي وه.
دوزخيانو هلته جشن و جوړ کړی،
منتظر وو، چې به کله رارسيږي،
پرښته د تروږمو اوس.

✽✽✽

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا زموږه پهلوان ستر ښه اګاه شو،
وپوهېد چې:
هغه واړه ارواګانې، دوزخیانې،
قدرتونه د عشق، مینې، ازادي ټول،
زنداني په جېلخانو کې،
یاغي شوي انقلاب کړي.
منتظر دي تروږمۍ ته:
چې بیا لاړ شي،
کړي خراب د اورلمبو کې کلاګانې،
حصارونه،
سیلابونه هم روان کړي، په دښتونو،
غرو رغونو
هم په خاورو کې اوار کړي،
معبدونه مانۍ ګانې،
د فنا په باد برباد کړي، لوړ برجونه،
دېوالونه.

پرښته د تروږمو:

بله ورځ، دا زموږه قهرمان ستر،
شو راپورته له درانه خوبه ناوخته.
د همېش په شان یې وکتل خپل ځانته آئینې کې.
خو هر څومره چې به ځیر شو آئینې ته،
یوه څېره ناشنا ناشنا ورته ښکاره شوه.
ده ونه پېژاند ځان هېڅ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه ځکه،
دده عکس په آئینه کې ډېر مغشوش و.
او عجبه خو لا دا وه:
په آئینې کې دا څېره ورو ورو روانه ورکېدله.
❁❁❁
هم په دې ورځ، چې ماښام شو توره خړه،
را پیدا شوه له کوم ځایه،
راروانه، پټه پټه، غلې غلې،
یوه ناشنا زړه بوډۍ وه.
د ښار لویې دروازې ته ودرېدله.
څېره بده، هم مرموزه.
هیولاوه بد منظرې،
تور کمیس، تور یې پرتوګ، تور یې زړوکی د لوګي وو.
د ښار لویه دروازه شوله برسېره،
په خپل سر له خپل ځانه.
بوډۍ ننوته ښار ته.
دهغې هسکې ماڼۍ په لوري لاړه.
خو ناشنا شانتې بوډۍ وه،
بې له دې نه چې قدم په ځمکه کښېږدي.
د ښایسته زینو نه وختله پورته.
بې له دې نه چې کوم مکث یا توقف کړي،
د مرمرو جګو ستنو نه شوه تېره.
ښایسته ځلانده قصر دروازې ته ودرېدله.
دې بوډۍ بیا،

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه زنځیر د دروازې وشرنګولو،
نه يې وروټکولو،
ور برسېره په خپل سر شوه.
بوډۍ لاړه، شوه په قصر کې دننه.
دا ناشنا زړه بوډۍ خو،
ځېره بده هم مرموزه.
ستر واکمنه پرښته د تروږمو وه.
دا راغلې وه د ستر واکمن دیدار ته.
خو لا اوس هم،
تیار نه و ملاقات ته، قهرمان ستر .۲
پرښته وه ور روانه، ورننژدې شوه.
قهرمان ستر يې له لاسه ونیولو.
بیا موسکی موسکی کېدله.
ځېره بده هم مرموزه.
بیایې وکړو اشارت ناشنا افق ته،
هلته دورې نامعلومه.
بیا يې ووې قهرمان ته:
- ځه چې ځو اوس!
قهرمان زموږ ودار شو،
له دې هسې نا اشنا مسافرت نه.
نو يې دا شانتې ځواب کړو:
زه خو دلته میشته خوښ یم.
ددې ښار په دېوالو کې،
د ښاریانو د ځراغ په پلوشو کې۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستر واکمنې پرښتې ورته په نرمه ژبه ووې:
- خبر نه يې؟ چې اوس دلته خو څوك نشته،
نه کوم ښار شته، نه ښاريان نه څراغونه!
قهرمان په زارۍ ووې:
اخر زه خو، لاتراوسه،
په خپل ژوند پوه شوی نه يم!
نه لذت ما کوم ميندلی! نه ليدلې خوشالي ما!
لا ترننه، لا تراوسه،
حتی نه دی پيدا کړی، ما خپل ځان هم.
لږ فرصت راکړه چې لاړ شم،
يو ځل شاته،
تيرو شوو پړاوو ته بېرته ستون شم.
خپله ورکه، نامعلومه، خو پيدا کړم!
بيا به ځم درسره هر ځای ته چې تلې.
دا زړه بوډۍ موسکۍ شوه، په خندا شوه.
بيا يې ووې:
- خبر نه يې؟
اوس خو وخت ناوخته شوی دی بې شانه.
په شا تګ هم بې فايدې دی، ستا دپاره.
ځکه ته به بيا تکرار کړې،
کړي کړي ګناهونه.
بيا به دروميې، ځغلې ځغلې،
ځانځاني پسې د ځان خپل.
هم په دې سراب پسې به بيا روان شې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اخر کې، یو ځل بیا به،
ته راورسیږې دلته، دې صحرا ته.
قهرمان په زارۍ ووې:
- ته غوږ کښیږده! ....
زه خو اورم یو اواز له لرې ځایه.
زه یقین لرم چې هلته په بېدیا کې،
ما څوك غواړي، ماته غږ کړي.
څوك زما په انتظار دي.
اجازت راکړه چې ورشم.
تپوس وکړم، چې څه وایي؟
زه باور کړم ،کوم مهم پیغام لري زما د پاره.
بوډۍ بیا وموسکېدله، په خندا شوه.
نو یې ووې:
- دا خو زه یم چې راوړی مې پیغام دی، ستا د پاره.
یو پیغام د پیغامونو!
ته پخپله ښه پوهیږې،
چې په سراسر نړۍ کې،
اوس څوك نشته غیر له ما نه.
چې اواز در باندې وکړي.
انتظا ر وي ستا راتګ ته،
یا پیغام کوم در ته راوړي.
کوم اواز
چې اوس ته اورې،
بل څه نه دي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خزان بې رحمه باد دی،
زما دوست زما ملګری،
چې را الوزي په غنو په اغزو کې.
قهرمان يو ځلې بيا پيل په زارۍ کړو:
-اخر دومره خو فرصت لږ شانتې راکړه،
چې يو ځلې، د درياب غاړې ته لاړ شم.
يو وار بيا تماشه وکړم،
د اسمان د آبي رنګه کنارو زه.
د سيند پورې غاړه تېر شم دورې دورې.
دا خپل ځان لږ شانتې هېر کړم.
څو شېبې لنډې خو وکړمه ژوندون زه!
لکه څوك چې هڅه کاندي،
کوم بدخويه، ناکلاره کوچنی په خوب باندې بېده کړي.
په دې شانتې، دا بوډۍ هم،
مهربانه وه بې شانه.
په پسته ژبه لګيا وه، نرمه نرمه،
په ورو ورو يې ورته ووې:
"ای زما د زړه واکمنه!
هر څه تېر دي.
اوس خو ډېر ناوخته شوی دی ناوخته.
د زړه سره! ستا ياديږي؟
په هر لار چې تا ګوزر کړو،
پل معبر دې ورانولو.
په هر سيند چې تېرېدلې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو بيړۍ به دې سېځلې، خپلې شاته.
تا ګومان کړو،
چې په دې شان دغليم لاره شوه بنده،
هېڅ دښمن به، په تاونه کاندي بريد نور.
په واقع کې، ته خو هغه قهرمان يې،
چې دې خپلو فتوحاتو يې مات کړی، مغلوب کړی.
اوس نه پل شته، نه معبر شته، چې پرې تېر شي.
نه کښتۍ شته، نه زورقه، چې په سيند دې پورې باسي،
لارې نشته،
ټولې بندې دي تړلې.
يګانه لار، د خپل ځان د هېرولو،
هغه لار ده چې يې زه درته درښايم.
يګانه پړاو چې هلته،
د خپل ځان له جهنمه، خپل ځان خلاص کړې،
هغه ځای دی،
چې زه اوس تا، له خپل ځان سره هلته بيا يم.

❁ ❁ ❁

د لومړي کرت د پاره،
په خپل ژوند کې،
قهرمان په حساب پوه شو.
بينايي ورته پيدا شوه:
چې هېڅکله، په عالم کې،
تبنتېدلی هيڅوک نه شي له قسمته،
که هر څومره نن سبا کړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرنوشت ته،
بيا سبا دی، بيا انجام دی، خاتمه ده.
قهرمان په ژور تل کې دهستی خپل،
احساس وکړو:
چې مطلق يوازې پاتې دی يوازې،
او فقط يوه لاره پاتې، بله نشته.
هغه لار چې تللې، د ناشنا منزل په لوري،
په تورتمو تروږمو کې،
نامعلومه، بې انجامه....
نو راپاڅېده ولاړ شو.
د تورتم په پرښتې پسې روان شو.
بيا را ووتل دوی دواړه،
د مانۍ له کنډوالو نه،
د لوی ښار له خرابو نه، بيا روان شول،
لاړل لاړل کومې خواته نامعلومه...

۱- د ژوند قدرتونه طبيعي عزيزي عواطف او هيجانونه.
۲- په خپل ځان مېين شعور يواځې د مرگ په مقابل کې خپل تريخ حقيقت ته متوجه کېږي خو ناوخته دی او حتی دا توجه هم صحيح نه وي.
۳- په خپل ځان مېين شعور تولنې او په تولنه کې فرمانبردار ته اړ وي. دا برخه د تير شوي پړاو په بله پرده او ساز کې انعکاس دی هلته د مېني د الهي دا خبرې کوي او اوس يې د مرگ فرشته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه هم چيرې فـرزانه وم فـرزانه يم لا تراوسه
تل بې خوده ديـوانه وم ديـوانه يم لا تراوسه
جدايي نشته وصال دی ځينې بعـد وهم ،خيال دی
له هغه چې همخـانه وم همخـانه يم لا تراوسه
چې راغلی په جهان يم خبر شوی په خپل ځان يم
د رازونو خـزانه وم خـزانه يـم لا تراوسـه
په عـالم زمـا خبرې خلق کـا په نږدې لرې
په وګـړو افسـانه وم افسانه يم لا تراوسه
خوشحال خان ختټك

ځانځاني ښامار

دويم څرخ

يو ځل بيا راستون ښامار شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځو دې توان رسي په لوی درياب کې ګرځه
په ويالـه کې دې زوال وينـم نهنګه

❁❁❁

چا له ډنډه در ګوهر نه دي وکښلي
قيمتي لـولو لالا غـواړه په يم کې
خوشحال خان ختټک

پنځم پړاو

د ژوندون د چينې غاړه په تورتم کې

افلاطوني سمڅه:
وايي وايي:
په قديم يونان کې،
يو لوی ښار د سمندر په غاړه پروت و ا
ښکلی ښار و ،
ملغلره وه نايابه، له دريابه راوتلې.
بيا په دې سيمه راشنه شوه:
يوه ناشنا د ګلو ونه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځو موده ښايسته سمسوره،
هم يې سيوری ، هم يې گل کړ، هم ميوې کړې،
تر ځو وچه شوه خزان شوه.
دغه ونه، د حکمت د ازادۍ د معرفت وه.
خو لا اوس هم، دهغې ونې له تخمه،
کله کله راشنه کېږي، نور ملکو کې،
ښايسته ښکلي گلونه، په باغو ځينې باغو کې.
لنډه دا چې:
په دې ښار کې يو سړی واوسېدلو،
لوی حکيم و، افلاطون د زمانې و.
ستر واکمنه د دې سيمې،
"منيروا" وه۲
الهه دعقل او فکر د ذ کا وه.
زوړ حکيم بيا،
د دې سترې الهې د باغ ماليار و،
د افکارو ښه گلونه به يې کرل تل
د حکمت سمسوره ونه ،
به يې تل سمسور ساتله.
عمر يې تېر کړ په فکرونو په سوچونو،
د عالم پټ پټ رمزونه لټول ده،
يوه ورځ دا حکيم ستر،
خپلو خاصو شاگردانو سره ناست و،
يوه ناشنا کيسه يې وکړه.
ده ويلې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"شاگردانو!
در معلوم دی په جهان کې،
یو موجود په نوم انسان شته.
ښه خبر شئ،
دا موجود زنداني پروت دی په یوه سمڅ کې،
لاس پښې کلکې تړلې،
مخ دسمڅې دېواله ته،
دغار خولې ته دده شاده.
خپلې شاته کتی نه شي.
او بهر له تورې سمڅې په بېديا کې،
یو لوی اور بل دی لمبې کړي.
د لمبو رڼا ترمخه،
راز راز ژوي هم جلا جلا شکلونه،
تل تېرېږي راتېرېږي.
د دوی سیوري بیا ورځې ننوځي مغارې ته،
په دېوال باندې پرېوځي.
زندانیان د مغارې چې هلته ناست دي،
کلك تړلي،
فقطویني هغه سیوري، تور شکلونه،
چې تېرېږي راتېرېږي،
د هغه دېوال دپاسه.
زندانیان په دغه سیورو،
بیا گومان د حقیقت کړي.
شاگردانو! دا انسان دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا جهان د ظواهرو د ده سمڅه ده زندان دی.
حقايق يې ټول اوهام سيوري اشباح دي.
شاګردانو!
که انسان رښتيا طلب د حقيقت کړي،
نو په کار دي، چې راپاڅي،
زنځيرونه خپل خپل مات کړي،
له زندانه خپل راوځي،
بيا بهر له سمڅې هلته،
تماشه د جهان وکړي،
په رڼا د حقيقت کې ..."۳
دا کيسه ناشنا کيسه د زوړ حکيم وه.

❁❁❁

ګومان نه کړمه چې دا به حقيقت وي.
ما ملکونه هېوادونه ډېر ليدلي.
په صحرا کې مامزلې اوږدې کړې.
ځينې ځينې حقايق مې دي موندلي.
څو رښتيا رښتيا خبرې مې راوړې.
يوه دا چې:
زندانيان يو وخت آزاد شول،
بهر ووتل له سمڅې،
چې کتل يې:
يوه سوزانه د اغزو ډکه صحرا وه،
د افق ترکنارو خپره لمنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نژدې هلته، د عالم له پيدايښته،
د يو رود کوږو وږ بستر و په ډبرو کې وچ شوی.
نور څه نه وو...
بله دا چې:
زندانيانوهرې خواته پام نظر کړو،
خو هېڅ شی يې مونده نه کړ.
بس يوازې،
د خزان مازيګری ډك له خپګانه،
تور ماښام خړه تياره وه.
نور څه نه وو...
نه اسمان کې رڼايي کومه ځلانده،
نه په ځمکه کوم چا اور چېرته بل کړی.
نو دوی پوه شول،
چې رڼا هره رڼا که چېر ته وي هم،
هغه هم پټه پرته ده،
د تور غار د ژور تل په تروږمو کې۴
نور باقي داستان عجيبه په دې شان دی...

❁❁❁

مسافر له دورې ملکه.
لاروی د نيمو شپو هم هاغه شانې،
د هغه وچ رود په غاړه،
د تورتمې سمڅې خولې ته،
په عمرو منتظر کښېناست.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رڼاګانې به له غرو راکوزېدلې، په دښتو به خپرېدلې.
ورپسې به بیا روان وو تورتم سیورې.
رڼاګانې به یې دورې ځغلولې، خړولې،
د رڼا لښکر به مات شو، ترورږمۍ به عالم ونیو.
بیا تر شا به یو ناڅاپه د رڼا لښکر راووت.
بیا به سیورې ځغلېدل پناه کېدل تل.
د تورتم او د رڼا دې تلو راتلو،
ځغلېدو راځغلېدلو،
لاروې لږ خبرولو،
چې شپې ورځې دې روانې درومې درومې،
خو خبر له دې نه نه و،
چې له کوم ځایه راځي دوی،
په دې هسې بېړه بېړه،
چېرته ځي د څه دپاره؟
بیا به کله،
یو احساس ۵ شیبه امید، نژدې امید ته ورپیدا شو.
نو خپل ځان ته به یې ووې:
زه ګومان کړم چې اخر به،
په دې سیمه څوك راپېښ شي.
په دې خوا به ګوزر وکړي.
له ملکونو دورې دورې دلته راشي مسافر کوم.
د هغه دورې پراته هېواد کیسې به راته وکړي.
ښایي ښایي چې دورك سمندر غاړو نه خبر وي.
زه به وکړم ترې پوښتنه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسافره ستړی مشې!
په خير راغلې له اوږدو اوږدو مزلو.
راته وايه!
تا خو کړی په ناشنا سيمو ګوذر دی.
په دې خپل اوږده سفر کې کومه ورځ،
مازيګر ماښام ماښام خو به تير شوی چېرته نه يې،
کوم يو کلي نه نژدې ته؟
او بيا هلته، تا به نه وي څوك ليدلي،
لويې لارې په سرناسته،
چې اغوستی شين کميس و؟
او بيا هغې شين کميسې،
تا ته هېڅ پيغام درنه کړ؟
د خپل دورې مسافر تپوس يې وکړو که ونه کړو؟
د کوم ورك سمندر غاړې يادې نه کړې؟
زه بېربېږم چې څو زه هلته رسېږم،
ماښام تېر شپه به نږدې وي،
او هغه به له ډېر زياته انتظاره،
ستړی شوی وي ستومانه،
پاڅېدلې چېرته تللې.
بيا په توره تياره شپه کې به يې څنګ پيدا کومه.
مسافر به جواب راکړي:
- هو – راياد شو.
ما يوه ورځ له سهاره تر ماښامه مزل وکړو.
مازيګر لمر پرېواته بيا،

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخته تنده ستومانتيا وه شونډې وچې،
سر تر پښو په دوړو پټ وم.
په يو کلي مې گوزر شو.
نژدې هلته، د هغې لارې په خوا کې،
يوه د خاورو ډېره گی وه،
پاس پرې ناسته يوه ناشنا عجيبه ښکلې.
شين کميس يې و په تن کې،
يو منگی ډک د اوبو يې خوا کې پروت و.
ما ته ځير شوه په کتو شوه،
خو هېڅ څه يې نه ويلې.
زما سترگو ته يې کتلې په ژور ژور نظر خو،
دې زما له نظر ها خوا بل کوم دورې ځای ليدلو.
بيا يې خپل منگی راواخيست د اوبو ډک.
زما تنده وه بې شانه.
دواړه لاسه دواړه لپې مې ور وړاندې په دعا کړې.
دواړه لپې راته ډکې داوبو شوې.
دمنگي يخې اوبه رڼې اوبه مې ډېرې وڅښې ډېرې وڅښې،
بيا مې نورې په سرباد کړې په مخ باد کړې.
خو ناشنا عجيبه ښکلې،
په خوله هېڅ ونه ويلې.
زه هم چوپه خوله په خپله لار روان شوم.
تلمه تلمه، خو له دورې مې يو وارې،
د اخر کرت دپاره خپلې شاته وکتلې.
هغه ښکلې په هغې خړه تياره کې د ماښام تور،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته ناسته وه، لاناسته،
د چا لاره يې څارله.

❁ ❁ ❁

لاروي بيا،
خپلې شاوخوا ته ښکته پورته پام کړو.
ځانته يې ووې:
"ښه پوهېږم ښه خبر يم،
چې په دې لار به تېر نه شي،
کوم سياح کوم جهانګرد هېڅ
ځکه دلته کومه لاره، نرۍ لار نه ده راغلې.
نه له دې ځايه کوم بلې خواته تللې.
سره له دې هم،
که سياح کوم خپله لاره کاندي ورکه،
او په دې سيمه راپېښ شي.
که هم ستړی وي ستومانه،
په يقين چې دی به تږی وي بې شانه،
دغه تنده به مجال ورته ورنه کړي،
چې ددې وچ رود په غاړه دمه وکړي.

❁ ❁ ❁

نابلد ملګری

لاروی د نيمو شپو و،
د غار تورې خولې ته ناست و،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا وينايې ځانته وکړه:
- دا اوږدې اوږدې مزلې چې ما وکړې.
له بې شماره هېوادونو نه راتېر شوم،
دا مزلې وې بې ځايه.
په بې لارو خطا لارو يم راغلى.
نه پوهېږمه چې کله په کوم ځاى کې،
اصلي لار شوه رانه ورکه،
او راسم په دې دښتو شړو ميرو شوم؟
چاره نه وه، ما خو هېڅ کولاى نه شو.
زوړ اشنا مې و ملگرى همسفر و،
لارښودنه يې کوله.
وې: بلد يمه په ټولو سمولارو.
خو افسوس چې بلد نه و، نابلد و.
دې ملگري زوړ اشنا خو،
په نړۍ کې بل هېڅ شي ته نه کتلې.
پام يې کړلو ايک يوازې،
خپل خپل ځان ته ځانځانۍ ته.
چې په لار کې به يې کله، له کوم چانه تپوس وکړو،
د خپل ځان د ځانځانۍ تپوس به يې کړلو.
يو هدف و بس له ده سره هغه ځان و،
يو مقصد له ټولو پورته: ځانځاني وه.
ځانځاني به چې په هر لوري جولان کړو،
دې ملگري به په هغه خوا ميلان کړو.
ځانځاني به چې په هر طرف اقدام کړو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې ملګرې به هم زر په هغه لورې پورته ګام کړو.
ځانځاني چې به په هر څه کې تکل کړو،
دې ملګرې به هم دا شانتې تکل د لارې مل کړو.
دا ملګری اوس چوپ شوی غلی غلی.
ګومان کړم چې آخر پوه شو.
دا چې موږ دلته دې ځای ته رسېدلي،
په بې لارو شړو لارو یو راغلي.
مګر اوس هم خبر نه دی،
چې نه موږه کوم یو چا یو غولولي،
نه کوم سهوې اشتباه یو دې صحرا ته راښکودلي.
دا قسمت و سرنوشت و،
چې پخپل لاس مو د ځان دپاره جوړ کړو.
ځکه ځکه:
هغه وخت چې دا ملګری هسې هسې مې دخپلې لارې مل کړو،
بیا نو بله چاره نه وه،
غیر له دې نه، چې په دغه لار روان شو،
دغه لار چې لاره نه وه،
غیر له دې نه چې راورسېږو هسې دمه ځای ته،
دمه ځای چې په کې ځای د دمې نشته.
د دې زوړ اشنا ښودنو لارښودنو،
زما سترګې نابینا کړې.
که نه کوم وخت چې مو ځان سمبالولو،
په سفر مو پیل کولو،
هم له هغه وخته دا ټکی معلوم و،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دتګ لاره روښانه رڼا نه ده.
ښې اوږدې سختې مزلې په تورتم کې،
زموږ مخې ته پرتې دي.

❁ ❁ ❁

لاروی د نیمو شپو هم هلته ناست و.
د تورتمې سمڅې خولې ته،
دخوړ وچ بستر په غاړه.
فکر یې کړلو دایې سوچ و:
- رڼاګانې ځغلي ځغلي، له افقه پناه کیږي.
مازیګر لاړو،ماښام رانژدې کیږي.
اوس خو وخت ناوخته کیږي.
بله چاره پاتې نه ده، بله لاره کومه نشته.
ای د ژوند د لار ملګریه!
ای زما پخوانی یاره!
اوس راپاڅه مخه ښه راسره وکړه.
یو له بله جلا کیږو، نور بېلتون دی.
ما تر خپله وسه وسه، ادا کړی،
د دوستۍ، د رفاقت ،د ملګرتوب حق.
خپله خپله قرباني، فداکاري، وفاداري مې درښودلې.
ته چې هر چېرته روان وې زه روان وم.
تا چې هر امر کولو ما په سترګو په لېمو خپلو منلو.
تا چې هره لار ښودله، ما هماغه لار نیوله.
تاویلې: زه مرکز د ټول جهان یم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما باور کړو.
تا ویلې: زه واکداره هم د ځمکې داسمان یم.
مامنله.
تاویلې: د ستاینې د نمانځنې وړ خو زه یم.
ما سجدې درته کولې.
د ژوندون له سرچینې نه دې زه بوتلم دورې دورې،
په دښتو شړو ډاګونو،
په ځوزانو په اغزو کې سرګردان شوم.
اوس نو وایه چې څه وکړم؟
ماته نور څه پاتې نه دي.
د دې دښت غنو اغزو مې پښې ډېرې دردولې.
د دې غرونو تېرو تیږو یمه ژوبل ژوبل کړی.
اوس په دې پښو لینګو کې چې زما دي،
نور مجال نور طاقت نشته،
چې یو ګام بل ،یو قدم بل، نور په تا پسې در واخلې.
چاره نشته.
مخه ښه درسره کړمه جدا کېږو یو له بله.
زما دوست زما ملګریه!
د وداع په دې فرصت کې،
که ګیلې بیانېدی شي یا کېدی شي،
نو بیا زه ګیلې کوی شم، ته یې نه شې.
که شکوې شکایتونه اوس کېدلی،
شکایت شکوې به زه کړم، ته به یې نه کړې،
خو افسوس چې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس مجال نه د شکوو شته،
نه فرصت د ګیلو پاتې.
ځکه وینم هلته دورې.
د شفق رنګین شفق په کنارو کې.
یوه پېښه حادثه لویه روانه.
د ناشنا مرغه ځانګونه، تور ځانګونه پرې خپرېږي،
تورتم کېږي.
هم غرهار هم شور ماشور له دورې اورم.
کوم جګړ توپان په بیړه را روان دی هیبتناکه،
رارسېږي
د دې تورې مغارې په ژور تل کې،
هغه واړه شورشیان ټول،
مینان د ازادۍ چې:
د دې غار په ژور تل کې بند پراته زنځیر تړلي،
هغوی ټول اوس یاغي شوي،
زنځیرونه یې شکولي،
منتظر دي تروږمۍ ته.
چې بیا تا له ځان سره بوزي،
د تورتم دنیا په لوري نامعلومه.
زه به دلته منتظر په تمه ناست یم،
تر څو بیا پسرلی راشي.
بیا یو ځلې سپین سبا شي،
یو ځل بیا دنیا رڼا شي.

❁❁❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بېلتون شپه تورتم نه وه

لاروی اخر جلا شو،
د خپل ځان له ځانځانی نه،
له خپل ((زه)) نه.
د ژوندون د لار ملګري زوړ اشنا سره يې وداع کړه
يو ملګری ګران ملګری که هر څومره جفا کار وي،
خو چې کله بېلتون راشي، جدايي شي،
اوښکې نشي ټېنګېدلی.
يو اشنا پخوانی دوست که ډېر بې رحمه په زړه سخت وي،
خو بيا هم کله چې سپارو، په خپل لاس دی،
د تورتم دنياګۍ غېږ ته،
زړه طاقت کولای نه شي،
غواړي چيغې کړي غوغا کړي.
لاروي دنيمو شپو ځانته ويلې:
- ښه ده، ښه ده،
شپه اوږده مخکې پرته ده.
تر سبا پورې فرصت دی،
چې د ژوند دغه ملګری را په ياد کړم،
په زار زار ژړا فرياد کړم،
اوښکې تويې کړم بارانونه.
ښه ده، ښه ده،
چې په دې شړه صحرا کې هيڅوك نشته.
نه د چا بېګانه سترګې مې د اوښکو تماشه کړي،
نه غوږونه اجنبي شته، چې مې واوري فريادونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه ده ښه ده،
هېڅوك نشته.
په دې زخم به څوك نه دوړوي مالگه د زړه سوي بيا،
نه به څوك وي،
چې زما په پرهار توی كړي،
ترخه زهر د زړه خوړی، شنه سنكيا دهمدردۍ هم.

❁❁❁

لاروی بيا په ژړا په واويلا شو.
دا ژړا په دغه شپه كې توره شپه كې،
ژړا نه وه غلغله وه شور ماشور و.
دا هيجان د نااميدۍ نه وسيلاب و،
انقلاب و ډك له قهره له غضبه.
ده احساس كړو،
چې د ژوند او دهستۍ په ژور تل كې،
قدرتونه زنداني ټول ياغي شوي،
زنځيرونه زولنې هی ماتوينه،
هم برجونه كلاگانې ړنگوينه.
د هستۍ په صحرا باندې دا قهرونه غضبونه،
د ژوندون او سرنوشت نه،
دا نفرت او انزجار سخت،
دغه ټول خبر راوړلو،
چې روان كوم انقلاب دی، كوم سيلاب دی،
د وجود په تاخانو كې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانته يې ووې:
د قسمت او سرنوشت او خدايانو،
فقط يو ځواب پكار دى،
دا ځواب يوه خندا ده،
يوه خندا هسكه خندا چې:
ځمكه ځمكه په لړزه كړي،
دړې وړې هسك اسمان كړي،
اوښكې لاړې په كلار شوې.
ورو ورو لړې شوې غبار شوې،
وركې وركې تار په تار شوې،
دا پرده وشوله پورته،
داسرارو له جهانه.
دا هيجان داسې توپان و،
تا به وې چې يو لوى بند، داوبو بند و،
له تهدابه راچاودلى نړېدلى راويران شو.
په مودو ډنډې اوبه هلته ولاړې،
لاړې لاړې په ځپوځپو سيلاب شو،
لوى ډاگونه ستر دښتونه يې كړه لاندې.
❋❋❋

د ژوندون چينه اخر شوله راويښه، توپاني شوه.
د هستۍ له ژور تل نه شوه راپورته،
فواره شوه، بيا د اوښكو فواره شوه،
دارې دارې، څاڅكي څاڅكي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاروي ته شوه معلومه دا خبره،
چې سرمسته مینان د ازادۍ ټول،
هغه واړه شورشیان یاغي یاغي هم،
را روان دي.
هم خدایان د هیجانونو عواطفو،
بیا راځي یو واري بېرته راستنېږي،
د ده خپل شور او فریاد خو،
د هغوی د راتګ زېری شور ماشور و.
د اسرارو کیلي پټه وه، د زړه په سوز او درد کې.
لکه ځنګه چې رڼا د سپین سبا ځیرې کوي تل د تورتم زړه،
ده هم دا شانتې کړه ځیرې د اوهامو پرده توره
لکه ځنګه چې سکروټې پرتې پټې په ایرو کې،
کله کله رالمبه شي،
دی هم داشان را ولاړ شو له ایرو نه،
د هستۍ خپلې هستۍ خاورو ایرونه.
لکه مار چې زوړ پوټکی خپل ایله په مېړتون کړي،
ده هم دا شانتې دهغې سمڅې خولې ته،
د خپل ځان د خپل وجود یو زوړ قالب ورووست،
کړو غوځار دورې له ځانه.

❁❁❁

لاروی د نیمو شپو چې ګرځېدلو سرګردانه،
د هستۍ وچه صحرا کې،
د ده کلك داسې ګومان و،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د ژوند له سرچینې نه، په بې شماره پړاوونو دورې پروت دی.
خو ناڅاپه یې کتل چې، د چینې په غاړه ناست دی.
په هغو ناشنا شېبو کې چې سکوت و،چوپیایي وه،
ټول وجود یوه صحرا وه،
یوه صحرا دبېدردۍ وه، چوپ خاموشه،
ناڅاپي یوه رڼا و برېښېدله.
بیا غرهار شو،
یوه چاودنه لویه لویه چېرته وشوه،
هلته لیرې د وجود په لوی تونل کې ور دننه.
لاروي خپل ځانته ووې:
"چې داوښکو څاڅکي څاڅکي راروان شول اوس له سترګو،
نو یقین دی:
چې د خوړ په وچ بستر کې به روان شي ډك رودونه، اوبه مستې.
چې په زړه کې د سوزونو د دردونو اور لمبه شو،
چې فریاد چیغه شوه پورته له سینې نه،
نو باور کړم:
چې باغونه به سمسور شي او مرغۍ په شورماشور شي،
چمنونه به زرغون شي،
غرڅنۍ به شي روانې مستې مستې."
لاروي احساس کولو چې سهار را نژدې شوی.
د ژړا نه تر خندا پورې پرته ده لنډه لاره،
لنډ مزل دی.
لاروي خپل ځانته ووې:
"- څه موده به تیره نه وي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې راجګ به له کوم خوا باد سبا شي.
دا استازی د رڼا به الوته کا، په دښتونو غرو رغونو.
بیا به سرې شي بیا به سپینې، دافق کنارې دورې.
دمشرق له سره پالنګه به رڼا کړي سر راپورته.
الهه د پسرلي به بیا روانه خرامانه په دښتو،شنو چمنو شي.
او هم زه به د خپل تورې شپې سفر دلته تمام کړم.
بیا به کړم اوږدې مزلې له سبا سره.
لویې لارې به اشنا وي،
پړاوونه به رڼا وي.

❁❁❁

لاروی د نیمو شپو لا هلته ناست و منتظره،
د تورتمې سمڅې خولې ته.
د سبالار یې څارله.
ده ګومان کړو، چې شفق به یو ځل سور شي بیا به سپین شي
دی به پاڅي راولاړ شي،
په رڼا کې به مزل کړي د رڼا جهان په لوري.
خو افسوس چې:
سپین سبا لرې وتلو، نه راتللو.
توره شپه اوږده کېدله، درنېدله.
نه پوهیږم څه مودې شوې تېرې، تېرې،
څو اخر لاروی پوه شو، ورو ورو پوه شو،
چې به نه کوم مسافر له دورې راشي،
مسافر کوم،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دورك سمندر غاړو نه خبروي.
هم د ليرې هېوادو نه پيغامونه ورسره وي.
نه به سر کاندي راپورته،
د افق له کنارو نه سپين سبا هم.
واړه لارې چې ورتلې د ښار په لورې،
هغه واړه پټې شوې، ورکې شوې په ځوزانو په اغزو کې.
بله لاره پاتې نه ده.
غير له هغې لنډې لارې چې د غار خولې ته ورتلله.
بل سفر په مخکې نه و،غير له دې ناشنا سفر اوږده سفر نه.
چاره نه وه، غير له دې نه چې روان شي،
لاړ شي کوز شي ژور تل ته په تورتم، تورتم دنيا کې.
ځکه ځکه ښکارېدله:
که رڼا که پلوشې وې،
که منبع درڼا ګانو چيرته وي هم،
هغه هم پټه پرته ده د تور غار په تروږمو کې.

زېږنځاى د ښامارانو:

لاروى د نيمو شپو نور خبر نه شو،
چې په څه شانتې روان شو، د تورتمې مغارې د خولې په لورې.
د ماښام ښاپيرکو ځلانده سترګې بې حسابه ورته ځير وې.
د تورتم پهره داران وو، هلته ناست ده ته يې کتلې.
غټوغټو هرې خواته وو جالونه اوار کړي.
تنابونه راښکودلي کلك تړلي.
لاروى په ځان پوه نه شو چې له دوى نه څنګه تېر شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاړو، لاړو....
فقط دومره په ځان پوه و.
چې احساس د بيرې ډار هيڅ ورسره نشته
بيا ليدل ده،
چې روان قدم قدم و، کوزېدلو له زينو نه،
په نرمۍ په آرامۍ ډېر.
دا زينې وې هم اوارې هم پراخې.
د زينو رنګ معلوم نه و.
هم احساس کړو لاروي چې،
د قدم لاندې څه نشته.
نه ډبره کومه ځمکه کلکه سخته.
تا به وې چې هرې خوا ته هر څه موم دي.
يوه ماده پسته سياله هم بېرنګه.
ده ګومان کړو وزن يې نشته،
د بڼکې په شان سپك دى.
په لړزه لړزه روان دى.
په ورو ورو ښکته سقوط کړي.
دغه ځاى يو هسې ځاى و،
چې نه تود و او نه سوړ و،
نه رڼا و نه تورتم و.
دېوالونه ښکاره نه وو.
شاوخواته هر څه ورك پناه پناه وو،
په مغشوش خړ پړ منظر کې.
خو يوازې هلته دورې په يو ځاى کې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تورتم په ژور پای کې،
یوه کوچنۍ شانتې رڼا وه ځلېدله.

❁❁❁

په قدم قدم روان و کوزېدلو،
د ښکې په شان سپك سپك
هغه ټولې غلغلې ټول شور ماشور چې،
پاس د سمڅې په مدخل کې اورېدلو،
د هغو کوم اثر نه و.
نه غړمبا وه د دېوانو، نه شرنګار د زنځیرونو.
نه دربا د ځغلېدو وه د وحشي مست مست اسونو.
نه خو هلته سمندر و، نه دریاب نه یې بستر و،
چې به کله په کلار غلی خاموش و،
بیا به کله توپاني شو له غضبه غرېدلو.
هلته چوپه چوپیایي وه،
بل څه نه وو.
ارامي وه، نا اشنا سکوت، سکون و
هر قدم چې لاروی ښکته کېدلو،
سپین غبار ترې تاوېدلو، خړې لړې زیاتیدلې.
په دې لړو په غبار کې،
ناشنا شبحې جوړېدلې، خوځېدلې هرې خواته.
بیا به تار په تار کېدې محوه کېدلې.
بیا به دورې هلته نورې نوې بڼې، داشباحو راوتلې،
خوځېدلې، هم به تللې هم راتللې، جوړېدلې ورکېدلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه سمڅه ژوندی روح وه لاشعوره،
په سکوت په آرامۍ کې يې ژوندۍ د خيال دنيا وه.
دغه سمڅه ژوندی روح په خوب بيده وه،
هی لګيا وه څه خوبونه ورسره وو روياګانې يې ليدلې،
د خيالونو تصويرو په جوړولو کلکه بوخته.

❁❁❁

مودې ډېرې تېرېدلې،
په دې هسې ښکته تللو.
لاروی ښکته روان و، سپك بې وزنه،
ژور تل ناشنا محل ته کوزېدلو.
سپين غبار و، خړې لړې،
ډوبېدلو، ډوبېدلو.

❁❁❁

پس له ډېر اوږده سفره،
لاروی اخر راورسېد يو ځای ته،
هلته پروت و يو لوی ډنډ عجيب بې شانه.
اوبه ډنډ پکې ولاړې، تاريك تارې.
هم ګنده وې هم راکدې، هم مردارې.
رنګ يې تور و، لکه زړه د تورې شپې تور.
کنارې د ډنډ يې دورې ورکې ورکې ناپيدا وې.
لاروی ښه ورنژدې شو دغه ډنډ ته.
چې کتل يې ، ډنډه ډکه د چيمجو و،
مليونونه مليادونه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې حسابه غټ چیمجي کوچني چیمجي وو په اوبو کې،
ښکته پورته ښوریدل ټول خوټکیدل ټول.
لاروی ورته ښه ځیر شو،
نو لیدل یې چې چیمجیان واړه چیمجیان ټول،
یو دبل په ځان اخته وو، یو د بل په خوړو بوخت وو.
هی لګیا وو یو به یو خوړ بل به بل خوړ.
څیرول و،ماتول و، خړول و.
تماشه وه وحشتناکه لړزوونکې.
بیا به ورو ورو په چیمجیانو کې یو غټ شو.
نور چیمجیان به یې خوړل ډېر.
بیا به نور هم غټېده قوي کیدلو.
دا چیمجی به لوی ماهي شو، مار ماهي شو.
جسامت به یې غرونه غرونه د نهنګ شو.
هی چیمجیان به یې خوړل ټول،
د تور ډنډ اوبه به یې څښلې.
ولږه تنده به یې نوره زیاتېدله.
بیا پیدا به یې پښې کړې،
هم تېرې تېرې منګولې، هم وزرې، هم څانګونه.
هم اور بوز، هم اوږدې داړې، تېز غاښونه.
دواړه سترګې به یې د وینو کټوري شول.
له سپېږمو نه به یې د اور لمبې ختلې.
د چیمجي نه به غر جوړ شو.
نور په ډنډ کې نه ځایدلو.
نو په ورو ورو به روان شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له تور ډنډ نه به راووت.
بیا به تللو پورته پورته.
د تورتمې سمڅې خولې ته.

❁❁❁

له دې هسې تماشې نه،
لاروی لاړلو ډوب شو،
په بې وصفه لوی حیرت لوی تعجب کې.
ډېر خپګان ډېر تاثر ورته پیدا شو.
نو له ځانه یې پوښتنه هسې وکړه:
"دغه واړه ولې ولې په دې هسې شان پېښېږي؟
ولې ولې څه د پاره داسې کېږي؟
ولې ولې څه د پاره؟
معنی څه ده؟ "
دا پوښتنه وه، پوښتنه آخرینه.
ځکه، ځکه دا سوال خو،
د زاړه، زاړه شعور د وروسته پاتې ګرد او خاورې نه راغلی پورته شوی،
بیرته کښېناسته فنا شو په ایرو کې.
پس له دې نه، بیا هېڅکله لاروي ته پیدا نه شو دا سوال نور.
غبارونه شو راپورته.
لړې لړې راپیدا شولې غلیظې.
هر څه پټ شول، هر څه ورك شول.
لاروي هیڅ لیدای نه شو، نه تر مخه نه تر شا خپل.
نظاره شوه ډوبه ډوبه، په ابهام کې په یو خړ تورتم ماښام کې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو له دورې هلته دورې،
لا هغه شان ځلېدله، رڼاګۍ کوچنۍ ناتوانه.
لاروی د نیمو شپو بیا،
چې هر څو نژدې ورتللو،
رڼاګۍ به دورې تلله، دورې دورې ځلېدله.....

❁❁❁

سر الاسرار

لاروی د نیمو شپو نور،
له خپل ځان خبر نه شو چې څه وشو؟
واړه ځمکې اسمانونه سره یو ځای شول،
یو په بل کې شوه دننه.
هم مکان زمان پیوند شول یو له بل سره.
بیا ماضي او مستقبل هم.
دعلم بې انتها دورې قطبونه رانژدې شول.
یو له بله سره غاړه په غړۍ شول.
د هغه حال په شیبه کې،
ټیټ او پاس له منځه لاړل،
هم مفهوم د نږدې والی لرې والی ورك نابود شو.
لاروي د نیمو شپو ناڅاپه ولید،
چې دفتر دزمانې ورته برسېره مخکې پروت دی،
د آغازه تر انجامه.
کاینات بې انتها هم،
له ذرې تر کهکشانه یوه صفحه شوه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا د ده له نظر تېره په یو دم شوه،
دا عالم یوه لحظه ابدیت شو،
هر څه هست وو، هر څه نیست وو، په یوه لحظه شیبه کې.
یو کیهان بې انتها و،
بې حساب کهکشانونه، غبارونه.
جوړېدل پکې لمر، ستوري نظامونه،
څرخېدل بیا، ځلېدل بیا، ورکېدل پناه کېدل بیا.
د ذرې زړه کې رڼا بې انتها وه،
پکې بل لوی لوی اورونه.
چراغو هلته نڅا کړه،
مشعلو هلته ګډا کړه.
دا سپرغۍ وې هرې خواته د نګېدلې،
بیا د شپې په تروږمۍ کې ورکېدلې.
بیا به نور اورونه بل شول،
نور جشنو نه به شروع شول.
ټول سیندونه دریابونه یې لیدل چې،
څنګه درومي، له کوم ځایه را روان کوم خوا روان دي،
هم لیده یې سمندر چپې چپې ستر،
چې موجونه غرونه غرونه،
زغلېدل په کومې لورې؟
کومو غاړو ساحلو باندې لښکرې؟
انسانان یې له نظره تیرېدل ټول،
له آغازه تر انجامه،
چې له کومه پیدا کېږي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

عراده د سرنوشت کومه را کاږي،
چېرته درومي بیا څه شانته فنا کېږي؟
په دې هر څه کې معلوم یو حقیقت ورته ښکاره شو.
که زمان و که مکان و،
هغه واړه بې معنی وو.
که معنی وه فقط یوه وه دا معنی بې معنایي وه.
څکه څکه
که هر څومره دماضي په لوري لاړو دورې لاړو،
که یې سیر وکړو په حال په مستقبل کې،
د زمان له دریاب پورې پورې غاړه هر څه هېڅ وو.
بې شماره کیهانونه، بې حساب کهکشانونه بل څه نه وو.
جزیرې کوچنۍ کوچنۍ وې، ټاپوګان وو..
په دریاب کې نامحدوده ، نامفهومه.
د مکان له درشل ها خوا هر څه تش هر څه خالي وو:
له دې همه واړه تېر شو بیا راتېر شو.
د ذرې په زړه کې ننوت دننه.
هلته هم هغه دریاب و نامحدوده نامفهومه.
بې حسابه کیهانونه، بې شمار کهکشانونه.
جزیرې وې، ټاپوګان وو،
له دې ټولو یو ځل تېر یو ځل را تېر شوو
خو په هر لوري چې تللو،
بس یوازې یوه مانع وه ،یو حایل و،
لاروی ورسره هر ځای مخامخ شو.
دا حایل فقط نشتوالی د معنی و، د مفهوم و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا حایل نه و، دېوال و،
ګیر چاپیره، پاس او لاندې،
له عالمه چاپېر شوی.
دا دېوال د لا یعني و.

❋❋❋

په آخر کې،
لاروی شولو آګاه له هسې رمز نه،
چې هیڅکله باید ده موندلای نه وای.
خو ده ومونده یو سر د ټول اسرارو،
د وجود ا و د هستۍ د رمز و راز
ورمعلومه ورښکاره شوه،
چې عالم او هستي واړه،
بې معنی دي ، بې مفهومه،
لټول د کوم معنی او کوم مفهوم هم.

۱- د اتن ښار د هنر، شعر، ډرامې، فلسفې او دیموکراسۍ زانګو.
۲- Minerva په رومي اساطیرو کې د عقل او ذکا الهه ده چې د هنر ملاتړ هم کوي.
۳- د افلاطون د جمهوریت پنځم کتاب.
۴- یعنې هغه رڼا چې افلاطون په مافوق انساني جهان کې لټوله، هغه هم دننه د انسان په تور تم طبیعت کې پرته ده.
۵- د رښتیني انساني عشق او مینې احساس.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به ځان جهان ښند مه
په آشنا پسې به ځمه
پرې له پاسه قدم ږدمه
که دښتونه بيابان شي

❁❁❁

چې په لاردې هغه ډېردي
يو څو ما غوندې گمراه ښه
خوشحال ختټک

شپږم پړاو

هغه ښار چې تور ښامار ور باندې ناست و

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاه ليلی په تمه ناسته ګريوان څيرې

لاروی د نيمو شپو په ځان پوه نه شو،
خبر نه شو،
چې په هغې توره سمڅ کې څه ورپېښ شول؟
سمڅه څه شوه، لړې څه شوې؟ غبارونه چيرته لاړل.
فقط دومره ورپه ياد شو،
چې هم هلته، په هغې تورتم دنيا کې،
يو تونل و تللی کومې خواته،
پناه شوی پټ په توره توره شپه کې.
او هم هاغه رڼاګۍ کوچنۍ ناتوانه،
دورې دورې په اخر کې ځلېدله.
لاروی په دې رڼا پسې روان شو،
په تونل کې.
خو هر څومره چې نژدې نژدې ورتللو،
رڼاګۍ به دورې تلله.

❁❁❁

بيا يې ناڅاپه کتل چې، هی روان دی، کړې مزلې.
خبر نه شو له تونل نه څنګ راووت؟
رڼاګۍ کوچنۍ ناتوانه څه شوه څه شوه؟
خبر نه و چې له کومو بيابانونو صحراګانونه راتېر شو؟
څه بې شماره پړاوونه تر شاپاتې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاروي يوازې يو احساس کوو چې:
بيړه بيړه عجله جلتي پکار ده،
منډې منډې ضروري دي.
ځانته يې دا وينا کوله:
"- زه بېريږم ډېر بېريږم،
چې به خپل منزل ته ورسم که نه؟
که هم ورسم مقصد ته،
نو ډاريږم چې فرصت به وي تير شوی،
هم به وخت ناوخته شوی وي بې شانه،
بيا به څرنګ خبروم زه د ښار خلك،
چې ښامار بيا را روان دی،
راستنيږي رارسيږي،
ما خو تل ويلي ځانته:
دا اوږدې اوږدې استوګنې په ښارو کې،
ښه کارنه دی.
يو خطر لوی پکې پروت دی، يو ناڅاپه را ولاړ شي.
زه حيران يم.
ښاريان ولې نه بوګنيږي نه ويښيږي؟
ولې نه اوري د ويښ زړه په غوږونو،
پيغامونه پټ پراته په افسانو کې؟
دا خبرې لاروي ځانته کولې،
انديښنو کې ډوب روان په منډو منډو.
نه پروا ورسره د غنو د اغزو وه.
نه سودا ورسره د لارو د بې لارو.

❁❁❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله ورځ چې مازيګر نژدې کېدلو،
نو له ورايه راښکاره شوه په صحرا کې،
ابادي د انسانانو.
ما نيې ګانې منارې لوړې ګنبدې،
د ټاپو په شان درياب کې ځلېدلې.
څنګ چې لمر په پرېوتو شو،
لاروی دنيمو شپو ستړی ستومانه،
تږی وږی شونډې وچې، پټ په دوړو،
اخر ورسېد خپل ښار ته.
لاروی په لويه لار باندې روان و،
ورو ورو ښار ته ورنژدې شو.
چې کتل يې،
په بېديا کې، دهغې لارې په غاړه،
هلته ناسته وه په خاورو،
يوه پېغله نازنينه،
زوړ کميس يې اغوستلی شين بخن و.
اوږدې زلفې پريشانې،
نرمې نرمې دصحرا باد ښوروليې،
دغروب په سره رڼا کې يې د سرو زرو شغلې شغلې کولې.
يو منګی ډك داوبو يې خوا ته پروت و.
بيا دا پېغله نازنينه،
لاروي ته په ځير ځير شوه،
په شېبو شېبو يې ده ته وکتلې.
تر څو ناڅاپه موسکۍ شوه په خندا شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا به وې چې.
له کوم وخته چې عالم راپيدا شوی،
دغه پېغله نازنينه هلته ناسته،
د خپل ورك مسافر لاره يې څارله،
د خپل ژوند او دهستۍ له ژور تل نه،
تمه تمه منتظره وه ديدار ته،
د دې هسې سرگردانه مسافر خپل،
چې دا اوس و، دغه ځای ته خپل منزل ته رسيدلی.
لاروي نا څاپه وليد،
چې دورك سمندر غاړې،
دهغو ابي چشمانو په درياب کې،
نژدې هلته ښکارېدلې.
د ژوندون صبح صادق يې،
دهغو رنگينو شونډو په افق کې،
ځلېدلو خندېدلو.
ناشنا پېغلې نازنينې،
شين کميس څيرې گرېوانې،
اوږدې زلفې پريشانې،
کړو راپورته خپل منگی په دواړو لاسو،
لاروي هم دواړه لاسه کړه ورپورته،
په دعا شو،
دواړه لېږې ورنژدې کړې.
پيغلې تويې ورته اوبه کړې له منگي نه،
يخې يخې رڼې سپينې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاروي کړه تنده ماته خپله خپله،
بيا اوبه يې لپې لپې،
په خپل مخ او په خپل سر هم وشيندلې.
خاورې دوړې د دښتونو بيابانو،
لاړې لاړې صفايي شوه.
د صحرا غبار ګردونه، ټول دردونه زحمتونه،
ورك پناه شول او نابوده.
لاروي په زړه کې داسې زمزمې کړې:
"جينۍ د زړه په کور کې ناسته.
ما په دښتو شړو ميرو کې لټوله.
يخې اوبه دلته منګي کې.
زه وچې شونډې په صحرا کې ګرځېدمه" *
چې بيا وروسته،
لاروي د دې ناشنا پيغلې تپوس د حال احوال کړو،
د ښار خلکو ورته ووې:
"هغه پېغله زوړ کميس خيرې ګريوانه،
چې دلارې په سرناسته وي ملنګه،
د هغې نوم خو ليلى دى،"

❃❃❃

ښار د زړه په سترګو ړوند و

لاروی د نيمو شپو چې بيا نژدې ورغی ښار ته،
نو کتل يې،
ګرد چاپېر له هغه ښاره،

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو خندك، ژور خندك و کیندل شوی.
هم تاو شوی ترې دېوال و،
یو بې شانه لوړ دېوال و،
یو بې شانه لوړ دېوال پلن،
ځای په ځای پکې برجونه تیر کښنونه.
لاروی متعجب شو پرېشانه.

❁❁❁

بیا د لویې دروازې نه لاړو تیر شو، ور دننه شو په ښار کې.
ها خوا دې خوا یې کتلې:
هېڅوك نه وو،
کوڅې تشې لارې تشې،
د کورونو دروازې کلکې تړلې،
هر خوا چوپه چوپیایي وه.
په دې وخت کې را پیدا له کومې خوا شو،
یو سړی و، شا یې کړوپه ، ملا یې کړو په،
هم په دواړو سترګو ړوند و.
یوه امسا یې لګوله، رانږدې شو.
لاروي ترې تپوس وکړو:
"- د دې ښار ماشومان څه شول؟ چېرته تللي؟
نه اواز دخندا ګانو، نه د لوبو شور ماشور شته،"
په شا کوپ ړوند په خندا شو.
یوه خندابده خندا ترخه خندا وه.
نو یې ووې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"له تپوسه دې ښکاريږي،
چې راغلی له کوم ځايه نا اشنايې،
اجنبي يې، مسافر يې، نا بلده،
بې خبره د دې سيمې له رسومه له رواجه.
په دې ښار کې،
ماشومان بې ځايه نه گرځي کوڅو کې،
زموږ ستر واکمن په امر،
ماشومان له کوچنيتوبه روزل کيږي،
چې تور زن شي، مېړني شي، جنگيالي شي،
دهېواد جنگ ته تياروي،
خپل محبوبه فرماندار ته وفادار وي،"
لاروي چې دا خبرې واوريدلې،
نو دچورت په ډنډ کې ډوب شو،
انديښمن شولو بې شانه .

❁❁❁

څو قدمه پرمخ لاړو.
لاروي ليدلې ښځې، له کورونه راوتلې.
غلې غلې په احتياط ډېر، په خلوت کوڅو کې گرځېدلې.
جامې تورې، سرتر پښو په پردو پټې، سترې سترې.

❁❁❁

د کږو وږو کوڅو نه لاړو تېر شو،
لاروی ورسېده د ښار مرکز ته.
نويې پام شو يوې عجيبې تماشې ته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه ماڼۍ هلته ولاړه هسکه دنګه،
زينې، ستنې رواقونه د رخامو د مرمرو.
هم د هغې ماڼۍ خواته،
يومعبد و باشکوهه.
هم يوستر بوډا راهب هلته ولاړ و،
ژيړ کميس، اوږد کميس يې و په تن کې،
ډېر ځوانان هلته لګيا وو
د راهب تر فرمان لاندې.
د معبد په خدمت بوخت وو.
لاروي چې دا حال وليد،
بې اختياره په خندا شو.
ځکه ځکه دا داستان هسې داستان و،
چې ده چيرته اوريدلې په بل ځای کې مکرر و څو څو واره.
لاروی په حساب پوه شو،
چې ده ځان رارسولی دی منزل ته،
خو ناوخته ډېر ناوخته دی راغلی.
اژدها توره بلا له ده نه مخکې،
ډېره مخکې رسيدلې، په دې ښار ده کښېناستلې.
په دې سوچ کې ډوب ولاړ و،
تر څو ناڅاپه يې پام شو،
چې ټول خلك هك حيران هلته ولاړ دي،
ده ته ګوري تماشه کړي.
سترې ښځې ځغلي ځغلي ترې پټېږي،
مخ ترې اړوي له شرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی له ځانه خبر نه و:
چې په سمڅو مغارو کې،
د اوږدو اوږدو استوګنو په مودو کې،
ټول ویښتان یې اوږده شوي، سرببر، ږیره ببره،
ویښتان هر خوا ځوړند ځوړند.
په صحرا په بیابان کې،
د اوږدو اوږدو مزلو په دوران کې،
لاروي د تن جامې وې څیرې شوې،
بیا ټوټې ټوټې نښتلې پاتې شوې په ځو زانو په اغزو کې،
لاروی ښار ته راغلی لوڅ لغړ و.
هم په دې اوږده سفر کې،
لاروي نه هېرې شوې وې خبرې ډېرې ډېرې.
د ده هېرو دلوڅ توب او بربنډ توب معنی مفهوم ټول.
دی حیران و چې څه پټ کړي؟
او دا څه له چانه پټ کړي؟
هغه څه چې ده موندلي وو له ځان سره راوړي،
له هغو نه مقصد داو چې ښکاره شي بې پرده شي.
نو دا ځکه:
لاروی په هغه ښار کې هرې خوا لاړو مشهور په لېونتوب شو.
د ښار خلکو به ویلې: دی مجنون دی.

په ړندو کې یو بینا نوم یې مجنون شو

لاروی د نیمو شپو چې یو ځل ښار ته خپل راستون شو،
د ښاریانو په خندا به ژړېدلو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښاريانو په ژړا به خندېدلو.
کله کله به د دې سيمې واکدار لوی فرماندار ستر،
د جنګونو فتوحاتو نه راستون شو،
توره ډال به يې تر ملا وو،
پولادي زغره په تن نېزه په لاس کې،
په تور اس به سپور روان و.
ښځې نر واړه زاړه به راوتل پذيرايي ته،
قطارونه به د لوی لارې په غاړه دريدل د مخلوقاتو.
هلهلې وې شور ماشور وخوشالي وه.
ټولو خلکو به دايوه چيغه وهله:
"ژوندی اوسې تل تر تله ای زموږ ګران قهرمانه!
جانشين د ستر ايګو ستر پهلوانه!
رب دې درکړي تاته عمر جاوېدانه!"
لاروي به تل ژړلې، په دې هسې خوشاليو.
چې به کله باغي شوي مينان د ازادۍ د سرمستی.
کلك تړلي زولنو کې، زنځيرو کې
په راښکو راښکو روان شول،
زندانو ته ځمکې تل کې،
نارينه به ډېر خپه وو ډېر غمګين وو،
ټولو ښځو ماشومانو به ژړلې.
لاروی به خندېدلو
نو به خلکو يو له بل سره ويلې:
"دا سړی خو لېونی رښتيا مجنون دی!"

❁❁❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څه ته به چې نورو ډېر ډېر پام کړو،
لاروي به ورته هېڅ اعتنا نه کړه.
بیا کوم شي ته چې به نورو نظر نه کړو،
لاروي ته به بې شانه با ارزښته ښکارېدلو.
د ښار خلکو سره شوق و،
د مرغو د ښکار کولو، قتلولو.
لاروي به د مرغانو شورماشور ته غوږ نیولو،
هر ماښام هر مازیگر تل.
له دې کاره به هیڅ نه ستړی کېدلو.
د ښار خلکو به له ونو نه مېوې راټولولې،
لوی خاښونه ځانگې ستې ماتولې پرېکولې.
لاروي به په مودو مودو یوې پاڼې ته کتلې،
چې په څه شان د وږمې په غېږ کې ناڅي
څه رنگونه،
څه بې شانه رڼاگانې په دې پاڼه کې ځلېږي؟
نور به یې هیڅ شی نه لیدلو.
له دې هسې تماشې نه لاروی نه مړېدلو.
د ښار خلك یو پر بل پورې ښبتي،
یو د بل په ښو او بدو تل اخته وو.
لاروی به په یو کنج کې غلی کښېناست،
سر دننه په گرېوان کې چوپ خاموشه،
ځان ترې هېر و، اسمان ځمکه به ترې هېر وو،
ځکه د ښار خلکو به ویلې:
دا سړی رښتیا مجنون دی.

❁❁❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځينو ځينو به هم دا بيان کولو:
"دا سړی خو لېونی دی.
ولې ولې ازاد ګرځي؟
څوك يې ولې نه تړي په زنځيرونو؟
ولې نه استول کېږي کوم زندان ته؟"
بيا به نورو ځواب ورکړو:
"په رښتيا چې دا غريب سروپ لېونی دی.
سره له دې هم زنځيري لېونی نه دی،
ضرر نه رسوي چاته، بې ازار دی.
د ښار نظم ارامۍ ته خطر نشي پېښولی.
بس يوازې،
د کوچنيانو ساده ګانو سات پرې تېر دی."

✵✵✵

لاروي به د ښار خلکو ته دخپل سفر کيسې کړې.
دا کيسې به کم عقلانو ساده ګانو اورېدلې.
خو مانا کومه مانا يې نه موندله په کيسو په افسانو کې.
نورو خلکو به خندلې .
دا خبرې ورته پوچې ښکارېدلې.
بس يوازې،
ماشومان به کله کله د کورونو د قيدونو نه راپټ شول،
لاروي تر خوا به ناست وو چوپ خاموشه.
اورېدل به يې داستانونه د خپل زړونو په غوږونو
ځکه ځکه پوهېدل دوی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کيسو د داستانونو په اسرارو په رمزونو.
بيا به کله چې همدا ماشومان لوی شول غټ سړي شول،
نو به يې هېرې افسانې کړې،
هېرې هېرې معناګانې پټې پټې د ژوندون هم.
دوی به هم په لاروي باندې خندلې.
بيا به دوی هم دا ويلې:
دا سړی خو لېونی رښتيا مجنون دی!"

❁ ❁ ❁

لاروي د نيمو شپو به د ښار خلکو ته ويلې:
"ای ښاريانو راشئ واورئ!
ما ملکونه هېوادونه ډېر ليدلي.
په صحرا کې ما اوږدې مزلې کړې.
تورې شپې په ما راغلې.
په اوږدو اوږدو مودوهم،
د سبا دراتلو لارې ما څارلې.
د تورتمو مغارو په ژور تل کې،
تروږمې مالتهولې.
رڼا ګانې مې ليدلې.
په دې هر څه کې معلوم يو حقيقت راته ښکاره شو:
د زمان د درياب پورې پورې غاړه،
هر څه هېڅ دي.
د مکان له درشل ها خوا.
هر څه تش هر څه خالي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا عالم او هستۍ واړه،
بې معنی دی بې مفهومه.
بې معنی او بې مفهومه،
لټول د کوم معنی دکوم مفهوم هم.
نو دا ځکه:
فقط زه یوازې زه یم، سرچینه د هر څه زه یم،
په عالم کې دعالم د ارزښتونو خالق زه یم.
په جهان کې معناګانې مفهومونه فقط زه ایجادومه
په هستۍ او په وجود کې،
د معنی او د ارزښت که رنګ او بوی شته،
دا زما خلق او ایجاد دي.
که هستي رنګین رنګینه،
دا زما په ارزښت رنګ ده.
که ترې بوی راځي د مشکو د لونګو،
دا زما په معنا ګانو ده خوشبویه، معطره.
او زه وایم:
دهستۍ معنا لیلی ده.
که باور نه کړئ نو ورشئ ورته ځیر شئ!
نو به پوه شئ:
چې زما په معنا څرنګ د لیلی لبان رنګین دي.
بیا زما د ارزښتونو رڼاګانې،
په څه شانې،
دهغو ابي چشمانو په افق کې تل ځلیږي.
او زما د خلقت عطر خوشبوی څنګه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغو زلفو ولولو نه چېې چېې راخېږي،
لاروي به دا خبرې هسې کړلې.
د ښار خلکو به خندلې،
په خپل منځ کې به يې ويلې:
"دا سړی خولېونی رښتيا مجنون دی."

❁ ❁ ❁

کله کله به راغونډ شول،
د دې ښار ټول ساده ګان او ابلهان ټول.
لاروي پسې به لاړل
ځورول ازارول د دوی مقصد و.
لاروي نه به راتاو شول.
بيا پوښتنې به يې کولې ځای بې ځايه.
لاروی خو دې خبرو تپوسونو ځای بې ځايه،
هر ګز نه شو ځورولی.
د ځورونو ازارونو هېڅ پروا ورسره نه وه.
ځوابونه به يې ويل په نرمه ژبه مهربانه.
ساده ګانو به تپوس کړو:
خبر نه يې ليلی څه شوه؟
ولې نه ورځې ديدار ته؟
خبر نه يې؟
سره ډولۍ سمباله شوې.
شاه ليلی دی سينګار کړی پکې ناسته.
ځي روانه ده وړل کېږي چېرته دورې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که سیل کړې زر شه په منډه منډه لاړ شه،
که نه وخت به شي ناوخته،
لیلی تللې ځای خالي ته به ارمان کړې."
ای زما ګرانو دوستانو!
اوس به هېڅ وخت پس له دې ناوخته نه شي.
ما خو ځان رارسولی خپل منزل اصلي پړاو ته.
تاسو وایاست لیلی څه شوه؟
نو زه وایم.
دا زما زړه سره ډولۍ ده،
لیلی دلته ده دننه،
زما ځان زما وجود کې سینګار ناسته.
هر ساعت زما په زړه باندې قدم ږدي.
دا زما زړه د لیلی د قدم ځای دی.
زه ترې یوه لحظه تلای نشم چېرته دورې.
او زما د دې هستۍ د دې وجود له قلمروه،
لیلی یو قدم بهر اېښوداې نه شي.
له کوم وخته چې عالم را پیدا شوی،
لیلی ما سره یو ځای ده.
فقط زه ترې خبر نه وم.
ساده ګانو به ترې بیا پوښتنه وکړه:
"- داته ولې د مرغانو اوازونو ته تل غوږ ږدې،
او هېڅ نه ستومانه کېږې؟
په مودو مودو د پاڼو تماشه کړې،
چې د باد په غېږ کې شنګه د رڼا په مخکې ناڅي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له دې هسې تماشې نه ولې هېڅ نه ستړی کېږې؟
په شپو شپو په ورځو ورځو،
سر دننه په ګريوان کړې،
غلې ناست يې دخپل ځان سره.
ولې ولې له خپل ځانه اخر نه بېزاره کېږې؟"
لاروي به ځواب ورکړو:
"اې زما خوږو دوستانو!
دا مرغۍ چې شور ماشور په باغ او بڼ کړي،
ثناګانې د ليلی وايي.
د ليلی پرستش کاندي.
دغه پاڼه چې ښورېږي، د سبا باد ته رپېږي،
که اواز ته يې غوږ کښېږدئ؟
دا لمنه شين بخنه د ليلی ده شرهار کا.
تاسو واياست:
ولې ولې هميشه سر په ګرېوان يم؟
رانږدې شئ ښه غوږ کښېږدئ!
نو به پوه شئ په اسرارو.
واورئ واورئ دلته دلته،
په سينه کې مې دننه دا بهار دی.
ساده ګانو؟ تاسو واياست:
دا خو زړه دی چې دربېږي.
دا زړه نه دی .
دا دربار د بل څه نه دی،
دا اواز دی د ليلی دقدمونو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساده ګانو دا خبرې هسې هسې اورېدلې،
بې مفهومه بې معنی ورښکارېدلې،
نو به دوی همېش خندلې او ويلې:
"دا سړی رښتيا مجنون دی!"
ساده ګانو که هر څو خندل خندلې،
لاروی نه ځورېدلو.
ځکه ځکه دی اګاه و،
چې په ژوند کې که معنا کومه معنی شته،
دا معنی فقط خندا هسکه خندا ده.

❁❁❁

د هستۍ په خرابات کې شورماشور و.
يوه شپه د شپو روان و لاروی د ښار په منځ کې،
يوه کوڅه وه تنګه تنګه هم تور تمه،
لاروی ترې تېرېدلو.
ناڅاپي يې شول تر غوږه،
غلي غلي اوازونه د خندا د ټنګ ټکور هم.
دی حيران شو.
بې له فکره تامله په اواز پسې روان شو.
کنډواله وه نژدې هلته.
بيا زينې وې ورانې ړنګې ړنګې،
دی ترې کوز شو.
د تور تمو تنګو دهليزونو څخه تېر شو.
په اواز پسې روان د خنداګانو ټنګ ټکور و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دهلېز په انتها کې دروازه وه کلکه پورې،
ده زنځیر د دروازې وشرنګولو.
اوازونه د خندا د ټنګ ټکور ناڅاپه چوپ شول.
دروازه، ورته برسېره په مشکل شوه.
لاروی دننه لاړو.
لویه خونه وه پراخه.
هم په منځ کې د لرګیو لوړې ستنې پېرړې پېرړې وې ولاړې.
چت ورك شوی،
هم کونجونه، دیوالونه واړه ورك وو په تورتم کې.
هر خوا شمعې لګېدلې،
خړې خړې رڼاګانې یې کولې.
د دې شمعو په کم نوره پلوشو کې،
لاروي چې ښه کتلې، هرې خواته یې لیدل چې:
ځوانان پېغلې یو له بل سره غېږ په غېږ وو.
ځینې پټ ځینې لغړ نیمه بربنډ هلته پراته وو.
او د ټولو په لاسونو کې جامونه،
هم په ځمکه هرې خوا ماتې پیالې ماتې کاسې وې.
هلته شاته په تورتم کې،
غټ خمونه ډك خمونه چوپ ولاړ وو،
تماشایې د مجلس کړه.
د مستانو له محفله یو ناڅاپه،
شور ماشور شولو راپورته.
ټولو غږ کړو:
ګورئ څوك دلته راغلی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا زموږ د ښار مجنون دی،
اوس زموږ نن شپه مېلمه دی.
په خیر راغلې ای مجنونه!
دا محفل زموږ محفل ستا خپل محفل دی.
موږ خو واړه ستا په شانه لېوني یو،
ستا په شانه بې خبره له خپل ځانه.
لاروي داسې غږ وکړ په مستانو:
ای ګونګیانو! ټپوسانو! ګیدړانو!
دا مستي ستاسو مستي څنګه مستي ده؟
چې د شپې په تور ټادر کې،
د ښاریانو له نظره پټوئ ځان.
دا محفل څنګه محفل د خوشالۍ دی د ښادۍ دی؟
چې په شړو کنډوالو کې، خرابو کې،
غلی غلی جوړوئ ځان.
زه حیران یم چې دا ولې،
هغه څه چې په رښتیا باید ښکاره وي،
په دې ښار کې تل پټېږي؟
هغه څه چې باید پټ پناه پناه شي،
په رڼا بې پرده ګرځي؟
ولې ولې د ښار ټول ریا کاران فریبکاران ټول،
ځي معبد ته په رڼا ورځ؟
ولې ولې راستکاران ازاد سرمسته،
په تورتمو کنډوالو کې تل پټېږي؟
په کوم ځای کې چې انسان شته،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته سر هلته دماغ شته،
او دماغ کې ازاد فکر مست خيالونه.
نو داستاسو څرنګ سر څرنګ دماغ دی،
چې هيڅ نه در پکارېږي؟
نو يو کار خو ترې نه واخلئ!
ترې نه کار د پښو، واخلئ!
په څلورو خو روان ياست،
په سرونو هم روان شئ!
چې مستانو داخبرې واورېدلې،
شور ماشور يې کړلو پورته.
ټولو ووې:
ای مجنونه! ته رښتيا وايې!
په څلورو خو روان يو،
په سرونو تګ په کار دی.
دا سرونه چې زموږ دي.
غير له درده بل څه نه کړي،
دا سرونه دماغونه بس يوازې دردوي موږ ځوروي موږ.
په دې وخت کې لاروي ته چا تقديم کړه،
پياله ډکه د شرابو.
لاروي ترې يو ګوټ وکړو.
چې کتل يې،
دا شراب ډېر بې مزې تروه تازه وو.
ټنګ ټکور ته يې غوږ کېښود.
ساز بې وزنه او د ساز سرود الات ټول،

(c) ketabton.com: The Digital Library

واړه مات وو واړه ګوډ وو،
هم بدرېخته بد جوړ شوي.
لاروي پوښتنه وکړه چې دا ولې؟
له مستانو نه یو مست داسې جواب کړو:
"ای مجنونه!
دلته وو زاړه خمونه د زړو زړو شرابو.
خو زموږه فرماندار ستر امر وکړ:
د خمونو زړونه مات شول، خیټې څیرې.
سرې سرې وینې آتشینې د خمونو،
شولې توی په تورو خاورو.
دا زموږ ساز او سرود ټنګ ټکورونه،
د ښار لوی راهب خوښ نه کړل.
را په قار شو په غضب شو.
ښکلي ښکلي ربابونه ستارونه یې ټول مات ټوټې ټوټې کړل
بیا ټوټې یې کړلې ښځې د خندق په ژور تل کې.
ښکلي ښکلي سندر غاړي،
ساقیان، ازاد مستان ډېر،
له مودو راهیسي بند دي کلك تړلي زنځیرو کې،
د دې ښار ترځمکې لاندې زندانو کې اوس پراته دي،
او موږ دلته، دهغوی په یاد خاطر تل،
کړو جشنونه پټ بزمونه.
بیا یو مست په سینه باندې ښویېدلو،
په خاپوړو ورنژدې شو.
په نښتلې ماته ژبه یې تپوس کړو:

(c) ketabton.com: The Digital Library

اى مجنونه! راته وايه!
د جهان فرمانداران ټول،
ولې ولې د مستانو نه ډارېږي؟
لاروي ورته جواب کړو:
له مستانو نه ډار ځکه:
چې مستۍ کې تل خطر پروت د راستۍ وي.
له شرابو بېزار ځکه:
که څوك وڅښي قطره دوينو څاڅکی.
نور هر گز اخيستی نشي له شرابو نه لذت کوم.
د ترخو ميو د تريخ حقيقت خوند زغملای نشي،
پرې گومان کوي د زهرو.
بيا يو بل مست را نژدې شو په خاپوړو،
په نښتې ماته ژبه يې تپوس کړو:
"اى مجنونه! راته وايه!
ولې ولې رهبانان د لوى معبد کوي تل کرکه د مستۍ نه؟
ولې ولې د سرود ساز و سرود څخه نفرت کړي؟
لاروي ورته جواب کړو:
هغه څوك چې هڅه کاندي،
چې ژوندي د مرگ له خوند سره اشنا کړي،
نو دا هسې څوك هېڅ وخت زغملای نه شي،
چې يې ننوځي زړه ته،
شور لذت د ژوندانه کوم.
هغه څوك چې ږدي غوږونه د امواتو غږ اواز ته،
نو دا هسې څوك هېڅ وخت اوريدی نه شي ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هستۍ او د ژوندون سازو سرود بيا. "
بيا يو بل مست په سينه سينه راوښويېد.
داسې ووې:
"ای مجنونه راته وايه!
ته زموږ پېتو جشنو کې ګډون نه کړې،
خو همېش ښاد او خندان يې.
نه کوم جام څښې د شرابو،
بيا نو څنګه همېشه مست لېونی يې؟"
لاروي ورته په دې شان جواب ورکړو:
"ای زما خوږو دوستانو!
خبر نه ياست تاسو څه ياست؟
تاسو واړه قربانيان ياست،
بې ګناهه قربانيان د اژدها ياست.
دا خو هغه اژدهاتوره بلا ده،
چې دزړه په کنډوالو کې ستاسو ناسته ده ، ميشته ده.
خبر نه ياست تاسو څه ياست؟
تاسو واړه زندانيان ياست،
زنځيرونه زولنې درنه چاپېر دي.
دا خو هغه تور زندان دی،
چې په خپل لاس مو خپل ځانته دی جوړ کړی اباد کړی.
د دې ښار مستان چې جشن کړي ښادي کړي،
ته به وې کوم ماتم دمرګ ماتم دی.
په دې ښار کې هوښياران چې بيا ماتم کړي،
ته به وايې اموات مړي دي اختر کړي خوشحالي کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رښتيا چې د ريا او دوه رنګۍ دغه انجام دی.
هغه څوك چې غولول کړي،
په اخر کې د خپل ځان په غولېدو شي.
هغه څوك چې ريا کار وي فرېب کار وي،
په خپل لاس خپل ځانته دام ږدي،
په اخر کې ددې خپل تزوير په دام کې ځان راګير کړي.
ای دوستانو!
راته واياست!
له نېشو نه له مستۍ نه مو مراد او مقصد څه دی؟
فقط يو څه:
هېرول دواقعيت دي نه موندل د حقيقت کوم.
شرابونه پيمانې ډکې تشېږي،
هدف څه دی؟
فقط يو څه:
چې دردونه د خودی د ځانځانۍ لږ څه ارام شي لږ قلار شي.
او نه دا چې د خودۍ د ځانځانۍ څخه ازاد شي،
له خپل ځانه بهر لاړ شئ.
ای زما خوږو دوستانو!
دا ژوندون زما ژوندون خو بل څه نه دی،
يوه تنده سراسر بې انتها ده.
دا هستي زما هستي خو بل څه نه ده،
دا يو شوق يو اشتياق دی نامحدوده،
که شراب خورم نو په کار دي،
چې دا هسك هسك اسمانونه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي پيالې پيالې جامونه،
په کې مې وي سمندري دريابونه،
سره شراب وي آتشينه په سرو وينو د شفق رنګ،
هم زاړه وي د دې زوړ جهان همځولي.
که نشه کړم، که مستي کړم،
نو زما هدف دانه وي چې ځان هېر کړم جهان هېر کړم،
يا ښادي يو څو شيبې لنډې شيبې کړم.
ډېر وخت کېږي له دې هسې لنډو لنډو،
تېرېدونکو ښادۍ ګانو څخه زه يم راتېر شوی.
دا زما شراب خو هسې شان شراب دي،
چې ړانده ړانده چشمان پرې رڼا کېږي بينا کېږي.
دا زما مستي خو هسې شان مستي ده.
چې کاڼه کاڼه غوږونه پرې خلاصېږي.
نشه ستاسو خو زحمت لويه خواري ده،
چې پرته ورته په مخکې هوښياري ده،
بد فرجامه، خاتمه يې سردردي ده.
او زماپه بې هوشۍ کې بېخودۍ کې،
د خودۍ دځانځانۍ رنځونه تللي تر شا پاتې،
په پړاو پړاو ترې دورې يم راغلی.
ای زما ګرانو دوستانو!
تاسو واياست چې زه څنګ بې ميو مست يم؟
خبر نه ياست،
دا چې زه مستي مستي تل دايمي کړم،
د ليلی سترګې خمارې زه پرې مست يم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورشئ ورشئ د لیلی سترګو ته ځیر شئ!
هلته هلته لیدل کیږي دهستۍ خمارستان لوی.
خو ډارېږم چې به تاسو هلته هیڅ شی مونده نه کړئ.
ځکه ځکه د لیلی دیدار د پاره خو په کار ده،
د دې لمر ځلانده سترګې په شان سترګه،
نوراني لویه روښانه.
د لیلی عشق دریاب دی.
ستاسو زړونه تش رګونه،
خالي تش تش حبابونه،
خبر نه دي له محیط نه، نه خبر له ژور تله.
د لیلی د عشق دپاره،
زړه په کار دی ناپایابه نامحدوده،
هسې زړه چې که ورتوی ستر اوقیانوس لوی سمندر شي،
په کې ځای شي، پکې ورك شي څاڅکي څاڅکي ... "
د مستانو مجلس چوپ و.
هرې خواته یو مطلق سکون سکوت و.
همه واړه سر ترپایه غوږ نیولي.
لاروي بیا، د دوستانو په محفل کې.
دا ناشنا خبرې وکړې:
"ای دوستانو!
لږ راپاڅئ راولاړ شئ!
د دې دشت وچ وچ ځنګلونه وچې ونې بې ثمره،
واړه واړه ماتې غوڅې کړئ له بېخه له ریښې نه.
بیا په اور باندې لمبه کړئ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

اغزي غنې د صحرا د بيابان خپل.
هم مستان زنځير تړلي په تور تمو تاخانو کې،
را ازاد کړئ! زولنې کړئ ماتې ماتې.
هم د زړونو کنډوالې کړئ ړنګې ړنګې.
کوم ښامار چې پکې ناست دی،
دا ښامار ترې رابهر کړئ.
بيا حلال دغه ښامار کړئ!
د ښامار وينې بيا توی کړئ،
په دې سيمه په دې خاورو.
ځکه ځکه:
طبيعت ستاسو نه غواړي قرباني اوس،
لويه سخته قرباني هم،
قرباني د تور ښامار مار.
دا دښتونه، وچ ډاګونه، جل وهلي ځنګلونه،
خزان شوي چمنونه،
واړه تندې دي ځپلي، سختې تندې.
بس يوه تنده:
د ښامار دوينو تنده.
نو به هله ددې دښت ځمکه لمده شي،
ناشنابوټي به له دې نمناکو خاورو کړي سرپورته.
شين کميس به يې په تن وي.
شورماشور به شي راپورته په جهان کې.
هنګامې دنوي ژوند به راپيدا شي.
نو به هله د زړګي په نوي کور کې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوي نوي چراغونه رڼا وکړي.
نو به هله د هستۍ خمارستان لوی،
په هغو ابي چشمانو کې مونده کړئ.
نو به هله درمعلوم شي پټ رمزونه پټ رازونه،
د مستۍ دایم مستۍ، د ازادۍ دلیونتوب ټول..."

❁❁❁

دغه شپه عجیبه شپه وه.
د لومړي کرت د پاره،
دا ناشنا خبرې ټولو اورېدلې دخپل زړونو په غوږونو.
د لومړي کرت د پاره، چا خندا تمسخر نه کړو.
خلکو نه وي: "دا سړی خو لېونی دی".
لاروي د نیمو شپو خبرې کړلې.
د هغه محفل مستانو اوریدلې.
دې خبرو کې مستانو پیدا کړي بیا موندلي،
کوم رنگونه کوم بویونه د معنا وو.
دغه شپه عجیبه شپه وه.
د لومړي کرت د پاره د دلبرو مهرویانو شهلا سترگې،
ځلیدې لکه چینې رڼې رڼې د غرو رغونو.
هم د نجونو خپرو زلفو پرېشانو،
خپرولو تازه عطر د صحرا وحشي گلانو.
هم د سروشونډو بوسه کې مزه گې وه،
د گورگورو د ممانو.
د وحشي وحشي میوو، د لوړو غرونو ځنگلونو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه شپه عجيبه شپه وه.
هر هر ګوټ د سرو شرابو سور انګار و.
د ژوندون عجيبه اور يې په سينو کې بلولو.
هر هر څاڅکی د سروميو يو مشعل و.
کنډوالې د زړونو يو دم چراغان شوې.
او مستانو د لومړي کرت دپاره،
په مستۍ خپله نشه کې،
يوه ناشنا مزه موندله.
دا لذت مرموزه خوند دازادۍ و.

❁ ❁ ❁

د مرګي سيوری روان و ژوندي سري ور پسې تلل

يوه ورځ د ورځ چې لمر تلو پرېوتلو،
د مغرب په لوري ښکته،
او هم سيوري اوږدېدل تړول،
د مشرق په لور دښتو کې زغلېدل پناه کېدل تړول،
لاروي له ورايه وليد چې د خلکو لويه ډله وه روانه .
يو تابوت د يو څو کسو په اوږو پروت، د دوی سيوري تلل ترمخه،
دوی تر شا پسې روان وو
د بيديا دښتو په لوري تلل له ښاره په وتو وو.
دهغې ډلې ترمخه،
د ښار ستر راهب په اوږد زېړ کميس کې،
په وقار په تمکين ورو ورو به قدم په قدم تللو.
چې دخلکو ډله کله د تابوت سره رانږدې شوه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاروی ورته د لار په منځ کې ودرېد.
داسې ووې:
"ای ښاريانو! راته واياست!
دغه بار څرنګ دروند بار دی،
چې يې تاسې په اوږو وړئ؟
او دا ولې په خپل سيورو اوږدو سيورو پسې زغلئ؟
خبر نه ياست چې د سيورو سرعت زيات دی چټك زغلي؟
پسې نشئ رسېدلای.
دغه دروند بار چې راکاږئ،
دا درانده درانده ګامونه چې را اخلئ،
ګومان نه کړم چې به ورسوي تاسې کوم منزل ته."
ستر راهب ورته په قهر وکتلې.
په ترخه ژبه يې داسې ځواب ورکړو:
ستا هستي ده يوه ونه،
بې ثمر ه وچ اغز نه،
نه احساس د خوشالۍ کړې نه دغم کړې.
زړه دې تور لکه لوګی دی هسې کلك لکه ډبره.
نه د ژوند درسره سوداشته.
نه د مرګ درسره پروا شته.
خبر نه يئ چې انسان په مړي ژاړي؟
بيا په غم او په ماتم په احترام ډېر،
دا خپل مړ دوست او خپلوان خاورو ته سپارئ.
هم کلونه وروسته ورو سته ارمانونه کړئ افسوس کړئ،
دغه مړی يادوئ تل."

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاروي چې دا ځواب په غوږو واورېد،
نه حيران شو، نه يې وكړو تعجب كوم.
خلك لاړو له تابوت سره.
لاروی هم په هغوی پسې روان شو، بهر ووتل له ښاره،
د ښار لوی دېوال نه شا ته هديره وه.
په يو كنج كې كيندل شوې وه يوه كنده ښه ژوره.
هم په خوا كې يې د خاورو يوه ډېرۍ وه.
تورې خاورې تورې تورې بوی د نم ترې خپرېدلو.
څو سړي هلته ولاړ وو منتظره،
كلنگونه هم بېلونه ورسره وو
د راهب په لارښودنه،
ډېر اوږده او جنجالي مراسم طی شول.
تابوت كښيښود شو په قبر كې دننه
تورې خاورې پرې انبار شوې.
د هغه مړي پېښو ته راهب ودريده ولاړ شو،
مخامخ دمغرب لور ته،
با شكوه با عظمته لوی راهب و.
مخ څېره ساكن ارامه،
هيڅ كوم چاته يې نظر نه كړو
زېړكميس اوږده لمن يې د ماښام باد ښوروله
خلك ټول ترې نه چاپېر وو.
راهب پيل كړو په خبرو،
جگ اواز يې يو نواخته ناموزونه.
د بيان په لومړي سر كې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راهب داسې څه بيان کړل،
چې هېڅوك يې په معنی نه پوهېدل هېڅ.
خلکو ووې: دا دعا ده مناجات دی.
بيا له "اما بعد...." نه وروسته،
ستر راهب د هغه مړي نيك اعمال په نيکۍ ياد کړل.
له بيان نه ښکارېدله،
چې دا مړی په ژوندون کې داخلاقو نمونه وه،
د نيکۍ عالي مثال و
بيا راهب ستر،
د يو پټ مرموز جهان کيسې شروع کړې.
وې: "د مرگ له درشل ها خوا بل ژوندون شته،
هم بهتره هم بر تره".
وې: د دې دنيا خواري څه خواري نه ده،
همه واړه گذري دي.
رښتينی درد او عذاب دی بل جهان کې چې ثابت دی ابدي دی."
وې: "ددې دنيا عزت مال او دولت ته نظر مه کړئ،
ځکه دا شان خاورې کېږئ فنا کېږي."
بيا يې ووې:
"- بس يوازې،
ښه عمل دلارې مل دی بل جهان کې.
ښه عمل بس قناعت دی اطاعت دی.
دا خالي کالبد فاني دی خاورې کېږي.
مگر روح هېڅکله نه مري، کوي عمر جاوېدانه.
دغه روح يوه سپرغۍ ده،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوتلې د بقا د اور له زړه نه.
بېرته ځي له هغه اور سره یو ځای کیږي.
روح یو څاڅکی د باران دی،
ځي تویېږي په دریاب کې،
په دریاب د سعادت او نیکمرغۍ کې تل ترتله...،"
چې راهب ستر کړلې ختم دا خبرې سترې،
لاروی دنیمو شپو پاڅېد ولاړ شو.
خلك يې داسې مخاطب کړل:
"ای ښاریانو!
سیوری مخکې تاسو ټول پسې روان وئ.
دغه سیوری د مرگ سیوری تاسو ټول ورپسې زغلئ.
ما خو تاسو ته ویلې: له دې منډو نه به هېڅ په لاس درنه شي.
خبر نه یاست، ښکار د سیورو اسان نه دی،
سیوری چا نیولی نه دی".
لاروي دهغه قبر له سینې نه،
د نمناکو تورو خاورو تازه خاورو.
یو ښه موټی ډك راواخیست.
دغه موټی يې دخاورو،
د ماښام نري باد کې په هوا کې،
د مشرق په لور غوځار کړو.
بیا يې داخبرې وکړې:
"موټی خاورې تاسو ولیدې چې باد یوړ ې دورې دورې.
د دې خاورو هر ذره به بیا ژوندون کړي،
مگر نه دا موټی خاورې چې باد یوړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نه دغه موټې خاورې به کوم ژوند دوباره وکړي،
چې دا تاسو اوس اوس کښېښود په دې ګور کې.
خلکو پوه شئ!
نه قطره شته چې دریاب کې چېرته توی شي.
ځکه ځکه:
نشته نشته کوم دریاب نه سمندر کوم.
نه سپرغۍ شته چې یو ځای شي د کوم اور د سرې لمبې سره.
ځکه ځکه:
لا تر اوسه اوربل شوی چېرته نه دی.
راته وایاست: هغه موټې خاورې څه شوې؟
ستاسو پام ګرځول شوی دی نیستۍ ته،
دا خو ځکه چې هستي شي درنه هېره.
ستاسو زړونه هدیرې دي،
پکې ښخې د امواتو خاطرې دي.
دا خو ځکه:
چې په زړه کې مو پیدا هېڅکله نه شي،
د حیات سره تړون کوم،
شوق، ارزو د کوم ژوندون کوم.
ای ښاریانو!
ولې دا پوښتنه نه کوئ له ځانه:
که دا مړی نیکوکار و، ولې مړشو!
نو پخپله به دا هسې ځواب وایاست:
چې له مرګ سره دنیکۍ او د بدۍ څه پروا نشته،
ماورا دی هم له خیره هم له شره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرگ نیستي ده د ښو بدو.
مرگ عدم د خیر او شر دی.
د مرگي فکرونه څه دي؟
بس مرگونه د فکرونو.
د مرگي هیله ارزو خو مرگ د هیلې د ارزو دی.
که نیکي شته که بدي شته،
بس په دې ژوند او جهان کې موندل کیږي.
او په کار دی،
چې په دې ژوند او جهان کې مکافات شي مجازات شي.
ځکه ځکه بل به نه وي کوم فرصت دا هسې هسې.
هغه څوك چې قناعت کړي اطاعت کړي،
غلامۍ ته غاړه ژر ږدي،
دغه واړه مجازات کړئ.
هغه څوك چې شور ماشور کړي بغاوت کړي،
د انسان وړ د ستاینې مکافات دی.
ای ښاریانو!
ستاسو جسم که فاني دی،
ستاسو روح هم باقي نه ده.
له دې جسمه هم لا نوره زیاته گذري فاني ده.
تاسو کله چې خیل جسم خپل کالبد خاورو ته سپارئ،
له دې کاره لا پخوا تاسو پخپل لاس،
خپله روح پخپله وژنئ.
بیا د گور تر غاړې پورې،
دغه مړه بې ژونده روحه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

درنده شخه یخه،
په اوږو خپلو راکاږئ.
راته وایاست:
ایا تاسو پر ملا خپله پر شا خپله،
د دې دروند باراحساس نه کړئ؟
دا دروند والی ددې پیتې خو زه وینم،
سراسر ستاسو وجود کې،
دا ملاګانې ټیټې ټیټې،
دا سرونه ښکته ښکته،
دا مخونه زیړ بې رنګه،
دا لینګې کاږه واږه هم،
دغه واړه حکایت کړي،
له دې هسې درانده باره شکایت کړي.
ای ښاریانو!
خبر نه یاست تاسې مړه یاست.
روح مو مړه ده فنا شوي.
تاسو ټول خو بس یوازې،
اشباحګانې بې ژوندونه خیال او خوب یاست.
تاسو څه یاست؟
بس یواځې یوه هیله بې مفهومه،
یوه تمه نامعلومه د یو بل موهوم ژوندون یاست.
تاسو ټول پخپله سیوري یاست د مړو د امواتو.
ای ښاریانو!
که لا اوس هم،

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه در پاتې د ژوندون شوق او ارزو وي،
نو دا مړی لږ څه هېر کړئ،
په ژوندون پسې روان شئ،
که لا اوس هم،
کوم هوس د ازادۍ ستاسو په زړونو کې باقي وي،
نو خپل ځانته هسې وایاست:
چې تر ټولو زحمتونو عذابونو،
په واقع کې،
لوی زحمت عذاب همدا دی،
چې دا اوس پکې اخته یاست.
او تر ټولو درندو پیټو نه درونډ پېټی بل یو نشته،
واقعي تر ټولو درونډ بار خو همدا دی،
چې دا اوس مو په شا پروت دی...

❁ ❁ ❁

لاروي دا بیان کړلو.
شاوخوا راغونډ ښاریانو هی سرونه ښورول خپل.
په افسوس په تمسخر یې یې یو له بل سره ویلې:
"دا سړی چور لیونی رښتیا مجنون دی."
بیا په خړ تورتم ماښام کې،
یو په بل پسې روان شول، ستنېدل د ښار په لوري.
لاروی هلته هم هغسې ولاړ و،
هی خبرې یې کولې،
خبر نه وچې نژدې په هغه ځای کې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅوك نه وو پاتې شوي چې د ده خبرې واوري.
بس يوازې هلته دورې،
يو ډنګر كوڅه ډب سپى و پروت په خاورو،
لاروي ته يې كتلې چوپ خاموشه.
لاروي خبرې كړلې.
دا خبرې دماښام نرئ وږمې بيا،
وړلې وړلې د مشرق په لوري دورې،
له كوم ځايه چې رڼا د سپين سبا را پورته كيږي.
❁❁❁

د ړوندو ښار د خطر سره مخامخ و.
په اخر كې د ښار خلكو،
كه واړه وو، كه زاړه، كه ښځې نر وو،
لاروى د نيمو شپو يې پېژندلو.
اوازه يې د شهرت هر خوا خپره وه.
ځينو خلكو به ويلې:
دا سړى اصلاً له عقله بېګانه و،
ګرځېده به په بې لارو شړو لارو.
تر څو بالكل لېونى شو
اوس لګيا دى په دې ښار كې لېونتوب كړي.
او دا هسې شان بې قيده ګرځېده يې ښه كار نه دى،
څه تجويز ورته په كار دى."
ځينې نور بيا معتقد وو،
چې دا شخص عادي شخص نه دى.

(c) ketabton.com: The Digital Library

روحاني دی قلندر دی،
لوی خاوند د کراماتو مقاماتو،
په کلام کې یې پټ پروت غیبي پیغام دی.

❁❁❁

ښکاره نه شوه،
چې له دې دواړو خبرو څخه کومه یوه رښتیا وه حقیقت و.
یا دا دواړه ډلې تللې په خطا وې؟
لنډه دا چې،
بله ورځ، ورځ د بازار وه.
ګڼ شمېر خلك وو غونډ شوي،
د ښار منځ کې ازدحام و.
لاروي خلکو ته دا بیان شروع کړو:
"ای ښاریانو!
په یو وخت کې دلته ښکلی ښایسته ښار و،
چمنو نه شنه ځنګلونه ترې چاپېر وو.
مست سیندونه ډك رودونه،
په دې سیمه کې په هره خوا روان وو،
لویې لارې هر خوا تللې رسېدلې.
ماشومان به لوبېدل د سیند په غاړه،
ښه ځوانان وو ګرځېدل به،
ښکلې پیغلې سینګار کړې نخېدلې.
هم د میني راز او نیاز و،
ښکلول وو،زغلول وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

محبت و صفايي وه.
ای ښاريانو! راته واياست!
ګڼ ځنګلونه شنه باغونه،
واړه چا په اور لمبه خاورې ايرې کړل؟
د دښتونو غرځنۍ هم له کوم چانه ترېدلې رمېدلې؟
دلته ښار و اوسيدل پکې ښاريان ازاد سرمسته،
نه بې بې وه نه بادار نه فرماندار وو،
نه نوکرو،نه مريان نه وينځې مينځې.
دغه ښار يو هسې ښار و،
نه خندق ترې نه چاپېر نه کوم دېوارونه حصار و.
ای ښاريانو! راته واياست!
هغه څه شو؟ چا ويران کړو چا تباه کړو؟
څه بلا توره بلا شوه پرې نازله؟"
دښار خلکو دا خبرې اوريدلې،
په قاه قاه به يې خندلې او ويلې – دا سړی رښتيا مجنون دی.
ځکه ځکه:
چې پخپله دوی ته ياد و، د دې سيمې حال احوال زوړ.
هم پلرونو له نيکونو له اجدادو روايت کړو،
چې همېش له ښاره تل پروت دا خندق دا شان دېوال و.
بهر هلته تل تر تله دا ډاګونه وچ دښتونه سپېره غرونه.
او دننه د ښار منځ کې،
همېشه دا شان ماڼۍ ولاړه هسکه،
پکې ناست تل زمامدار لوی قهرمان و.
هم پلرونه هم نيکونه يې تېر شوي واکداران زما مداران د خپل زمان وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاروي خلکو ته بيا دا شان بيان کړو:

"ای ښاريانو! راته واياست!

د دې سمې لويې لارې چا ويجاړې کړې نابودې؟

د دې لارو سمو لارو لوی پلونه،

چا ويران کړل چا خراب کړل؟

تاسو نه ګورئ چې تاسو،

ځان پخپله په خپل لاس قلا بند کړی؟

په خپل لاس مو تور زندان ځانته جوړ کړی؟

که پوهيږئ،

دغه کار ستاسو بې ځايه بيهوده دی.

ځکه هيڅ کوم غليم نشته،

چې حمله په تاسو وکړي له کوم بل غليم هېواده.

او نه بل کوم لوی خطر شته.

کوم خطر چې ورسره واړه مخ ياست،

هغه دلته په دې ښار کې دی دننه.

کوم غليم چې په رښتيا د ښار دښمن دی،

هغه هسې سړي خور دی،

چې خوراك يې ستاسو زړه دی ستاسو وينې دماغونه.

دا غليم بل ځای کې نه دی،

د دې ښار په منځ کې ناست دی.

اوس نو واياست!

دا پاخه لوړ ديوالونه حصارونه،

دا خندق ژور خندق د څه دپاره؟

ای ښاريانو! دا زما خبره واورئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه یوه ورځې د یو ښکلي ښایسته ښار نه بهر لاړم.
چې اوس راغلم بیا راستون شوم،
هغه ښار مې مونده نه کړو.
د هغه په ځای څه وینم؟
کنډوالې ویران ویجاړې،
او په دغو کنډوالو کې یو ښامار پروت."
دا خبرې چې ښاریانو واوریدلې،
دا کرت چا نه خندلې.
خو بیا هم دوی یو له بله سره ویلې:
"دا سړی رښتیا مجنون دی لیونی دی".

❁ ❁ ❁

لاروي دنیمو شپو یوه ورځ راپاڅېد،
د ښار خلك یې مخاطب کړه،
دا بیان یې ورته وکړو:
"ای ښاریانو!
خبر نه یاست؟
چې یو وخت خو ددې سیمې زما مداره،
الهه د نوبهار وه؟
ټول عالم یې پرستش کړو،
نیکمرغي وه، خوشالي وه.
او اوس وینم چې هغه د مینې خدایه،
تاسو ټولو هېره کړې ترکه کړې،
په دردونو په رنځونو مو ځانونه اخته کړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

په او هامو کې ډوب شوي،
په غمو مصيبتونو گرفتار یاست.
ای ښاریانو!
ايا تاسو احساس نه کړئ؟
خبر نه یاست له هغه زهر قاتله.
چې دا ستاسو په رگو په شريانو کې جاري شوی؟
او په زړونو کې در توېري څاڅکي څاڅکي؟
ايا تاسو په دې خپلو دواړو سترگو گناهکارو،
ليدلی نه شئ؟
چې رنځونه درې ساري ساري رنځونه،
درې افته تل په تاسو مسلط دي،
هسې هسې چې له يو چا نه په بل چا پورې کيږي،
قتلوي هلاکوي ستاسو واړه ستاسو زاړه ستاسو ځوانان ټول،
تاسو واړه دخپل سر په ستر گو وينئ،
چې د ښار ښايسته ښځې،
ښکلي ښکلي ماشومان او با تدبيره بوډايان خو،
په نري رنځ د خپگان او غم اخته دي،
رنځوران دي دعدم په لور روان دي،
او ځوانان قوي ځوانان مو،
دغضب او قهر سخته تبه نيسي،
يو بل وژني تويوي د يوبل وينې،
واهمه او ډار خو هغه بد مرض دی،
چې په ټولو باندې يو شان گډ جاري دی،
رنگوي مو د زړه خونې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هره شپه مو ځنکدن دی،
هره ورځ د مرګ په تمه.
بل څه نشته، بس يواځې خپل مرګي ته،
شپې او ورځې تيروي سبا کوي تل.
ای ښاريانو!
ډېرې سترګې نابينا دي،
ډېر غوږونه ټپ کاڼه دي،
په دې ښار کې.
نه رڼا رښتيا دلته څوك ويني،
نه اواز د حقيقت دلته څوك اوري.
روغ غوږونه بينا سترګې که پيدا کړئ،
نو به هله سرودونه دمستۍ دهستۍ واورئ،
نو به هله رڼاګانې رنګارنګ ژوندون خو،
په نظر کې درښکاره شي.
اوريدلي تاسو ټولو د ليلى نوم.
خو هېچا يې غږ ته غوږ نيولی نه دی.
هم ليدلې تاسو ټولو دا ليلی ده،
دا ماښام په تروږمۍ کې د منګي سره د لارې په سرناسته،
خو هېچا ورته رښتيا کتلي نه دي.
ورشئ لاړ شئ ترې تپوس کړئ چې ته څوك يې؟
نو هغه به ځواب درکړي:
چې ليلی څه ليلی څوك ده.
په اواز کې به يې داسې سرود واورئ،
چې هر ګز به يې هېر نه کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم به پوه شئ چې ليلى ناشنا انګۍ ده،
کوم سرود د ژوند هستۍ مرموز بې شانه،
بيا بيا وايي دا انګۍ تل.
ژوند هستي ده د ليلى په خوله ګويانه.
ورشئ ورشئ!
د هغو شونډو خندا ته دهغو سترګو ځلا نه نظر وکړئ.
نو به هله درمعلومه درښکاره شي،
چې ازاد مست ميينان چېرته اوسېږي
د اسمان ابي ابي رنګ،
د بهار دباران وروسته په سبا کې،
څرنګ رنګ دى.
ورشئ ورشئ!
د ليلى دقدم خاورې په سر باد کړئ!
بيا په سترګو کې رانجه کړئ!
چې بينا شئ.
اى ښاريانو! ښه خبر شئ!
تاسو واړه مبتلا ياست په دردونو په رنځونو.
د دې هر څه علاج يو دى درمان يو دى:
د ليلى د پښو خاورو ته سر کښېږدئ!
سجده وکړئ!
د ليلى پرستش وکړئ!"
دا خبرې ټولو خلکو اوريدلې،
ټولو خلکو به خندلې او ويلې:
"دا سړى رښتيا مجنون دى."

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو دفتر د زمانې په ختميدو و.
يوه ورځ د ورځو راغله،
ډېر بې شماره ښاريان غونډ وو د ښار منځ کې.
لاروی د نيمو شپو پاڅېد ولاړ شو،
اخر دا ناشنا بيان يې ښار ته وکړو:
"ای ښاريانو! ښه خبر شئ!
ستاسو ستر واکدار بادار خو،
تور ښامار دی.
تاسو واړه بنده ګان ياست غلامان ياست،
د ښامار مار.
دا واکدار ستر زمامدار مو همېش تږی دی د وينو،
هسې تږی،
لکه وينو ته چې تږي وي دغرو رغو لېوان ټول.
زړه يې کلك لکه تور کاڼی د بيابان،
لکه سندان دی.
که هم وخښي سمندر سمندر وينې.
تنده يې لا پسې لمبه د اور لمبه شي.
که هم وخوري غرونه غرونه ژوندي سري،
ولږه يې لا پسې زيادت کا لا شدت کا.
په ليوانو کې لېوه له وږو وږی.
په درياب کې پروت نهنګ له تږو تږی.
ای ښاريانو!
ورشئ ورشئ!
خپل بادار ته له نژدې نه لږ څه ځير شئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه سترګې چې د ده دي، دوه د وينو کټورې دي،
دغه سترګې د ښامار دي.
هغه سرې لمبې د قهر او د غضب چې،
د واکدار د مخ څېرې نه پورته کېږي،
هغه اور دی چې راوځي د ښامار پوزې سپږمو نه.
د بادار هغه منګولې چې قوي دي پولادينې،
ستاسو زړونو کې ټومبلې کلکې خښې،
دا منګولې د بلا دي، د ښامار تورې بلا دي.
ای ښاريانو!
ښه خبر شئ!
دا بلا توره بلا چې دلته ناسته په دې ښار ده،
له کوم بل پردي هېواده خو راغلې دلته نه ده.
دا بلا ده په دې کور کې روزل شوې.
له دې سيمې پاڅېدلې،
پخپل لاس مو له خپل ځانه راويستلې،
په خپل ځان مسلط کړې.
دا بلا ستاسو بلا خپله بلا ده.
ځکه ځکه تاسو هر يو،
ښاماران ساتئ روزئ پټ.
په سينو په خپلو زړو کې .
چې د لوی ښامار خوراك شي،
چې ښامار لوی نور هم لوی شي زور ور شي.
خلاصيدای له دې ښاماره تاسو نشئ،
دا ښامار وژلی نشئ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر څو تاسو راپا نه څئ،
دا ښامار په خپلو زړونو کې مړ نه کړئ نابود نه کړئ.
که د نفس بده بلا کړي څوك نابوده.
نو به هله د بلا توري بلا څوك خوراك نه شي.
که د خپل زړ ګي ښامار مو قرباني کړو،
نو به هله تاسو نه شئ قرباني د لوی ښامار مار.
په دې وخت کې،
ستر راهب و راوتلی،
د ښامار د لوی معبده.
چوپ ولاړو نژدې هلته،
غوږ نیولی لاروي ته،
ستر راهب له ځان سره ووې:
دا سړی رښتیا مجنون دی لېونی دی.
ځکه ځکه،
دغه یسر د ټول اسرار و،
دغه رمز د ټول رمزونو،
دغه اسم محضه خو،
هسي هسي بې پردې بیانول اسان کار نه دی.
زه حیران یم،
چې دا رمز د ټول رمزونو ده په څه شان پیدا کړی؟
دا سړی ګر چې مجنون دی،
خو ښکارېږي له دې هسې بیانونو،
چې د حال مقام خاوند دی."
ستر راهب دا سوچ وهلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاروي بيا دا بيان خلکو ته وکړو:
"ای ښاريانو!
لاندې هلته دهغې هسکې مانۍ په ژور تل کې،
لوی زندان دی،
زندانيان پکې پراته زنځير تړلي.
پاڅئ پاڅئ!
زندانيان واړه ازاد کړئ!
زنځيرونه زولنې کړئ ماتې ماتې.
د زړګي د مانۍ هغه معماران چې شړل شوي،
تللي پټ دي چېرته سمڅو مغارو کې،
دا ماهره معماران بيا راستانه کړئ!
د زړه خونه دوباره کړئ پرې اباده.
تر څو تاسود ښامار مار خوراك نشئ".

❁ ❁ ❁

راهب پوه شو:
چې دا هسې شان بيان دغه خبرې چې مجنون کړي،
دا خبرې د دې ښار د عالم نه دي،
دا د بل جهان اواز دی.
يوه دنيا په ړنګېدو ده.
يو دفتر دزمانې په ختمېدو دی.
دا خبرې همه واړه رسېدلې فرماندار ته.
دی ښه پوه و چې مراد دمجنون څه دی؟
نو ترخه خندا به يې کړله زهر ناکه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به یې ووې:
"دا سړی خو لېونی دی.
هم بې زوره بې قدرته.
د ښار نظم ته خطر پیښوئ نشي."
مګر ورو ورو،
ځینې ځینې د ښار خلك چې به کله شو فارغه.
د شاقه سختو کارو نه،
نو د شپې به په تورتم کې غونډېدل دوی،
د مجنون ځینې خبرې، به یې پټې یادولې،
ګونګوسي به یې کول پټ.
زندانیانو په تور تمو زندانو کې،
دا خبرې اوریدلې،
په خپل زړه کې یې ساتلې،
منتظر اماده ناست وو کوم فرصت ته.

❁ ❁ ❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه ليلى وه يو مجنون و
د ښامار دربار ته لاړل

هغه پېغله شين کميسې گريوان څيرې،
چې له هيچا نه يې مخ نه پټولو،
تل د لارې په سر ناسته له منگي سره،
او ستومانه مسافر به چې را پيښ شو له کوم ملکه دورې دورې،
د منگي يخې اوبه رنې اوبه ورته تيارې اماده وې،
دغه پيغلې ته د چا پام نظر نه و.
د ښاريانو په نظر خو:
د هغې سيمې د نجونو په کتار کې،
نه دا ښکلې وه بې شانه،
نه يې بل کمال لرلو.
ښکلې نجونې خو هغه وې،
چې وې پټې په پردو کې سينگار ناستې،
يا خدمت ته وې ولاړې،
دهغې هسکې ماڼۍ په دهلېزو کې.
نو دا ځکه دغې پيغلې گرېوان څيرې ته پام نه و د هېچا.
هېره شوې د ښاريانو له نظره.
فرماندار حتې دپېغلې له وجوده خبر نه و.
بس يواځې کړو او وړو دلاروي، دده خبرو بيانونو،
دا ناشنا نجلۍ مشهوره په هر خوا کړه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لیلی او د مجنون داستان ترې جوړ شو،
هنګامه شوه اخر ورسېده غوږو دفرماندار ته.
هغه ستر فرمانروا یوه ورځ مجنون او لیلی دواړه،
خپل حضور ته په دربار کې را حاضر کړل.
❁❁❁

فرماندار لومړی مخ واړاوه لاروي ته،
په زیږه ترخه اواز یې ورته ووې:
"ای پردېسه مسافره!
چې د بل پردي هېواده یې راغلی .
په دې ښار کې اوسېدلې،
موږ پناه تاته درکړې!
زه خو اورم چې ته خلك رابلې تل،
چې دخپل پلرونیکونو معبد پرېږدي،
پخواني دود رواجونه کړي همه تر پښو لاندې،
د زړو خپلو لرغونو عقایدونه لاس واخلي،
او د دې ګدایي ګرې ناشنا پېغلې پرستش ته غاړه کښېږدي.
دا رښتیا ده؟
لاروي ورته جواب کړو:
"ای د کل جهان باداره فرمانداره!
ستا معبد خو نوی نوی نو بنا دی.
نه یې کلك نه یې پاخه دي دېوالونه،
نه ژور مستحکمه تهدابونه.
د دې سیمې رښتینی اصلي واکداره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رب النوعه د بهار وه، الهه د عشق او مينې.
په دې ځای کې ميشته خلکو،
د هغې ښکلې دلدارې پرستش کړو.
هر هر لوري هرې خوا ته هر هر ځای خو،
د هغې د قدم ځای و.
چمنونه شنه دښتونه يې معبد و.
د زړه مينه دهغې دعبادت ځای.
زه چې تلمه له دې ځايه،
هغې ښکلې نيمه خدايه په بستر د شنيلو لا گرځېدله.
غرځنو يې شنه لمنه بويوله، ښکلوله.
اوس چې بېرته يم راغلی،
له سفره راستون شوی،
هرې خواته ريگستان دی وچې وچې صحراگانې
بيابانونه داغزو ډك ترې راتېر شوم.
نه چمن و نه باغونه نه ځنگلونه.
چې راورسېدم دلته،
نو ليدل مې:
چې د زړه خونه ويرانه ړنگه ړنگه کنډواله ده
هم دننه پکې ناست يو تور ښامار دی.
خلك وينم چې روان دي په بې لارو شړو لارو،
پرستش د اژدها کړي.
اې د کل جهان واکداره!
زه اوس دا لوی حقيقت بيانومه هر هر چاته."

❁❁❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

د واکدار وچولی تریو شو.
د غضب اور یې لمبه شو په څېره کې.
یوه شیبه نیمه په چرت شو.
بیا یې وکړه یوه خندا د زهرو ډکه.
ځان سره یې ووې:
"پروا مه کړه!
دا سړی خو لېونی دی بې قدرته ناتوانه."
بیا یې مخ کړو لاروي ته د دوهم کرت دپاره.
په پسته ظاهري ژبه یې تپوس کړو:
"ای پردېسه مسافره!
راته وایه!
د دې ښار په ښکلو نجونو کې تا څنګه غوره کړې،
دا خیرنه دا سوالګره، بې کماله بې جماله؟
او زما وفادار خلك زحمت کښه رعایابیا،
رابلې ته چې سرونه په سجده ورته نسکور کړي؟"
لاروي ورته جواب کړو:
"اې دکل جهان باداره فرمانداره!
خبر نه یې؟
د ښامار زور او قدرت خو فقط پروت دی،
په هغه بېره او ډار او واهمه کې،
چې دا خلك پرې اخته دي.
که دا بیره شي زایله،
دغه ډار او واهمه له منځه لاړ شي،
نو ښامار یو دم سقوط کړي نابود کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه پوهیږې:
د ښامار د قدرت رمز او د ښامار د مرګ طلسم فقط دادی.
او همدا شان،
د بهار د رب النوعې زور قدرت خو،
فقط پروت دی، د ژوندو زړونو په شور کې.
سرمستي که شي محدوده،
ازادي که شي تبعیده،
ښاپیرۍ دعشق او مینې ځي سقوط کړي،
ځانګ وزرې یې ماتیږي.
دا لیلی دا شین کمیسې ناشنا پیغله،
چې هیڅوك ترې خبر نه دي، د هیڅا پرې نظر نشته،
په یو وخت کې الهه د نوبهار وه.
دا خو هغه زمانه وه،
چې مستان ازاد ګان ټول،
د دې سیمې واکداران وو.
بیا چې کله واهمې او بېرې ډار زړونه تسخیر کړل،
بینایي له ستر ګو لاړه،
خلك واړه شو محرومه،
د دې هسې همېش ځوانې هم لرغونې رب النوعې له دیداره،
خلکو واړول مخونه له هغې نه.
د ښامار په پرستش یې کړ لاس پورې.
نوهغه بیا بهر ووته له ښاره،
هلته کښېناسته په خاورو ،
د هغې لارې په خوا کې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپل ورك مسافر لاره يې څارله.
دا خو هغه مسافر و، زوړ اشنا دزمانو اوږدو قرنونو،
چې ترې ورك و، ځان ترې ورك و،
ورك د ورك سمندر غاړو پورې تللی،
اوس راغلی راستون شوی.
خو افسوس چې،
دلته سترګې ډېرې سترګې نابينا دي،
رڼاګانې د رښتيا د حقيقت ليدلی نشي،
ډېر غوږونه ټپ کاڼه دي،
ترانې د ژوندانه اوريدی نشي.
که نه يو نظر په کار دی د ليلی څيرې بشرې ته،
چې اسرار رموزڅرګند شي.
د هغو ابي چشمانو په درياب کې،
د ژوندون د سمندر غاړې ښکارېږي،
په هغو خندانو شونډو کې خو هلته،
د ژوندون د سپين سبا رڼا ځلېږي.
خو افسوس چې بينايي په چا کې نشته،
خبر نه دی ليلی څوك ده.
بېره، ډاراو واهمې خو،
د دې خلکو په غوږونو زړونو سترګو ناشنا مهر لګولی.
ته دهغه شور ماشور له واهمې نه،
چې په شپو يې د ماڼۍ له تل نه اورې،
ټپ کوڼ شوی.
اوريدی نشې اواز د حقيقت نور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ددې سيمې ټول خلك،
چې تل ويني ستا ځېره کې،
سرې لمبې د غضب قهر ،
بېره ډار دې ړانده کړي،
ليدی نشې رڼاګانې د رښتيا د حقيقت هېڅ.
ای واکداره! زمامداره!
ستا سقوط ستا انحطاط خو زه ښه وينم،
ستا په بېره ستا په ډار کې،
ښه خبر شه!
هغه شور ما شور چې اورې ته په شپو شپو،
دا به نور لاپسې زيات شي.
سرمستان ازاد ګان ټول شور شيان به،
زولنې کړي خپلې ماتې،
له بندونو زندانو نه به راووځي.
قلاګانې، حصارونه به په اور لمبه کړي.
رڼاګانې به پيدا شي،
ړندې سترګې به بينا شي.
ستر واکدار چې دا خبرې واورېدلې،
ډېر په قهر په غضب شو."
هم د زړه په ژور تل کې،
له مجنونه بېره ډار ورته پيدا شو.
مخ يې واړاوه په قهر او په غضب بيا،
ناشنا پېغلې ته يې غږ کړو، ورته يې ووې:
"اوس ته وايه چې ته څوك يې؟"

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاه لیلی ځیرې ګریوانه،
کبرجنه بې پروا هلته ولاړه،
په مکیز مکیز موسکۍ شوه.
کوم یو دورې دورې ځای ته یې کتلې.
خوږ اواز یې،
د ماڼۍ په دهلېزونو تالارونو،
د ماڼۍ لاندې دننه تاخانو کې،
انګازې ناشنا کولې.
داسې ووې:
"زه خو زه یم!
زه لیلی یم!
زه د مینې رب النوعه، الهه د نوبهار یم.
زما ملك خو هغه ځای ،
چې سرمسته شور شیان یې واکداران دي.
دازادو مینانو زړه زما د قدم ځای دی.
زه بهر هلته له ښاره،
هر ماښام په تمه ناسته وم د خپل مسافر لاره مې ځارله.
دا خو هغه مسافر و،
چې یې زه ښه پېژندلم، او هم زه یې لټولم.
خو خبر شه:
چې به وروسته پس له دې نه،
مسافر کوم په دې لار ګذر ونه کړي.
ځکه ځکه:
نه کوم لار دلته راغلې،نه له دې ځای چېرته تللې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه لارې چې راتللې، یا له دې ځای چېرته تللې،
هغه ټولې پټې شوې ورکې شوې،
په ځوزانو په اغزو کې
لوی سیندونو رود خانو خپل مسیرونه بدل کړي.
کاروانونه اوس په دې ځای گذر نه کړي؟
ځکه دلته نه رباط شته، نه کوم ځای نه دمه ځای کوم.
څه موده به تېره نه وي،
چې داته به هم په خپل وار،
د خپل پلار او د نیکه په لار روان شې.
یوه ورځ به په دې خپل قصر او ماڼۍ کې،
ایك یواځې ژوندی سری باقي پاتې،
په یو چوپ د مړو ښار کې، په خاموشه هدیره کې.
زه به ځم بیا به کښېنمه بهر هلته،
بیا به لاره زه څارمه،
چې بهار یو ځل بیا راشي،
راستانه شي سرمستان ټول،
مینان د ازادۍ انقلابونو.

❁❁❁

فرماندار ستر چې دا هسې گفتار واورېد،
وارخطا شو، غونې زیږ زیږ، په لړزه شو.
ده گومان کړو دا خبرې عجیبه خو،
اورېدلې وې کوم ځای ده بل کوم چېرته.
مگر بېرې واهمې ولگولې یو لوی مهر،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د واکدار په زړه په سترګو په غوږونو.
په غوږو کوڼ، نابینا د زړه په سترګو،
شین کمیسې پیغله یې ونه پیژندله.
ورو شانته یې ووې:
دا خو دواړه لیوني دي.
زه بېربېږم،
چې د دوی له لېونتوبه کوم خطر را ولاړ نه شي،
کوم ساري لېونتوب نه وي او په نورو پورې نه شي،
د ښار خلك ټول اخته په جنون نه کړي،"
بیا یې فوري لاروی او لیلی دواړه.
وشړل له خپل درباره له حضوره.

❁❁❁

هغه پېغله شین کمیس خیرې ګریوانه،
د ښاریانو په نظر دومره د پام نظر وړنه وه.
لاروي د نیمو شپو خو،
د هغې سیمې دخلکو په ذهنو کې،
لوی مقام و پیدا کړی،
دغیبي قدرت خاوند ورښکارېدلو.
فرماندار وبېرېده چې،
دغه شخص که زنداني کړي یا یې وشړي له ښاره،
کوم شورش کوم بغاوت را پیدا نه شي.
نو یې ځکه لاروی نه زنداني کړو نه یې وشاړه له ښاره.
چاره بله پاتې نه وه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خو ځکه چې بې شماره زندانونه تاخانې وې ځمکې لاندې،
واړه واړه وو ډك شوي،
په باغيانو شورشيانو ليونيو.
د ليلى او د مجنون د پاره ځاى پکې هيڅ نه و.

❁❁❁

نو دا ځکه،
هغه پيغله نازنينه بېرته ووته له ښاره،
بېرته بيا دلويې لارې په سر کښېناسته ملنگه،
د رڼو پڅو اوښو منگى يې خواته.
لاروى هم لاړو لاړو غلى کښېناست،
د خپل ښار په کنډواله کې،
دعالم په تماشه شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابدي څرخ

مجنون ناست و حال ویجاړی،
په خپل کونج کې،
د خپل ښار په ویرانه کې،
تماشه یې د جهان کړه.
فرمانداره دروازې کلکې تړلې د ماڼۍ وې.
هلته ناست و،
د بلورو په ائینو کې، د خپل ځان په تماشه و.

❁❁❁

لاروي به په رڼو سترګو لیدل چې،
ډېر بې شماره ماشومان به د ځوانۍ له عمره مخکې،
دعدم په لور روان شول.
ډېر ځوانان به شول رهي د جنګ میدان ته،
یا به نه راستنېدل ټول،
یا خپل منځ کې به په جنګ په کش مکش وو،
یو د بل په وینو رنګ لاس او منګولې.
پېغلې نجونې د خپګان په نري رنځ تل رنځېدلې،
په ورو ورو خاورې کېدې ایرې کېدلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

معماران د زړه د مينې،
يا د ښار په خندکو کې ورکېدل ټول.
يا به دورې چېرته تلل پنا ه کېدل ټول.
بس يواځې لوی راهب ډېر عمر وکړو اوږد اوږد.
خو هغه هم په اخر کې په خپل وار خپل،
روح تسليم کړه خپل څښتن ناشنا واکدار د بل جهان ته.
معبد ورو ورو شړېدلو ړنګېدلو.
ځکه هېڅ ښامار پرست بل پاتې نه و،
چې دعا او عبادت د پاره ورشي هلته لاړ شي.
په دې شانې د ښامار د لوی معبد بازار کساد شو.
شاګردان د ستر راهب هم،
چېرته لاړل کومې خواته نامعلومه.
د ښار مېښې ازادې خونې کورونه، همه واړه،
ړنګېدل خرابېدل متروکېدل ټول.
د هغې هسکې ماڼۍ په ديوالو کې،
لوی چاودونه راپيدا شول.
د مرمر ښايسته تيږې دې خوا هاخوا غورځېدلې.
اغزن بوټي شنه کېدل پرې.
په اخر کې ښايسته قصر ويرانه شوه.
باشکوهه ويرانه وه،
په يو شاړ اغزن بيابان کې دريدلې.
بې معنی هېڅ بې مفهومه.
لکه زړه ديو انسان يو ځلې ناڅاپه دريږي،
په دې نامحدود عالم کې ور دننه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې مرامه بې هدفه.
ښار د مرګ په خوب بیده شو،
چوپ خاموشه هدیره شوه، خرابه شوه.
❁❁❁

بس یواځې ژوندي پاتې هلته ناست وو:
لاروی په ویرانه کې فرماندار خپله مانۍ کې.
هیڅا نه کاوه په دې سیمه ګذر نور.
ځکه لارې دلته نه رارسیدلې.
ټولې لارې پخوانۍ زړې وې ورکې،
په ځوزانو په اغزو کې.
مست سیندونه ډک رودونه اوښتلي بله خواوو،
بدل کړي مسیرونه،
بهیدل نور نور ځایو کې.
هم اوږدو اوږدو بې شمارو کاروانونو،
نوې لارې وې موندلې،
چیرته دورې په بل ځای ګشت او ګذر کړو.
❁❁❁

فقط یوه ورځ، چې ماښام شو توره خړه.
راپیدا شوه له کوم ځایه،
را روانه پټه پټه غلې غلې،
یوه ناشنا زړه بوډۍ وه.
د ښار لویې دروازې ته ودریدله.
څیره بده هم مرموزه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېږو لاوه بد منظرې.
تور كميس تور يې پرتوگ تور يې زړوكى د لوگي وو.
د ښار لويه دروازه شوله برسېره په خپل سر له خپله ځانه.
بوډۍ ننوته ښار ته.
د هغې لويې ماڼۍ په لوري لاړه.
خو ناشنا شانته بوډۍ وه.
بې له دې نه چې قدم په ځمكه كښېږدي،
د ښايسته زينو نه وختله پورته.
بې له دې نه چې كوم مكث يا توقف كړي،
د مرمرو جگو ستنو نه شوه تېره.
د ښايسته ځلانده قصر دروازې ته ودرېدله.
دې بوډۍ بيا،
نه زنځير د دروازې وشرنگولو نه يې ور وټكولو،
ور برسيره په خپل سر شوه.
بوډۍ لاړه شوه په قصر كې دننه.
دا بوډۍ خو لاروي سره اشنا وه،
لاروي ښه پيژندله.
لاروی ښه پوهيدلو چې بوډۍ ولې راغلې.
او دا اوس په هغه قصر كې دننه،
د بوډۍ او د واكدار په منځ كې څه خبرې كيږي.
څه موده لا تېره نه وه،
چې راووتل دوی دواړه،
د ماڼۍ له كنډوالو نه، د لوی ښار له خرابو نه،
بوډۍ مخكې قهرمان تر شا روان وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاړل لاړل کومې خواته نامعلومه...

❁❁❁

مجنون پاتې حال ويجاړی هلته ناست و،
د خپل ښار په کنډواله کې.
د عالم په تماشه و.
د زمان دفتر برسېره ورته پروت و،
له اغازه ترانجامه .
دعالم صفحه يې مخې ته خپره وه،
له ذرې تر کهکشانه.
هم ماضي او مستقبل غاړه غړۍ وو،
د هغه حال په شيبه کې.
شپې او ورځې تېرېدلې،
بيا راتلل مياشتې کلونه،
يو پربل پسې پيهمه.
هم فصلونه، موسمونه، را روان بېرته روان وو.

❁❁❁

تر څو يوه شپه يوه د شپو وه،
لاروی په کونج کې ناست و.
د افق تورې لمنې ته يې کتلې.
يو ناڅاپه ورښکاره شوې، هلته دورې،
رڼاګانې زياتې، زياتې، په تورتم کې ځلېدلې.
دی راپاڅېده له ځايه، په رڼا پسې روان شو.

❁❁❁

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټوله شپه يې مزل وکړ.
چې سبا شو سپين سبا شو،
لاروی د يو سيند غاړې ته نږدې شو.
سيند اوار ډك بهېدلو.
د سيند غاړې وې ابادې.
چمنونه شنه پراته وو، سره ګلونه غوړېدلي.
ښکلې مېنې رنګارنګه په کې هر طرف ولاړې.
باغ او بڼ کې د مرغانو شور ماشور و.
پېغلې نجونه ښکلې ښکلې،
ښه ځلمي ښايسته ځوانان وو.
ځينې ځينې د خپل ښار په ابادۍ بوخت،
ځنې نور بيا،
د ښايسته پېغلو سره ناست په راز او نياز وو،
محبت و صفايي وه، ښکلول وو ځغلول وو.
مشران سپن ږيري ناست وو په دېره کې،
مرکي وې مشورې وې.
ماشومان د سيند په غاړه لوبېدل ټول،
شورماشور و غلغلې وې.
او بيا هغه ناشنا پېغله،
زوړ کميس خيرې ګرېوانه،
ګرځېدله مسته مسته خرامانه،
شين کميس نری شفاف يې و په تن کې نوی نوی.
د وحشي ګلونو تاج يې پاس په سر پروت.
د بهار وږمې په شا نې الوتله،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دښتونو غرځنې ورته راتللې،
شنه لمن يې بويوله، ښكلوله.

❁❁❁

لاروي د نيمو شپو چې دا حال وليد،
بې اختياره په خندا شو.
ځكه پوه شو،
چې له سره بيا شروع شو، يو ځل بيا بيا،
زوړ داستان د قهرمان ستر پهلوان ستر،
او د ښكلې رب النوعې الهې دعشق او مينې.
يو ځل بيا له سره پيل شوه،
افسانه لويه اوږده د تور ښامار مار.

❁❁❁

۱- دلبره ناسته د زړه په كوركې
ما لټوله په شورماشوركې
دا منگى و ډك د اوبو نه
ما ځان ستي كړو د تندې اوركې
د دې شعر ترجمه:

يار در خانه و ما گرديم جهان ميگرديم
آب در كـــــوزه و ما تشنه لبان ميگردم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شلمې پېړۍ نوموتی افغان روشنفکر، شاعر، لیکوال او مبارز پوهاند سید بهاءالدین مجروح په ۱۹۸۸ د فبروري په ۱۱مه په پېښور کې ووژل شو. هغه تېک نوي کاله وړاندې د کونړ د اسمار ولسوالۍ په یوه روحاني کورنۍ کې وزېږېد او په کونړ، کابل او فرانسې کې تر زده‌کړو وروسته یې د شرقي عرفان او حکمت او غربي فلسفې او معاصرو علومو په زده‌کړې کې د بې ساري نبوغ له کبله د خپل عصر یو ځانګړی، ممتاز او عالم شخصیت و.

د پروفیسور مجروح صراحت، روشنفکرانه ژمنتیا، او پراخه انرژي یې شخصیتي ځانګړنې وې، هغه د متعددو قشرونو سره په اړیکه کې یو اغېزناک انسان و.

«په دې اثر کې نفسیاتي ښامار له افسانوي ښامار او سیاسي ښامار سره تلمیحي ارتباط لري چې ضمني مطالب یې د اصیل مطلب ترځنګ د ارزښت وړ دي. که څوك غواړي په ځان او جهان کې د اژدها د مرګ په راز او رمز پوه شي او د "سیه" پوش قهرمان پر ضد د "سبز" پوش رب النوع عبادت ته مخه کړي، دا اثر دې په غور او دقت مطالعه کړي.»
ګل پاچا الفت شاعر او لیکوال

INSAN

www.majrooh.org

مجروح فلسفي اکاډمي

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library